

การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมไทย

วิทยานิพนธ์
ของ
กาญจนา พงษ์สุภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
พฤษภาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมไทย

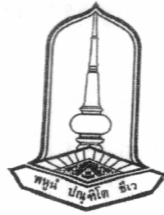
วิทยานิพนธ์
ของ
กาญจนา พงษ์สุภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

พฤษภาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวกาญจนา พงษ์สุภา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ๒๕	ประธานกรรมการ (รศ.ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม) (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
..... ✓ [Signature]	กรรมการ (อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)
..... [Signature]	กรรมการ (อาจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก) (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)
..... [Signature]	กรรมการ (ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
[Signature]
(ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
[Signature]
(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2560

ประกาศขอบคุณการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยเพราะได้รับความเมตตากรุณาอย่างสูงจากท่าน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์ กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก อาจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก กรรมการ อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาประจำ อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ (อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก) ที่คอยช่วยเหลือแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนการได้ชี้แนะ ข้อเท็จจริงทางวิชาการให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษายิ่ง ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้พร้อมแนวความคิดและ ประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักศึกษา ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ในกลุ่ม ที่คอยแจ้งข่าวการนัดของอาจารย์ ขอขอบคุณผู้อำนวยการ ครู ผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญมย์ ที่ได้ เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล จนทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

สุดท้ายนี้ ขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา คณาจารย์ทุกท่านประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จในวันนี้ หวังว่า วิทยานิพนธ์การศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมหวานไทย จะเป็น ประโยชน์ต่อการนำไปให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนอนุบาล และเป็นประโยชน์ต่อ การวิจัยสำหรับครูผู้สอนระดับอนุบาลต่อไป

กาญจนา พงษ์สุภา

ชื่อเรื่อง	การศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมหวานไทย
ผู้วิจัย	นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนากิจกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมไทยและเพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจากการจัดกิจกรรมเสริมทักษะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 จำนวน 25 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณูรัมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณูรัมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้มาโดยการวิจัยสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 4 แผน ทำการสอนแผนละ 2 ชั่วโมง แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ t - test (Dependent Sample)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการพัฒนากิจกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมไทย ประกอบด้วย ขนมบัวลอย ขนมวุ้น ขนมไส้ไก่ ขนมนางเล็ด
2. ศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า ก่อนที่จะใช้กิจกรรมคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน โดยครู มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.60 คะแนน ค่าเฉลี่ย 83.43 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน โดยผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.12 คะแนน ค่าเฉลี่ย 74.28 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินหลังเรียน โดยครู เฉลี่ยรวมเท่ากับ 20.68 คิดเป็นร้อยละ 98.47 จากคะแนนเต็ม 525 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินหลังเรียน โดยผู้ปกครอง เฉลี่ยรวมเท่ากับ 19.92 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 94.85 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน
3. ผลการเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

TITLE The Development of Kindergarteners by Using Experience-Enhancement Activities “Thai Sweet Cooking Process.”
AUTHOR Miss Kanjana Pongsupa
ADVISORS Dr. Prasong Saihong
DEGREE M.Ed. **MAJOR** Curriculum and Instruction
UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2017

ABSTRACT

The aims of this research were 1) to study the developments of social skills of kindergarteners by using experience-enhancement activities “Thai Sweet Cooking” and 2) to investigate the improvements of social skills of the kindergartens who received the treatment. The study was an Experimental Design. The samples consisted of 25 kindergarteners in second semester academic year 2014. They were 4-5 years studying in sub district Administrative organization of Khok Roeng Rom School, Bumnet narong district, Chaiyaphum Province, Department of Local Administration, Ministry of Interior. The samples were collected by using the cluster random method. The samples were random selected from the classroom where the researcher has been teaching. The research instruments included Thai Sweet Cooking Lesson Plans which included 4 plans with 2 hours in a period, Preschool children skill assessment, and data analyzing tools. Significantly, teachers and parents together helped to assess the social skills of kindergarteners. The data were analyzed using by mean, standard deviation and independent samples t-test.

The results of the study were:

1. The development social skill of kindergarten to dessert. Thai including bualoy, jelly, steamed Flour with coconut and khanom nang let
2. The students had improved social skills in the post assessment. Their average score is higher than the pre – test. They received an average total equal to 15.60 points and 15.12 points from the full score 21. The mean of students from pre – test by teacher is 20.68 and 98.47 percent from 525 point and then the mean of students from post-test by parents is 19.92 and 94.85 percent from 21 points
3. The comparisons of the posttest and pretest had statistically significant at the .01 level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์	34
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย	37
เอกสารและการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
งานวิจัยในประเทศ	59
งานวิจัยต่างประเทศ	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4 ผลการวิเคราะห์	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
5 สรุปผล อภิปราย ข้อเสนอแนะ	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย	82
สมมติฐานของการวิจัย	82
สรุปผล	82
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	86

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแบบไฮ/สโคป	95
ภาคผนวก ข ตัวอย่างรูปภาพกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทย	116
ภาคผนวก ค แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยครู จำนวน 7 ด้าน และแบบประเมิน ทักษะทางสังคม โดยผู้ปกครอง จำนวน 7 ด้าน ก่อนเรียนและหลังเรียน	124
ภาคผนวก ง แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินกับจุดประสงค์เชิง พฤติกรรมของแบบทักษะทางสังคม	129
ภาคผนวก จ ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินและจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมของแบบประเมินทักษะทางสังคม 7 ด้าน	140
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทย	143
ภาคผนวก ช ผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ	146
ภาคผนวก ซ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์	149
ประวัติย่อของผู้วิจัย	154

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็ก 2 – 6 ปี	12
2	รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวันที่สอดคล้องกับสภาพเด็กในชุมชน	27
3	ตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวัน	28
4	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมประสบการณ์และทักษะทางสังคม	68
5	แบบแผนการทดลอง One Group Pre - test Post - test Design	72
6	การจัดกิจกรรมการทำอาหารว่าง	72
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	76
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	77
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	77
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม ระหว่างก่อนเรียน	78
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม ระหว่างหลังเรียน	79
12	เปรียบเทียบการประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน และหลังเรียน	79
13	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนเรียน และหลังเรียน	80
14	การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมเป็นรายด้านก่อนเรียน และหลังเรียน	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติ

การศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษา โดยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (กรมวิชาการ. 2546 : 31) สอดคล้องกับ กระบวนการจัดการศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติเนื่องจากเด็ก ในช่วงแรกเกิดจนถึง 6 ปี ระบบประสาทและสมองเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด ดังนั้นการอบรม ปลุกฝัง และการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้แก่เด็กปฐมวัยได้เจริญเติบโตศักยภาพในช่วงอายุนี้นี้ จะเป็นรากฐานที่ดีให้เด็กได้เติบโต เป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดี มีความเฉลียวฉลาดคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. 2550 : 1 - 2) ได้กล่าวว่า ความสำคัญในการจัดประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัย มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของคนเรา เป็นอย่างมาก โดยการพัฒนาการทางสังคมสำหรับเด็กในวัยนี้ ต้องฝึกเด็กให้เกิดความไว้วางใจในผู้อื่น เมื่ออยู่ร่วมกัน ทำงานและเล่นกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นอย่างง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจข้อตกลง และเกณฑ์ต่าง ๆ ฝึกให้รู้จักอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตน หัดให้เด็กรับฟังผู้อื่น ชมเชยผู้อื่น (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. 2545 : 26) กล่าวว่า เด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้ เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสิ่งรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนั้น จึงควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 99) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ต้องยึด หลักการอบรมเลี้ยงดูคู่กับการให้การศึกษาโดยต้องคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการของเด็กทุกคน ทั้ง เด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุลโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็น ประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็ก แต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 3) การพัฒนาทักษะทางสังคมเป็นการพัฒนาความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม

ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมที่แสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น ผู้ที่มีพัฒนาการทางสังคมดีจะมีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่นเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง ซึ่งการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากบรรยากาศของการเลี้ยงดู การชี้แนะของพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัว จากการสัมผัสแห่งความพอใจหรือความไม่พอใจ พัฒนาการทางสังคมแรกของเด็กคือมองแล้วหันตามเสียงประกอบท่าทางที่แสดงความรู้สึกและการรับรู้เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่ตนมีส่วนร่วม ความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทักษะทางสังคมเป็นการพัฒนาความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมที่แสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น ผู้ที่มีพัฒนาการทางสังคมดีจะมีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่นเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง ซึ่งการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากบรรยากาศของการเลี้ยงดู การชี้แนะของพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัว จากการสัมผัสแห่งความพอใจหรือความไม่พอใจ พัฒนาการทางสังคมแรกของเด็กคือมองแล้วหันตามเสียงประกอบท่าทางที่แสดงความรู้สึกและการรับรู้เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่ตนมีส่วนร่วม ความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้องและจากปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อมเพื่อการปรับตัวทางสังคม ประสบการณ์ในวัยเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยผ่านการเล่น การทำกิจกรรมนอกจากจะทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานแล้ว ยังทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และผู้อื่นตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก รวมทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา การเล่นคือการเรียนรู้ (วรภรณ์ รักวิชัย. 2533 : 123) การเล่นช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสัมพันธ์กับสังคม และทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคมเรียนรู้การใช้วัสดุการเล่น รู้จักการเป็นผู้นำ ผู้ตาม เข้าใจบทบาทของบุคคลกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ดังจะเห็นได้ในหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 โดยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 - 6 ปี คือมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างได้อย่างมีความสุข รู้จักปรับตัวให้เข้ากับตนเองและผู้อื่น โดยการเรียนรู้จากการเล่นและการทำงานร่วมกัน กรมวิชาการ (2546 : 32) ซึ่งตรงกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Ericson (1975 : 32 - 35) กล่าวว่า สังคมของเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาความร่วมมือ และเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีได้ ส่งผลทำให้ความคิดและจินตนาการและการพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ فروยด์ ที่กล่าวว่าประสบการณ์ในวัยเด็กจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของคนเราเมื่อโตขึ้น พัฒนา ชัชพงษ์ (2540 : 13) กล่าวว่า พฤติกรรม เป็นพฤติกรรมด้านบวก ที่ส่งเสริมการกระทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีเมื่อเด็กกระทำไปแล้ว จะสร้างความพอใจและเป็นที่ยอมรับชมชอบแก่ตนเองและผู้อื่น การที่เด็กมีความสัมพันธ์อันดีจะช่วยให้เด็กเป็นที่รักของเพื่อนๆ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น รู้จักการแบ่งปัน และการให้ตลอดจนการเสียสละเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นตามลำดับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงต่อผู้อื่น เด็กจึงเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นทั้งบุคคลภายในครอบครัวและภายนอกโดยเด็กปฐมวัยมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและมีอารมณ์แปรปรวนยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดเห็นและความรู้สึกผู้อื่น การแสดงออกในระยะแรกอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้า

กับผู้อื่น เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นและมีโอกาสที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นรวมทั้งได้รับการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ของสังคม เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองได้ดีขึ้น

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2537 : 53) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความด้านสังคม โดยครอบคลุม การรู้จักตนเองและช่วยเหลือตนเองติดต่อสัมพันธ์ผู้อื่นปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและอยู่ในสังคมกับผู้อื่นการยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมตลอดจนการเน้นการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น รู้จักบทบาทของตนเองในด้านการให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน มีความรับผิดชอบ และไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมต่อไปการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลดังที่ความมุ่งหวังของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 (กรมวิชาการ. 2546 : 35) กล่าวสนับสนุนว่า เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่จำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะหรือค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่นับเนื้อหา การท่องจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด การใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมายและวิธีการที่วางไว้ให้มีความพึงพอใจในความสุขของสถานะที่ตนดำรงอยู่โดยมุ่งปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจตนเอง เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นตลอดจนสามารถแก้ไขความขัดแย้งทางอารมณ์อันจะนำไปสู่การยกระดับจิตใจมีความสุขอย่างที่เราควรจะเป็นและสามารถที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะเด็กที่กำลังเรียนระดับปฐมวัยนั้น การที่จะพัฒนาหรือส่งเสริมทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็กจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดค่านิยมที่ดีได้แก่ การมีความยุติธรรม การมีความรับผิดชอบ การรู้จักเคารพบุคคลอื่น การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจนสามารถยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคล ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้ทุกคนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีสุข

การฝึกทักษะทางสังคม จึงเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะเตรียมเด็กให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขซึ่งทักษะทางสังคมนี้เป็นสิ่งที่ฝึกได้ พัฒนาได้ การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคนเด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลองสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกายอารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสนเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ แสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่ดีเด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น

สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัวดังนั้นการเล่นจึงเป็นหัวใจสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก (กรมวิชาการ. 2546 : 4) การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่บูรณาการผ่านการกระทำ หรือการเล่น ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเสริมพัฒนาการตามวัยทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจตนเอง เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นตลอดจนสามารถแก้ไขความขัดแย้งทางอารมณ์อันจะนำไปสู่การยกระดับจิตใจมีความสุขอย่างที่เราจะเป็นและสามารถที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ โดยเฉพาะเด็กที่กำลังเรียนระดับปฐมวัยนั้นการที่จะพัฒนาหรือส่งเสริมทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็กจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดค่านิยมที่ดี ได้แก่ การมีความยุติธรรมการมีความรับผิดชอบ การรู้จักเคารพบุคคลอื่น การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ตลอดจนสามารถยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบได้ การพัฒนาการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญ สิ่ง que เด็กได้รับประสบการณ์และเรียนรู้ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพในอนาคต (เยวพาเดชะคุปต์. 2542 : 118) โรงเรียนจึงเหมือนบ้านหลังที่สองที่เด็กใช้เวลาส่วนมากทำกิจกรรมกับเพื่อนและครูที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน โรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม สติปัญญา ได้อย่างเหมาะสม

กิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อเด็กในการพัฒนาความพร้อมในเรื่องการสังเกต การจำแนก เปรียบเทียบการจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ ฯลฯ ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ต่อไป การจัดประสบการณ์ประกอบอาหารให้เด็กนั้น การเลือกประเภทของอาหารก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และตามธรรมชาติของเด็ก ก็ชอบที่จะรับประทานขนม ทำให้ขนมเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับเด็ก ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตลอดจนสภาพสังคมในปัจจุบันค่านิยมของเด็กไทยน่าเป็นห่วง คือ การบริโภคขนมกรุบกรอบ ซึ่งไม่มีประโยชน์และคุณค่าอาหารที่เหมาะสมกับเด็ก แต่ถ้ากล่าวถึงขนมไทย เมื่อพิจารณาในเรื่องของส่วนผสมซึ่งประกอบไปด้วยแป้ง ไข่ น้ำตาล และมะพร้าวเป็นหลัก ก็พบว่า เป็นอาหารประเภทโปรตีน เกลือแร่เหล็ก วิตามินเอ และวิตามินบี 2 และถ้าให้ได้โปรตีนเพิ่มขึ้นอีก ถ้าใช้พืชตระกูลถั่วเป็นส่วนผสม นอกจากนี้ ขนมไทยยังแสดงถึงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย ในการกินอยู่สืบทอดกันมา และปัจจุบันการจัดการศึกษาให้กับเด็กเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทยได้รับการปลูกฝังค่านิยมไทยและเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประจำชาติไทยอย่างหนึ่งที่สามารถสื่อให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทย สภาพการกินอยู่ของสังคมไทยในอดีตได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมประกอบอาหารขนมไทยนั้นวัตถุประสงค์มีได้อยู่ที่ผลงานที่สำเร็จแต่อยู่ที่กระบวนการระหว่างการทำกิจกรรม เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรง เด็ก ๆ จะได้ลงมือปฏิบัติจริง ตั้งแต่การเลือกอุปกรณ์ และส่วนผสมในการทำขนมไทย การจัดเตรียมอุปกรณ์ การชั่ง ตวง วัด การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า และความสามารถในการรับรู้ด้านอื่น ๆ (สุทัศน์ อัครเดชากุล. 2546 : 10-11) นอกจากนั้นขนมไทยยังแสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนความประณีตในการทำตั้งแต่วัตถุดิบ วิธีการทำ ที่กลมกลืนพิถีพิถัน ในเรื่องรสชาติ สี สัน ความสวยงาม กลิ่นหอม รูปลักษณะชวนรับประทาน ตลอดจนกรรมวิธีการรับประทานขนมแต่ละชนิด ซึ่งยังแตกต่างกันไปตามลักษณะของขนมชนิดนั้นๆ ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ในการจัดทำขนมไทย จะมีกิจกรรมมากมาย ตั้งแต่ส่วนผสม การตวงส่วนผสม รูปแบบการทำขนม และ

การล้างอุปถัมภ์ในการกระบวนการทำงานไทย จะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทเรียนที่มีค่าที่สุดในเรื่องของความประณีตบรรจง ความละเอียดอ่อน มีความคิดสร้างสรรค์ ความอดทน ความสะอาด ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่น่าสຸກสำหรับเด็ก (อารยา ล้อมสาย. 2552) และยังเป็น การส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา จากการที่เด็กได้มีโอกาสศึกษาและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ จะได้ปฏิบัติด้วยตนเองตั้งแต่การเตรียมอุปกรณ์ การลงมือทำขนมเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและสนุกสนานมาช่วยในการพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้าด้าน คือ การฟัง การมองเห็น การชิมรส การสัมผัส และการดมกลิ่น เข้ามาพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็ก อีกทั้งพัฒนาการทางด้านสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีผลอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ และเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก เพราะกิจกรรมเสริมประสบการณ์ยังสามารถช่วยพัฒนาเด็กในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ภาษา ทักษะทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านมิติสัมพันธ์ ความร่วมมือ และยังทำให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย แล้วยังเกิดการเรียนรู้ทักษะทาง สังคมแวดล้อมรอบตัวเด็กควบคู่กันไปด้วย ตลอดจนสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีสุขแล้ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การทำขนมไทย
2. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้รับการจากการจัดกิจกรรมเสริมทักษะทางสังคม

ความสำคัญของการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนหลังจัดกิจกรรมเสริมทักษะทางสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครังรัมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครังรัมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 95 คน จาก 3 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครังรัมย์ สังกัดองค์การ

บริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม 1 ห้องเรียน

3. ระยะเวลาในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ระหว่าง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 ถึงวันที่ 9 มกราคม 2558 ดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ๆ ละ 1 วัน วันละ 2 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการทำขนมไทย

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมการทำขนมไทย หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยการทำขนมไทยซึ่งมีวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ได้มีส่วนร่วมในการเตรียมการมีส่วนร่วมลงมือทำปฏิบัติจริงในการทำขนมไทยที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษและรู้จักขั้นตอนการทำขนมไทย ประกอบด้วย ขนมบัวลอย ขนมนางเล็ด ขนมวุ้น ขนมไส้ไก่ เพื่อให้เกิดทักษะทางสังคมด้านความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เล่นร่วมกับผู้อื่น และ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยกระบวนการในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์มีลำดับขั้นตอนคือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรมและขั้นสรุปได้แก่

1.1 ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมการทำขนมไทยโดยเคลื่อนไหวและวังหะ ร้องเพลง เล่นนิทาน ท่องคำคล้องจองหรือสื่อย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสม สนทนาพูดคุยถึงขนมไทยและวิธีการทำขนมไทย แนะนำอุปกรณ์ แป้ง มะพร้าว ผงวุ้น ขนมหั้ว ฯลฯ สาธิตขั้นตอนการทำและสร้างข้อตกลงในการทำขนมไทย

1.2 ขั้นดำเนินการ เด็กปฐมวัยแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจแล้วให้เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เพื่อคอยหยิบวัสดุอุปกรณ์ที่ครูได้เตรียมไว้ เด็กแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่มลงมือปฏิบัติการทำขนมไทยร่วมกัน รู้จักแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม ตามคำแนะนำ แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ ช่วยกันการทำขนมไทย และตกแต่งการทำขนมไทยในภาชนะที่จัดเตรียมไว้ให้ โดยมีครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิดและเมื่อทำกิจกรรมการทำขนมไทยเสร็จสิ้นแล้ว เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาด

1.3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปกิจกรรมการทำขนมไทย ครูให้เด็กปฐมวัยแต่ละกลุ่มออกมาหน้าชั้นเรียนเพื่อสนทนาเกี่ยวกับการทำขนมไทย ทบทวนขั้นตอนการทำได้ร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการทำขนมไทยที่สำเร็จลุล่วงด้วยดี

2. ทักษะทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของนักเรียนระดับปฐมวัย

ในการสร้างการแสดงออกทางวาจาทำทางที่เหมาะสมได้ใช้เครื่องมือแบบการประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน (Pretest) แบบประเมินทักษะทางสังคมหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมในกิจกรรมการทำขนมไทย แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมขนมไทย และเป็นที่ยอมรับของสังคมใน 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ หมายถึง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูแนะนำ

2.2 ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีผู้แนะนำ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตามข้อตกลงในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูแนะนำ เช่น เด็กๆ มีข้อตกลงกันก่อนเริ่มทำกิจกรรมถ้าทำเสร็จแล้วให้ช่วยคุณครูเก็บทำความสะอาด

2.3 ด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ หมายถึง ความสามารถควบคุมตนเองในการฟังพูด และใช้ภาษาในการสื่อสารที่สุภาพ เหมาะสมกับวัย ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมตามคำแนะนำได้ เด็กสามารถพูดจาไพเราะ เด็กสามารถฟังได้อย่างสุภาพเรียบร้อย

2.4 ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นตามคำแนะนำได้ หมายถึง เด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมาย และการช่วยเหลือผู้อื่นให้ผลงานสำเร็จทันเวลา

2.5 ด้านการแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมตามคำแนะนำได้ หมายถึง ความสามารถเรียนรู้ในการแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองตามคำแนะนำได้

2.6 ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตามตามคำแนะนำได้ หมายถึง ความสามารถในการเป็นผู้นำ ผู้ตาม เช่น กล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียนโดยมีครูคอยแนะนำ เด็กสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้ตามได้อย่างเหมาะสมตามวัย

2.7 ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ หมายถึงการช่วยเหลือตนเองในการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ที่ครูได้จัดขึ้นด้านการเรียนการสอน หรือ เด็กได้วิ่งนอกบ้าน ได้กระโดดโลดเต้น ปีนป่าย ต้นไม้ วาดรูป เล่นตุ๊กตา เล่นของเล่นทุกอย่าง บทบาทสมมติ กระบะทราย ฯลฯ การทำงานประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อมัดต่างๆ ด้วย

3. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียน อายุ 4 - 5 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557
โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอ
บำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่อง การทำขนมไทย มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

1. พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยพัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการของความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น ผู้ที่มีพัฒนาการทางสังคมดีจะมีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่นเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง กระบวนการพัฒนาทางสังคมของเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากบรรยากาศของการเลี้ยงดู การชี้แนะของพ่อแม่และสมาชิกครอบครัว จากสัมผัสแห่งความพอใจหรือความไม่พอใจ พัฒนาการทางสังคมแรกของเด็กคือมองแล้วหันตามเสียงประกอบท่าทางที่แสดงความรู้สึกและการรับรู้เมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่ตนมีส่วนร่วม ความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้องและจากปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อมเพื่อการปรับตัวทางสังคม

English (1958 : 508) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เนื่องจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่นหรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยการได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว เป็นต้น

Hurlock (1978 : 228) กล่าวว่าพัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตัวหรือการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามแบบแผนของพัฒนาการทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการเรียนรู้ในสิ่งที่สังคมยอมรับ ปฏิบัติตามกฎหมายทางสังคม และการพัฒนาแนวคิดทางสังคม

นงนตร ธรรมวร (2540 : 97) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การเรียนรู้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน รวมตลอดถึงความสามารถในการตอบสนองทางสังคมต่างๆ เช่น มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนั้นยังรวมถึงความสามารถในการเข้าใจในสถานการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น การแก้ปัญหาต่างๆ และบทบาททางสังคม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 127) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการของความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคล คนนั้น

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2547 : 101) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่าเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมจากความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด ภายในครอบครัวที่พึ่งพาตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

ประณต คำฉิม (2549 : 301) ให้ความหมายของ พัฒนาการทางสังคม ว่าหมายถึง พัฒนาการในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถประพฤติตามความคาดหวังของสังคม กระบวนการ ได้มาซึ่งความสามารถประพฤติตามความคาดหวังของสังคม โดยกระบวนการได้มาซึ่งความสามารถ ประพฤติตามความคาดหวังของสังคม เรียกว่า การเรียนรู้ระเบียบของสังคม (Socialization) ซึ่ง ประกอบด้วย การเรียนรู้ 3 ประการ คือ การประพฤติในแนวทางที่สังคมยอมรับ การแสดงบทบาททาง สังคมที่เหมาะสม และการพัฒนาทัศนคติเชิงสังคมที่ดีจากความหมายของพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การเรียนรู้ทักษะต่างๆ เพื่อที่จะเข้าเป็นสมาชิกในสังคม โดยแสดงพฤติกรรม ความรู้สึก มารยาท การใช้ คำพูด ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลรอบข้าง และสถานการณ์ต่างๆ ตามแบบแผน และกฎเกณฑ์ ทางสังคมได้อย่างเหมาะสมทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2547 : 50 - 51) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจาก พฤติกรรมของบุคคลนั้น มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคล เกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling) โดยผู้เรียนจะทำการลอกเลียนแบบ จากตัวแบบ การเรียนรู้ดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกต พฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกต การตอบสนอง และปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบสภาพแวดล้อมของตัว แบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการ เลียนแบบของเด็กประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attention Process) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็ก สังเกตตัวแบบและตัวแบบนั้น ดึงดูดให้เด็กสนใจที่เลียนแบบควรเป็นพฤติกรรมง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อนง่าย ต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกที่รหัสเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำ ในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการ กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์ และสัญลักษณ์ต่างๆ มา เชื่อมโยงและต่อมาจะการเรียนรู้ มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำการทบทวน หรือ การฝึกหัดคิด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวพันกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ใน ระดับ ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) คือ การแสดงผลการ เรียนรู้ด้วยการกระทำ คือการที่เด็กมีผลสำเร็จ ในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูป ของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นจะต้องลองทำ หลายๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอยสิ่งนี้ จะทำให้เกิดพัฒนาการ ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง และสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อย

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่จะมาจาก บุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็นเพศ

เดียวกันกับเด็กมากกว่า จะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงินทอง ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกกลังโห้ มีแนวโน้มที่จะไม่นำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบ ที่มีความคล้ายคลึงกันกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม พัฒนาการทางสังคมของเด็กจะมีกระบวนการขั้นตอนตามลำดับอายุเด็ก ไม่ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรม หรือสังคมที่แตกต่างกันก็จะมีพัฒนาการทางสังคมเป็นขั้นตอนเหมือนกัน ที่แตกต่างกันคือเนื้อหาของทักษะสังคมนั้นๆ เช่น การกินอยู่ การแต่งตัว ศาสนา พัฒนาการทางสังคมจะมีขั้นตอนการพัฒนาตามอายุดังต่อไปนี้ (สุขุม เฉลยทรัพย์ และสิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. 2550 : 46 – 47 ; อ้างอิงมาจาก Berger. 1984 ; Minett. 1989)

4.1 ขั้นที่ 1 เด็กเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

แรกเกิด – 3 เดือน มองเห็นหน้าคนในระยะห่างประมาณ 9 นิ้ว

2 สัปดาห์ขึ้นไป เด็กจะจ้องมองหน้าพ่อแม่ หรือผู้ให้นม

4 – 6 สัปดาห์ เด็กจะเริ่มยิ้มแสดงความพึงพอใจ

3 เดือน เริ่มจำหน้าแม่ผู้ให้นมได้ และจะจำกลิ่นแม่ได้ดี เวลาผู้ใหญ่พูดคุยด้วยจะส่งเสียง และชอบที่จะส่งเสียงคุยกับผู้ใหญ่

6 เดือน รู้จักวิธีที่จะให้ผู้ใหญ่สนใจ เช่น ทำเสียง ไอ ส่งเสียง ยิ้มด้วย

4.2 ขั้นที่ 2 เด็กเรียนรู้ว่าตนเป็นสมาชิกในสังคม

9 เดือน เด็กจำหน้าบุคคลที่คุ้นเคย ซึ่งมักเป็นคนในครอบครัว และจะกลัวคนแปลกหน้าที่ไม่รู้จักมาก่อน เริ่มเล่นเกมง่ายๆ ได้ เช่น จ๊ะเอ๋ ตบแผละ ฯลฯ

4.3 ขั้นที่ 3 เด็กเรียนรู้ที่จะร่วมมือกับผู้อื่น

12 เดือน เด็กเข้าใจคำสั่ง และปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้ ชอบเล่นเกมกับผู้ใหญ่สนใจสิ่งรอบตัว และจะหยิบของใส่ปาก

15 เดือน ชอบเรียนแบบผู้ใหญ่ และชอบช่วยเหลือผู้ใหญ่ทำงาน เริ่มแสดงอาการอิจฉาจากอาการโกรธ หรือร้องไห้ เริ่มมีความรู้สึกแข่งขันเมื่อเล่นกับพี่ๆ ที่โตกว่า ดื่มน้ำจากถ้วยได้

2 ปี ชอบเล่นใกล้กับเด็กคนอื่น แต่ไม่เล่นด้วย เริ่มหวงของแสดงความเห็นอกเห็นใจเด็กที่ร้องไห้ หรือเจ็บปวด รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง สนใจกิจกรรมของผู้ใหญ่ และชอบเรียนแบบ

3 ปี เริ่มเล่นกับเด็กคนอื่น และยอมแบ่งของเล่นกับเพื่อน สามารถคอยให้ถึงคราวของตนแสดงความรักใคร่น้องๆ ที่เล็กกว่า สามารถช่วยเหลือทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ได้

4 ปี ชอบเล่นกับเด็กคนอื่น แต่พฤติกรรมไม่คงที่ บางครั้งเล่นร่วมมือดี บางครั้งก้าวร้าวรังแกเพื่อน แสดงกิริยาโกรธเมื่อถูกขัดใจ สนใจกิจกรรมของผู้ใหญ่ และอยากทำด้วย

5 – 6 ปี เล่นร่วมกับเพื่อนได้ดี เข้าใจกฎเกณฑ์ และกติกาของการเล่น เข้าใจชาย ขว เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ สนใจที่จะรู้จักอายุ ชื่อของผู้ใหญ่ และเด็กคนอื่น รู้จักรสหวาน เค็ม เปรี้ยว ขม สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในบ้าน และในชุมชน สามารถทำงานบ้านง่ายๆ ด้วยความตั้งใจ เริ่มแสดงอาการกิริยาขัดแย้งไม่พอใจ เช่น ถ้าถูกสั่งให้ทำอะไรที่ไม่พอใจก็แกล้งทำช้าๆ คิดกติกา หรือวิธีเล่นเกมใหม่ๆ ได้

เด็กอายุ 6 ปี ที่มีพัฒนาการทางอารมณ์ และจิตใจ และสังคมดีจะมีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุข และมีความสามารถดังต่อไปนี้

1. สามารถมีปฏิสัมพันธ์ และสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี
2. สามารถแบ่งปัน รอคอย และยอมรับกติกา กฎเกณฑ์
3. สามารถช่วยตนเอง เช่น อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร เข้าห้องน้ำ

เองได้ และช่วยเหลืองานเล็กๆ น้อยๆ ได้พัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กจะพัฒนาได้ดีหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับความรักใคร่ และการเลี้ยงดูที่เหมาะสมจากลักษณะพัฒนาการดังกล่าว เด็กจึงควรได้รับโอกาสที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เด็กควรได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ได้รับความเอื้ออาทรจากบุคคลโดยรอบเพื่อที่เด็กจะเกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเป็นตัวของตัวเอง และสามารถ พัฒนาเจตคติที่ดีต่อผู้อื่นได้

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548 : 238 - 239) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กในวัยนี้จะมีลักษณะพฤติกรรมทางสังคมซึ่งประกอบไปด้วย ความดีใจ ความก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การร่วมมือ การยอมรับจากสังคม การเป็นผู้นำ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้มีพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมที่เป็นทางลบ เช่น ความดีใจ การทะเลาะวิวาท ความก้าวร้าว ทั้งนี้เนื่องจากเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและพบมากในเด็กช่วง 3 - 4 ปี และเริ่มปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นร่วมมือกับผู้อื่น แสดงความเป็นมิตรสูง เคารพกฎกติกาของกลุ่มเพื่อน รู้จักเสียสละและต้องการการยอมรับจากสังคมซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของการเป็นผู้นำ หรือเป็นผู้ปฏิบัติตามที่ดีภายในกลุ่มเพื่อนหรือสังคม ในช่วงอายุ 5 - 6 ปี ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแสดงออกพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ผู้ใหญ่ควรดูแลและให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งส่งเสริมยกย่องชมเชยพฤติกรรมแสดงออกที่ถูกต้อง เหมาะสม เช่น การรู้จักแบ่งปัน การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

เด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี เริ่มรู้จักคบเพื่อนและเล่นกับเพื่อนได้ดีขึ้น เด็กเริ่มรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ การปรับตัวของเด็กจะเร็วหรือช้าก็อยู่กับการอบรมเลี้ยงดูด้วย เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอิสระจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเด็กที่ถูกเข้มงวดตลอดเวลา สังคมของเด็กวัยนี้จะขยายจากครอบครัวไปสู่สังคมภายนอกบ้าน (โรงเรียน) การปรับตัวของเด็กต่อสังคมภายนอกขึ้นอยู่กับสัมพันธ์ภายในครอบครัวว่าเป็นแบบใด เช่น เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่เป็นประชาธิปไตย จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่เป็นสังคมภายนอกบ้านได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ใช้อำนาจบังคับ เช่น

อายุ 3 ขวบ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นยังไม่แน่นอนแล้วแต่อารมณ์ของเด็กเด็กวัยนี้บางคนก็ชอบเล่นคนเดียว หรือเล่นสมมุติมากกว่าที่จะเล่นกับคนอื่น ๆ เช่น เล่นตุ๊กตา เล่นกับ สัตว์ สิ่งของต่างๆ ขณะที่เล่นก็จะเป็นคนออกคำสั่ง ทำหรือพูดกับของเล่นนั้นๆ เหมือนกับสิ่งมีชีวิต

อายุ 4 ขวบ เด็กเริ่มเล่นกับเด็กอื่นๆ มักจะเป็นเพศเดียวกันกับตนเองมากกว่าต่างเพศ และจะเล่นกันไม่นานเพราะมีเรื่องขัดใจกันเสมอ เมื่อโกรธกันแล้ว ไม่นานเด็กก็จะรวมเล่นกันได้อีก

อายุ 5 ขวบ เล่นกับเพื่อนได้โดยไม่เลือกเพศ และสามารถฝึกกติกาต่างๆ ในการเล่นได้ เช่น เล่นเกมต่างๆ เพื่อความเพลิดเพลินหรือเล่นเพื่อเสริมทักษะในการเรียนได้

อายุ 6 ขวบ ชอบเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันเป็นหมู่ หมู่ละ 2 - 3 คน การเล่นบางครั้งจะมีการแยกเพศกันบ้างในระยะปลายๆ ของวัยนี้ เด็กเริ่มจะรู้จักประพฤติตนตามความต้องการของสังคม เช่น การยอมรับฟังเพื่อนๆ ให้ความช่วยเหลือ ส่วนมากเด็กพวกนี้มักจะเป็นเด็กเฉลียวฉลาดกว่าเด็กที่มีลักษณะเกรงและชอบรังแกเพื่อนพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การพัฒนาทางสังคมเป็นกระบวนการที่เด็กเรียนรู้พฤติกรรมที่สังคมยอมรับหรือต้องการ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมของครอบครัวและสังคมที่เด็กอาศัยอยู่(พัชรีย์ ผลโยธิน. 2545 : 128 ; อ้างอิงมาจาก Gordon and Browne. 1985) มีกลไกหลายประการที่ทำให้เด็กเรียนรู้สังคม เมื่อเด็กอยู่บ้านเด็กเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากพ่อแม่ คนเลี้ยงและสมาชิกในครอบครัว เมื่อเข้าโรงเรียน การได้พบเพื่อน พบครูประกอบกับการทำกิจกรรมที่โรงเรียนทำให้รู้สังคมได้กว้างขวางขึ้น พฤติกรรมทางสังคมจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่ หากประสบการณ์ทางสังคมที่เด็กได้รับดีเด็กจะมีพัฒนาการทางสังคมดี สามารถใช้การปรับตัวเข้ากับสังคมในทางที่ถูกต้องได้ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเด็กเริ่มมีพัฒนาการทางสังคมมาตั้งแต่วัยทารก เมื่อแรกเกิดเด็กชอบสัมผัสสัมผัสตามเสียงคนส่งเสียงอ้ออ่า ซึ่งเป็นพฤติกรรมเริ่มต้นของพัฒนาการทางสังคมการอุ้มกอดจับของพ่อแม่เป็นการถ่ายทอดความรู้สึก วัฒนธรรม และสังคมให้แก่เด็กโดยลำดับ เด็กเรียนรู้ที่จะตอบสนองพฤติกรรมสัมผัสทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อทำความเข้าใจด้วยกลไกการเรียนรู้ในสมองของเด็กกระบวนการนี้เรียกว่า การปรับตัวทางสังคม (Socialization) ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วย กลไกพื้นฐานของการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างเป็นระบบใน 2 ลักษณะ คือ 1) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นบวกหรือลบจากการสนองตอบของพ่อแม่ที่มีต่อการแสดงออกของตนจากรางวัล หรือการลงโทษ และ 2) เรียนรู้จากการสังเกตแล้วเลียนแบบ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2545 : 207 ; อ้างอิงมาจาก Roediger. 1984) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่สำคัญคือพ่อแม่ การแสดงออกทางสังคมของเด็กที่เรียกว่าเป็นการผูกพันโดยตรงนั้น ปรากฏเมื่อเด็กอายุ 6 อาทิตย์ ถึง 12 เดือน ลักษณะแสดงออกคือ จ้องมอง แล้วมองตาม เมื่ออายุ 8 เดือน เด็กจะแสดงอาการติดคนเลี้ยง พัฒนาการทางสังคมที่ชัดเจนของเด็กจะปรากฏเมื่อเด็กเข้าสู่วัยเตาะแตะซึ่งเป็นช่วงอายุที่เด็กเริ่มเรียนรู้ ความเป็นตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เมื่อเข้าอายุ 3 – 5 ขวบ เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมกับ บุคคลอื่นชัดเจน รูปแบบของการพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ขวบ มีลักษณะ แตกต่างกันดังตาราง 1

ตาราง 1 ลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็ก 2 – 6 ปี

2 – 3 ปี	3 – 4 ปี	5 – 6 ปี
1. ตอบสนองบุคคลอื่น 2. สนุกกับการเล่นกับคนอื่น 3. สามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นแต่เป็นเวลาสั้นมาก 4. ต้องหลอกล่อให้แบ่งปันของ 5. ไม่ทนต่อการเลื่อนเวลาที่ตนต้องการ 6. เล่นสมมุติเป็น 7. เลียนแบบการกระทำของผู้อื่น 8. เริ่มที่จะเล่นกับเพื่อนบ้าง 9. เปิดน้ำจากก๊อกได้ 10. เปิดประตูลูกบิดได้ 11. หวงของ	1. เริ่มตระหนักในตนเอง 2. เริ่มที่จะรู้หลักการผู้อื่น 3. เริ่มตระหนักถึงความแตกต่างของเชื้อชาติ/จริยธรรมและเพศ 4. เข้าใจทิศทางและการปฏิบัติตามกฎ 5. มีความรู้สึกต่อบ้านและครอบครัว 6. แสดงการพึ่งตนเอง 7. เล่นกับเพื่อนและเล่นร่วมกับเพื่อน 8. รู้จักการมีเพื่อนเล่น	1. แสดงถึงหลักการของบทบาท 2. มีเพื่อนที่ดีที่สุดแต่เป็นช่วงสั้น 3. ทะเลาะกันแต่โกรธสั้น 4. เริ่มให้และรับ 5. ใครที่จะร่วมประสบการณ์ในโรงเรียน 6. เชื่อครูเป็นสำคัญ 7. ต้องการเป็นที่หนึ่ง 8. เริ่มแสดงความเป็นเจ้าของ 9. แต่งตัวเองได้ 10. เล่นเกมเป็น 11. ทำกลุ่มได้

จากทฤษฎีข้างต้น สรุปได้ว่าพัฒนาการต่างๆ ทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้นจะมีการพัฒนาตามลำดับอายุ และสืบเนื่องกันตลอดเวลา หากพัฒนาการใดไม่ได้รับการตอบสนองหรือปฏิบัติไม่สำเร็จ ก็จะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กในอนาคต นอกจากนี้การแสดงออกของพฤติกรรมเกิดจากการที่เด็กเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรม การลอกเลียนแบบจากบุคคลรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ และครู และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

2. ความหมายและความสำคัญของทักษะทางสังคม

ความหมายและความสำคัญของทักษะทางสังคมเป้าหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยคือการช่วยให้ผู้เรียนได้เจริญงอกงามมีใช้ไปปล่อยให้เด็กกระทำสิ่งใดเพื่อตนเองเท่านั้น เด็กจะต้องมีความห่วงใยผู้อื่น เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจเกี่ยวกับโลกที่ตนอาศัยอยู่ ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของทักษะทางสังคม เช่น Riggo (1986 : 649) กล่าวว่าทักษะทางสังคม หมายถึง จิตลักษณะส่วนตัวของแต่ละคนที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อความ สื่อสาร กับบุคคลอื่น โดยผู้ที่มีทักษะทางสังคมสูงจะสื่อความได้ดี และชัดเจนอันจะนำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมมีปฏิสัมพันธ์และพฤติกรรมทางบวกกับสังคมตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550 : 91) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมหมายถึง พัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมจากความรู้สึกรู้จักผู้อื่นใกล้ชิดภายในครอบครัวที่พึ่งพาตนเองได้ และการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ส่วน Schloss และ Smith (1994 : 85) ได้กล่าวถึงความหมายทั่วไปของทักษะทางสังคมว่าเน้นอยู่ 2 เรื่อง คือ

1. ทักษะทางสังคมเป็นวิธีการฝึกฝน และสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่ดี เช่น การพูดจาเหมาะสม การตกลงกันในเรื่องที่ขัดแย้งกับผู้อื่น

2. ทักษะทางสังคมช่วยเพิ่มพูนให้เด็กมีพฤติกรรมและความสามารถในการตอบสนองและแสดงท่าทางที่เหมาะสม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในอนาคต

กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตั้งมั่น ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจอย่างฉลาด และร่วมมือปฏิบัติ ทำจนเกิดผลดีต่อคนส่วนใหญ่อย่างเป็นนัยด้วยความภาคภูมิใจ

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2542 : 20) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า คือ ความสามารถจัดการกับอารมณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี สามารถอ่านสภาพการณ์ทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างแม่นยำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ราบรื่นได้ สามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการชักจูงและเป็นผู้ดำเนินการประนีประนอมและยุติข้อโต้แย้งเพื่อการร่วมมือกันและทำงานเป็นทีมได้

อุษณีย์ โพธิสุข (2545 : 120) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถที่เราสามารถรู้จัก เข้าใจความรู้สึกความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการต่างๆ ของคนที่เราเกี่ยวข้องด้วย รวมทั้งรู้จักที่จะสร้างสายสัมพันธ์ให้มั่นคงด้วยความรักความเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสภาพการณ์ต่างๆ

จากความหมายของทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ให้ความร่วมมือในการทำงาน ร่วมกัน อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตภายในสังคมได้อย่างมีความสุข ทักษะทางสังคมมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาทั้งบุคคลและสังคม เพื่อให้สมาชิกในสังคมมีทักษะที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะทางสังคม คือ

Hargie และ McCartan (1986 : 4 – 6) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญ 6 ประการ คือ

1. ทักษะทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายและต้องมีความตั้งใจ
2. ทักษะทางสังคมหมายถึงพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้
3. พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะต้องเหมาะสมกับสถานการณ์
4. ทักษะทางสังคมจะต้องประกอบด้วยพฤติกรรมทางสังคมหลายๆ ด้าน อย่างที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น การแสดงความรู้สึกความสนใจผู้อื่นอาจจะประกอบด้วยการยิ้ม การจ้องมอง และ การใช้คำพูด เป็นต้น
5. ทักษะทางสังคมประกอบด้วยพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้
6. องค์ประกอบสุดท้ายของทักษะทางสังคม ซึ่งมีความสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (Bandura's Social Learning Theory) ก็คือ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และจะต้องรู้ว่าเมื่อไรควรจะทำ หรือจะทำอะไร ซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับการที่จะพูดว่าอย่างไร ความสามารถทางด้านความรู้ความเข้าใจของแต่ละคนนี้จะมียุทธวิธีต่อความสามารถในการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ด้วย

เด็กมีศักยภาพหรือความสามารถที่จะอยู่ในสังคมและมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมาก ในช่วงอายุก่อน 6 ปี ถ้าเด็กไม่ได้ถูกสอนหรือถูกกระตุ้นหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมที่จะพัฒนา ทักษะทางสังคมและการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะเหล่านี้ก็จะถูกทดแทนด้วยทักษะอื่นหรือพฤติกรรมอื่นที่เป็นปัญหาได้ การไม่ได้ให้สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็ก ไม่ได้ให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม ที่ทำงานร่วมกันจะทำให้สมองเด็กพัฒนาไปในด้านอื่น เพราะแทนที่สมองเด็กจะสร้างเส้นใยสมองที่เป็นทักษะทางสังคม ก็กลายเป็นสร้างเส้นใยสมองที่ทำให้เป็นคนก้าวร้าวรุนแรง

ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่ตามลำพังได้ต้องมีเพื่อน มีกลุ่มสังคมที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันตั้งแต่สังคมครอบครัวขยาย ออกไปเป็นสังคมใหญ่ ทุกกลุ่มสังคมต้องมีกลุ่มสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน จะต้องอาศัยทักษะทางสังคมทั้งสิ้น ทักษะทางสังคมมีความสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ทักษะทางสังคมยังมีความสำคัญมากเท่านั้น บุคคลต้องสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สื่อความหมายทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้สามารถปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดมีสมาชิกที่เป็นผู้มีทักษะทางสังคมดี รู้จักเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่นั้นย่อมเป็นสังคมที่สงบสุขมีความสุขมีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมมีลักษณะตรงกันข้าม สมาชิกขาดทักษะทาง

สังคมสังคมนั้นย่อมมีปัญหาไม่สงบสุขและมีความเสื่อม Broman (1982 : 65) ได้กล่าวถึงทักษะทางสังคมที่เด็กควรเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

1. สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์เรื่องราว โดยใช้ศัพท์ที่ถูกต้อง
2. ได้ฝึกการควบคุมตนเอง เคารพตนเอง เชื้อมั่นในตนเอง เป็นอิสระ รู้จักแบ่งปัน และมีมารยาทดี

3. แสดงความรู้สึกและอารมณ์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม
4. แสดงบทบาทพฤติกรรมมนุษย์และการกระทำ โดยการใช้อุปกรณ์จำลอง
5. มีความรับผิดชอบการเป็นเจ้าของสมบัติของโรงเรียน
6. รู้จักขออนุญาตก่อนใช้สิ่งของหรือของผู้อื่น
7. มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น
8. นั่งอยู่กับกลุ่มและมีส่วนร่วมในการวางแผน การเล่าเรื่องและอื่นๆ
9. พูดอย่างอิสระกับครูและเด็กอื่นๆ ในกลุ่มเล็กๆ อย่างไม่เป็นทางการ
10. ทำงานเสร็จก่อนเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอย่างอื่น
11. ถามคำถามและมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่ม
12. มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ ทุกวัน
13. แสดงความสนใจต่อสิ่งใหม่ๆ หรือผู้คนใหม่ๆ
14. แสดงผลงานที่ตนเลือกทำด้วยความสนใจ
15. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม โดยไม่ข่มหรือแสดงอำนาจเหนือผู้อื่น
16. รู้จักทักทายแขกที่มาเยือน
17. รู้จักการรอคอย
18. ยอมรับคำติโดยไม่โกรธหรือเสียใจ

การจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ทักษะทางสังคมของเด็ก ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทั้งในด้านเรื่องราว ด้านธรรมชาติ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยทักษะในการจัดประสบการณ์ของครู เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสจับต้อง ได้คิดและปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด นอกจากนี้เด็กควรได้รับการฝึกฝนในด้านการให้ความช่วยเหลือ การแบ่งปัน รวมถึงการให้ความร่วมมือ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กมาก เพราะการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน หรือกับผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคมได้ดียิ่งขึ้น Seefeldt (1980 : 7 - 11) ได้อธิบายถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 3 ปี กล่าวได้ว่าเป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเด็กเห็นว่าตนเป็นคนที่สำคัญที่สุด มีความสุขที่เล่นคนเดียวแต่เริ่มสนใจผู้อื่นบ้าง แม้ว่าเด็กจะเล่นกับตนเอง แต่ก็ชอบที่จะนั่งเล่นข้างๆ ผู้อื่น แต่ไม่เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นรวมกับผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่แบ่งปัน ต้องการใจใส่ความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และเล่นกับเด็กอื่นที่มาอยู่ใกล้ๆ เท่านั้น

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นเด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมติ เล่นเลียนแบบชีวิตครอบครัวซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน แต่โดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกาย อะละอะไม่ระมัดระวัง เกราะ ยังมีลักษณะของการเป็นนาย ขณะเดียวกันเด็กจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดี มีท่าทีแสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยน และการรอคอยให้ถึงรอบของตนเริ่มการแบ่งปันบ้าง

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกันกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พึงพอใจถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี กล่าวได้ว่า เป็นวัยที่เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นดังจะเห็นได้จากลักษณะการเล่นที่เปลี่ยนไป คือ เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มรู้จักกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเอง มีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียวในการเล่นยังชอบแสดงเป็นตัวเด่นเล่นรุนแรง พยายามจะเป็นที่หนึ่งในการเล่นต้องชนะ และถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนก็จะพยายามปรับกฎนั้นให้มาเป็นประโยชน์กับตน

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537 : 55) กล่าวถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปีจะมีการเล่นรวมเป็นกลุ่มกับเพื่อนมากขึ้น รู้จักการเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี กระตือรือร้นช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535 : 7 – 13) ได้จำแนกลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุระหว่าง 3 – 6 ปี ไว้ดังนี้

อายุ 3 ปี พฤติกรรมของเด็กมีลักษณะสนุกที่ได้เล่นกับเด็กอื่น ต้องการเพื่อนต้องการความรักและการยอมรับจากผู้ใหญ่ มีความเป็นอิสระในการเล่น

อายุ 4 ปี พฤติกรรมจะมีลักษณะชอบเล่นกับเพื่อนได้เป็นกลุ่มและกลุ่มที่เล่นนั้นก็ดีขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เขาสนใจ เริ่มเลือกคบเพื่อนบางคนที่ถูกใจ การเล่นจะเล่นเป็นแบบสมมติและใช้จินตนาการที่มีความหมายมากขึ้นเรื่อย ๆ มีความกังวลห่วงใยเด็กที่อ่อนแอกว่า ไม่มีความแน่นอนในการรอคอยต้องการให้ผู้ใหญ่ปล่อยปละโยนในบางครั้ง

อายุ 5 ปี จะมีความพอใจที่จะเล่นคนเดียวเป็นเวลานาน ๆ ชอบเล่นกับเพื่อนชอบแข่งขันและมีการเล่นกันเป็นทีม ในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งไม่พอใจเมื่อเห็นเด็กที่โตกว่าเล่นรุนแรง

อายุ 6 ปี พฤติกรรมมีลักษณะเริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ต้องการความช่วยเหลือและเรียกร้องคำชมเชย มักทะเลาะกับเพื่อน แต่ต้องการเพื่อนเล่น อาจจะรักเพื่อนบางคนเป็นพิเศษชอบหาของเล่นรูปแบบพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยบางพฤติกรรม มีรากฐานมาจากพฤติกรรมในวัย

ทารกและบางพฤติกรรมก็เริ่มเกิดขึ้นในระยะปฐมวัย ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น จากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกในครอบครัว และรวมไปถึงสิ่งที่เด็กได้เห็นมาจากภาพยนตร์การแสดงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบพฤติกรรมชอบสังคมและรูปแบบพฤติกรรมต่อต้านสังคม ซึ่งพฤติกรรมการทำกิจกรรมกันเป็นกลุ่มพฤติกรรมการแบ่งปัน และพฤติกรรมการช่วยเหลือ จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมชอบสังคมการให้โอกาสเด็กในการทำกิจกรรมหรือเล่นกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ทิตินา แคมมณี และคณะ (2536 : 71-129) ได้สรุปถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่าสามารถติดต่อและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถเล่นและทำงานกับผู้อื่นได้ รู้จักเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะรู้จักการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 21) เด็กปฐมวัยเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่พฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เพราะเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือกับผู้อื่นมากขึ้นอีกทั้งได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวได้เข้ากับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2546 : 124) ได้สรุป ลักษณะพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยความหมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเองและรู้กาลเทศะสำหรับเด็กความหมายรวมถึง ความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้รู้จักแยกแยะความรับผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย แบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับ การยึดตนเอง ระดับการเริ่มสนใจผู้อื่น และระดับการรับรู้ สนใจและยอมรับกฎเกณฑ์ รู้จักคบเพื่อนสนิท รู้จักช่วยเหลือ ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นวัยที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ชอบเลียนแบบ และมักแสดงอารมณ์ต่าง ๆ โดยเปิดเผย อีริกสันเห็นว่าเด็กวัยนี้กำลังสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว อยากรู้ อยากเห็น ชอบทำตามและเลียนแบบ มีความคิดริเริ่มถ้าสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบอยู่ทำให้เด็กมีความสุข เด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มองโลกในแง่ดี ถ้าสภาพแวดล้อมรอบตัวขาดความสุข เด็กจะมีความเครียดเกิดความวิตกกังวล ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมองโลกในแง่ร้าย พรอยด์ เห็นว่า เด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ประสบการณ์รอบตัว โดยเห็นว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในระยะ 5 ปีแรก มีความสำคัญต่อเด็กมากเพราะจะกลายเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ เมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่ สุขภาพจิตจะดีเพียงใดขึ้นอยู่กับพัฒนาการที่ผ่านมาในแต่ละขั้นตอน หากความต้องการของเด็กในขั้นหนึ่งๆ ไม่ได้รับการตอบสนอง อาจทำให้เกิดชะงักในขั้นต่อไป (เยาวพา เดชะคุปต์.

2542 : 13)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2537 : 58) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ปลุกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และความมีเหตุผล รวมทั้งการเป็นแบบอย่างลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกในสังคม จะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเมื่อเด็กเติบโตขึ้นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กปฐมวัยจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัว โดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจช่วยเหลือตนเอง มีระเบียบวินัยในการทำกิจวัตรประจำวัน ช่วยฝึกความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักรับผิดชอบตนเอง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อผู้อื่น และสังคมส่วนรวมต่อไป

2. การส่งเสริมประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักตนเอง ได้รับรู้ความรู้สึกและการกระทำของผู้อื่น มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัยจะช่วยให้เด็กเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น เหมาะแก่กาลเทศะ โดยการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รวมทั้งได้รับกำลังใจหรือคำชมเชยเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ประสงค์ และคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เด็กเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเล่นร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้ใกล้ชิด ขณะเล่นนั้นเด็กเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนมีการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รู้จักการแบ่งปัน และผลัดเปลี่ยน รวมทั้งความร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน

4. การยอมรับความแตกต่างทางบุคลิกภาพของเด็ก เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปตามธรรมชาติ การอบรมเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน เช่น เด็กบางคนปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย แต่บางคนต้องใช้เวลาปรับตัวระยะหนึ่ง เด็กบางคนอารมณ์มั่นคง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น แต่บางคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย เข้ากับผู้อื่นได้ยาก เป็นต้น

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535 : 22 – 23) กล่าวว่า การเล่นเกมสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล รู้จักการให้อภัย การอยู่ร่วมกัน ฝึกให้เด็กรู้จักความสามัคคีในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักเสียสละ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้รู้จักการรอคอย อดทน มีความอบอุ่นใจและยอมรับความจริงได้นั้นจะสามารถช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ทำให้เกิดความเข้าใจ อบอุ่นใจและเห็นใจผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา เด็กจึงเรียนรู้และมีพัฒนาการในการปรับตัวที่ดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 17 – 18) ได้สรุปว่า การส่งเสริมพัฒนาด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ฯลฯ ประสบการณ์สำคัญการเรียนรู้ทางสังคมที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัย

1. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
2. การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
4. การมีโอกาสรับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น

5. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
6. การแก้ปัญหาในการเล่น
7. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมนี้ พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กเล่นอย่างอิสระ เปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ภายใต้บรรยากาศที่มีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยให้เด็ก จะเป็นพื้นฐานส่งเสริมให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. แนวคิดทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ทักษะทางสังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคน ความคิดที่ถูกต้องที่พึงงามและเป็นที่ยอมรับ หรืออีกนัยหนึ่งอาจหมายถึงการมีชีวิตอยู่ในสังคมและได้มีโอกาสพัฒนาและควบคุมตนเอง

สุขุมล เกษมสุข (2535 : 13 – 14) ได้ให้แนวคิดด้านทักษะทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยทักษะทางด้านคุณธรรม และทักษะทางด้านความสามารถ มีรายละเอียดดังนี้ ทักษะทางด้านคุณธรรม ได้แก่คุณลักษณะดังนี้

1. ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. ไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งในด้านการกระทำ และการเบียดเบียนเวลา
3. การรู้จักเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
4. มีความสามัคคี มีเหตุผล รู้จักแพ้ รู้จักชนะและรู้จักให้อภัย
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น ใฝ่รู้อยู่เสมอ
6. มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนและสังคม
7. มีความซื่อสัตย์ รักษาสิ่งของ
8. มีความกล้าหาญ กล้าที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทักษะทางด้านความสามารถ ได้แก่

คุณลักษณะดังนี้

- 8.1 รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 8.2 รู้จักอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ดีงามของท้องถิ่นและของชาติ
- 8.3 รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นพิษต่อสังคม
- 8.4 รู้จักติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8.5 สามารถหาเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว
- 8.6 รู้จักค่าของเวลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 8.7 รู้จักและปฏิบัติตามได้ตามกฎหมายของสังคมที่ตนอาศัยอยู่
- 8.8 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8.9 รู้จักเลือกและตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้โดยสันติวิธี รู้จัก

ประนีประนอม

- 8.10 แสดงมารยาทเหมาะสมกับสภาพของตนและสังคม รู้จักกาลเทศะ

การมีทักษะทางสังคม คือ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเป็นมิตรได้กับบุคคลทุกประเภท มีความสามารถในการพูด โน้มน้าวใจ ชักจูง ให้ผู้อื่นคล้อยตาม กับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างมีความสุข

กุลา ตันติลาชีวะ (2545 : 25) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางสังคมที่ควรส่งเสริมสำหรับเด็กปฐมวัย คือ

1. การฝึกการช่วยเหลือตนเอง เด็กก่อนวัยเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อการช่วยเหลือตนเอง เช่นการแต่งกาย การรับประทานอาหาร และการดูแลสุขวิทยา ซึ่งหากเด็กได้ทำและพึงพาตนเองแล้วจะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของตน การฝึกหัด และการส่งเสริมให้ช่วยตนเองมีความสำคัญมาก การมองว่าเด็กอ่อนแอ ต้องประคบประมง ต้องให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน เป็นการกระทำที่ทำให้เด็กเกิดการอ่อนแอ การสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก โดยให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง

2. ฝึกการมีส่วนร่วมกับครอบครัว เด็กอายุ 5 - 6 ปี ชอบทำงานตามแบบผู้ใหญ่ เช่น การวาดบ้าน ถูบ้าน ซักผ้า ผู้ใหญ่ควรให้โอกาสในการทำงานบ้านร่วมด้วย เพราะเด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยของความอยากรู้ การได้ช่วยงานผู้ใหญ่จะทำให้เด็กภูมิใจมาก

3. การสร้างนิสัยการมีเพื่อน เป็นทักษะทางสังคมด้านมนุษยสัมพันธ์การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กต้องได้รับการกระตุ้นให้รู้จักการเล่นกับผู้อื่น สัมพันธ์กับผู้อื่น โดยผู้ใหญ่อาจพาเด็กไปเล่นกับเพื่อนหรือพาเพื่อนมาเล่นกับเด็กที่บ้าน การให้เด็กมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับเด็กอื่น จะทำให้เด็กเรียนรู้การมีส่วนร่วม การแบ่งปัน การตอบสนองตามความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น

4. การสร้างวินัยในตนเอง ได้แก่ วาจาดี กริยาดี มีความรับผิดชอบ และการควบคุมตนเองได้ การสร้างวินัยเป็นกระบวนการช่วยให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมที่ดีด้วยการเรียนรู้ การควบคุมกำกับพฤติกรรมของตนให้เกิดขึ้นเป็นของตนเองด้วยตัวเอง และติดตัวไปตลอดชีวิต พ่อแม่ คือบุคคลสำคัญต่อการเสริมสร้างวินัยให้กับเด็กด้วย การสอนกฎเกณฑ์ ระเบียบวิธี และให้กำลังใจ เมื่อเด็กทำถูกต้อง ไม่ปล่อยให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจนติดเป็นนิสัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา ธีราช (2544 : 31 - 35) ได้สรุปแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กเป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กอาจทำได้ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรมของเด็ก ต้องให้เด็กค่อยๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้แบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดี จะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบคนที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง เพื่อน นักกีฬา ตัวละครในนิทานและผู้ที่ชื่นชอบ

3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ด้วยคำพูดหรือการพยักหน้า เป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่จะเกิดจะทำอะไรลงไป จะดีกว่าการติเตียนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้วการส่งเสริมพฤติกรรมสังคมให้กับเด็กเพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ อาจทำได้ดังนี้

3.1 การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสม และต่อเนื่องกันโดยจัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลังและกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่าย มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การที่เด็กรู้จักกิจกรรมประจำวันและสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กทำจะเกิดความเป็นระเบียบและรู้สึกมั่นใจ

3.2 การเสริมแรง การเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ในการเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัยนั้นควรพูดให้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีอย่างไร คำชมเชยของครูมีค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่ เพราะเป็นตัวอย่างที่ดีเด็กมักจะเอาอย่าง บางครั้งอาจใช้ท่าทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาพบว่า มี นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ ดังนี้

พัฒนา ชัชพงศ์ (2540 : 24) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้ได้ มุ่งให้อ่านเขียนได้ ดังเช่นระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานให้ โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 45) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายทั้งนี้ ผู้สอนต้องพิจารณาถึงแนวการจัดประสบการณ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา รวมทั้งความสนใจ ความสามารถ และสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยเป็นหลักในการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 41) กล่าวว่า ประสบการณ์คือ สิ่งหรือเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นได้ทั้งกิจกรรม และสิ่งที่ได้สัมผัสรอบตัว เด็กพัฒนาความรู้และทักษะจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง รวมทั้งได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้ใช้ความรู้และฝึกคิดการแก้ปัญหา ประสบการณ์ที่เด็กเรียนรู้มีทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์อ้อม

ภรณ์ คุรุวัฒน์ (2540 : 49) กล่าวว่า เป็นการจัดระบบประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยควรได้รับ โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ การดำเนินกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงความครอบคลุมของการพัฒนา ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ภรณ์ คุรุรัตน์ และวนา รักษ์กุลไทย (2543 : 4 – 5) ได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4 ประการคือ หลักการเรียนรู้ (Principles of Learning) บทบาทครู (Teacher Role) บทบาทเด็ก (Student Role) และการจัดสภาพการเรียนรู้ (Learning Environment) สรุปได้ดังนี้

1. มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพในการสร้างองค์ความรู้โดยอาศัยสภาพจริงที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของเด็ก
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก (Developmentally Appropriate Curriculum)
3. บูรณาการเนื้อหา กิจกรรม และทักษะการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงพื้นฐานประสบการณ์ของเด็กและขยายความคิดอย่างต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป มีความหมายและมีความสัมพันธ์กัน
4. ให้โอกาสเด็กสัมผัส ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง (Manipulation)
5. ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และครูโดยทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิด และได้ปรับตัวทางสังคม (Interaction and Communication)
6. ให้เด็กมีโอกาสเลือกคิด ตัดสินใจในกิจกรรม โดยมีผู้ใหญ่ให้กำลังใจสนับสนุน (Adult Support)

7. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เด็กมีความคิดอิสระและสนับสนุนความคิดริเริ่ม (Childinitiate Atmosphere)
8. เสริมสร้างความรู้สึกรักภูมิใจในการทำกิจกรรมและความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (Self – esteem)
9. ติดตามสังเกตเด็ก สะท้อนข้อมูลจากการสังเกตและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Assessment)
10. ปรับเปลี่ยนบทบาทครูในฐานะผู้สอนมาเป็นผู้สังเกต (Observer) ผู้เรียนรู้ (Learner) และผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)
11. ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับบทบาทของพ่อแม่ และสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก (Parents as Teacher and Partners) จากหลักการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ดังกล่าว

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 24 – 44) จึงได้เสนอกิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัยเป็น 6 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา ซึ่งกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมนี้สามารถนำจัดลงในตารางกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ให้ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านไปพร้อมๆ กันอย่างเหมาะสมโดยไม่เน้นหนักไปที่พัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่สงบ และกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดและกิจกรรมที่ผ่อนคลาย กิจกรรมกลุ่มใหญ่ และกิจกรรมกลุ่มย่อยไม่ควรใช้เวลานานเกิน 20 นาที ส่วนกิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเสรีควรใช้เวลา 30 – 60 นาที นอกจากนี้กิจวัตรประจำวันควรพัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 34–35) ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็ก ประสบการณ์ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัว

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 38) กล่าวว่า ประสบการณ์มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก เพราะเด็กปฐมวัยยังอ่านไม่ออก ใช้ภาษายังไม่คล่อง การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จึงมาจากการรับรู้ทางสัมผัส การได้จับ กระทำเพื่อให้อ่านสิ่งนั้นเป็นอย่างไร การเล่นเป็นวิธี เป็นการแปลประสบการณ์ที่ดีให้กับเด็ก เด็กเรียนรู้ได้จากการเล่น โดยไม่มีใครต้องบอต้องสอน

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ มีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย ที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ตามวัยทั้ง 4 ด้าน เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดทักษะในการแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างสร้างสรรค์

2. หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ โดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และค่อยๆ ก้าวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กปรับขยายโครงสร้างทางสติปัญญา กิจกรรมต่างๆ เป็นรูปธรรม มีโอกาสทำซ้ำๆ ฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นกลุ่ม รู้จักการแบ่งปัน รู้จักฟังผู้อื่นไม่ยึดตนเอง รอคอย มีพฤติกรรมความร่วมมือ อีกทั้งกิจกรรมมีหลายรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์เก่าและความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 14-15)

กรมวิชาการ (2546 : 34-35) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเด็ก

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542 : 118) กล่าวถึงหลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่เรียนและควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นผู้ที่มีคุณธรรม
4. ประสบการณ์ที่จัดควรเป็น สิ่งที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
5. กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ควรมีวิธีใช้แรงจูงใจ ได้รับความสนใจของผู้เรียน มิให้ซ้ำซาก ควรให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เน้นการปฏิบัติ และได้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด
6. ควรหาแนวทางในการประเมินผลที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า หลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ผู้จัดต้องตั้งมั่นอยู่บนความเชื่อแนวคิดพื้นฐาน ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีพัฒนาการของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นสำคัญให้เด็กได้เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมของเด็ก กิจกรรมที่ควรจัดสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นประจำทุกวัน มีดังนี้ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 31-35)

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ เพื่อส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ โดยใช้จังหวะและดนตรีประกอบการเคลื่อนไหว เช่น เสียงเพลง คำคล้องจอง เสียงตบมือ เครื่องเคาะจังหวะและอุปกรณ์อื่นๆ
2. กิจกรรมสร้างสรรค์
กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้เกี่ยวกับความงามและส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง โดยใช้ศิลปะ เช่น การ

วาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นๆ ที่เด็ก ได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาน ปักหมุด ฯลฯ

3. กิจกรรมเสรี

กิจกรรมเสรีหรือการเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตาม มุมการเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมร้านค้า มุมบ้าน มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือก เล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย กิจกรรม การเล่นแต่ละประเภทจะสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็ก ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กมีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิด ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและเพิ่มพูนทักษะต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย การจัดกิจกรรม เสริมประสบการณ์สามารถจัดได้หลายวิธี เช่น การสนทนา อภิปรายเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทาง ภาษาในการพูด การฟังรู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็น ของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

การเล่นนิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้ เกิดคุณธรรมจริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทาน สื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือ นิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กสังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอน ของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การปลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

การทดลอง / ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะ ได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา ส่งเสริมให้เด็กมี ความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองทางวิทยาศาสตร์ ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อการปลูกพืช ฯลฯ

การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง อีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆ รอบโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการ เพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่างๆ ตาม เนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิด ความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคนและรูปสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และ อุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงออก เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งหรือการเล่นกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนไปสู่สนามเด็กเล่นทั้งที่เป็นกลางแจ้งและในร่ม เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดเอาความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กเล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา และการเล่นเกม การละเล่น

6. เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกระบวนการในการเล่นตามชนิดของเกมประเภทต่างๆ มีเกณฑ์ง่ายๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กสังเกตคิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ระยะ เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ตามแบบ ฯลฯ

โดยสรุป หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยต้องเข้าใจถึงพัฒนาการตามวัยทั้ง 4 ด้าน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างหลากหลาย และการลงมือกระทำผ่านประสบการณ์ตรง เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ความแตกต่างทางสังคมและบริบททางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชาที่ชัดเจนแต่จัดในรูปแบบบูรณาการ โดยผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการแนะแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 39 – 41)

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบททางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนการทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้ออกการณไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำไปไตร่ตรองใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวัน ได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันดังนี้

3.1 หลักในการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

กรมวิชาการ (2546 : 46 – 57) การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน จึงขอเสนอแนะสัดส่วนในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน ดังนี้

ตาราง 2 รูปแบบการจัดการกิจกรรมประจำวันที่สอดคล้องกับสภาพเด็กในชุมชน

การพัฒนา	อายุ 3 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ 3 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ 3 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)
1. ทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย การรับประทานอาหาร สุขอนามัยและการนอนพักผ่อน)	3	2 ¹ / ₂	2
2. การเล่นเสรี	1	1	1
3. การคิดและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1
4. กิจกรรมด้านสังคม	¹ / ₂	³ / ₄	³ / ₄
5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	³ / ₄	1	1
6. กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยผู้สอน	7	7	7

หมายเหตุ

1. สัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอไว้สามารถปรับยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนและสถานการณ์ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

2. ตัวอย่างข้อรายการการพัฒนาที่นำเสนอให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาขั้นแรกที่จะช่วยเหลือในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วงอายุ 3 ปี ต้องใช้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวันมาก และเมื่ออายุมากขึ้นเวลาที่ให้จะน้อยลงเพราะเด็กเกิดทักษะการช่วยเหลือตนเอง แต่กิจกรรมด้านสังคมเด็กที่อายุน้อยยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการให้เวลาในช่วงวัย 3 ขวบ จึงให้เวลาน้อยและจะเพิ่มขึ้นเมื่อเด็กอายุมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะเด็กต้องการเวลาในการเล่นทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น เป็นการฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. การเล่นเสรีเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยฝึกให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ในแต่ละวัน เด็กทุกวัยควรมีโอกาสเล่นเสรี 1 ชั่วโมง : วัน

4. กิจกรรมที่ต้องมีการวางแผนโดยครูผู้สอน จะช่วยให้เด็กทักษะหรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น ผู้สอนต้องการให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลไม้ ซึ่งผู้สอนต้องวางแผนกิจกรรมล่วงหน้า เวลาที่ใช้ในแต่ละวันที่กำหนดไว้ 3 : 4 ชั่วโมง (45 นาที) ในเด็กอายุ 3 ขวบ มิได้หมายความว่าให้ผู้สอนสอนต่อเนื่อง 45 นาที ใน 1 กิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด ผู้สอนต้องพิจารณาว่าเด็กมีช่วงความสนใจสั้นจะต้องจัดแบ่งเวลาหลายช่วงให้เหมาะกับเด็ก และเวลาที่เหลือ เด็กอาจถูกสอนความคิดรวบยอดเรื่องผลไม้ในกิจกรรมอื่น

ตาราง 3 ตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวัน

ตัวอย่างแบบที่ 1	ตัวอย่างแบบที่ 2
8.00 – 8.30 รับเด็ก	8.30-9.00 รับเด็ก เคารพธงชาติ สวดมนต์
8.30 -8.45 เคารพธงชาติ สวดมนต์	9.00-9.30 กิจกรรมดนตรีและจังหวะ
8.45-9.00 ตรวจสุขภาพ ไปห้องน้ำ	9.30-10.30 กิจกรรมเสรี
9.00-9.20 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	10.30-10.40 พัก (รับประทานอาหารว่าง)
9.20-10.20 กิจกรรมสร้างสรรค์/เล่นตามมุม	10.40-11.20 กิจกรรมกลางแจ้ง
10.20-10.30 พัก (ของว่างเช้า)	11.20-11.30 พัก (ล้างมือ ล้างเท้า)
10.30-10.45 กิจกรรมในวงกลม	11.30-11.50 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
10.45-11.30 กิจกรรมกลางแจ้ง	11.50-13.00 พักรับประทานอาหาร
11.30-12.00 พัก (รับประทานอาหาร) กลางวัน	13.00-15.00 นอนพักผ่อน เก็บที่นอนล้างหน้า
12.00-14.00 นอนพักผ่อน	15.10-15.30 พัก (รับประทานอาหารว่างบ่าย)
14.00-14.20 เก็บที่นอน ล้างหน้า	15.30-15.45 เล่นิทาน
14.20-14.30 พัก (ของว่างบ่าย)	15.45-15.50 สวดมนต์ไหว้พระ
14.30-14.50 เกมการศึกษา	15.50-16.00 เตรียมตัวกลับบ้าน
14.50-14.55 สวดมนต์ไหว้พระ	
14.55-15.00 เตรียมตัวกลับบ้าน	

ต่อไปนี้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ปรับใช้ได้หรือนำแนวคิดกิจกรรมต่าง ๆ มาปรับใช้ในกิจกรรมประจำวันตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและสถานศึกษา
หมายเหตุ กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน

1. กิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม อนึ่ง กิจกรรมเสรีนอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกม การศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ การจัดกิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม อาจจัดได้หลายลักษณะ เช่น

1.1 จัดกิจกรรมเสรี โดยเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุมเล่นในช่วงเวลาเดียวกันอย่างอิสระ

1.2 จัดกิจกรรมเสรี โดยเน้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1 – 2 อย่างหรือตามข้อตกลงในแต่ละวัน

1.3 จัดกิจกรรมเสรี โดยการจัดมุมศิลปะหรือศูนย์ศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของมุมเล่นหรือมุมศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ขณะเด็กเล่น ผู้สอนต้องคอยสังเกตความสนใจในการเล่นของเด็ก หากพบว่า มุมใดเด็กส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเล่นแล้ว ควรสับเปลี่ยนจัดสื่อมุมเล่นใหม่อาจตัดแปลงหรือเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนเป็นมุมร้านค้า มุมเสริมสวย มุมหมอ ฯลฯ
2. หากมุมใดมีจำนวนเด็กในมุมมากเกินไป ผู้สอนควรให้มีโอกาสคิดแก้ปัญหาหรือ ชักชวนให้แก้ปัญหาในการเลือกเล่นมุมใหม่
3. การเลือกเล่นมุม การเล่นมุมเดียวเป็นระยะเวลานาน อาจทำให้เด็กขาด ประสิทธิภาพ การเรียนรู้ด้านอื่น ผู้สอนควรชักชวนให้เด็ก เลือกเล่นมุมอื่น ๆ ด้วย
4. สื่อเครื่องเล่นในแต่ละมุม ควรมีการสับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเป็นระยะเพื่อไม่ให้ เด็กเกิดความเบื่อหน่าย เช่น เก็บหนังสือนิทาน บางเล่มที่เด็กหมดความสนใจ และนำหนังสือนิทานใหม่ มาวางแทน ฯลฯ
2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก – ปะ การตัด – ปะ การพิมพ์ภาพ การย้อม การประดิษฐ์ หรือวิธีอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การ เล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด ฯลฯ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็ก ทำทุกวันโดยอาจจัดวันละ 3 – 5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรมตามความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก
2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบพร้อมทั้งสาธิต ให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้ฟู่กันหรือกาว จะต้องปาดฟู่กัน หรือกาวกับขอบภาชนะที่ใส่ เพื่อไม่ให้กาวหรือ สีไหลเลอะเทอะ
3. ให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกันในกลุ่มย่อยเพื่อฝึก ให้เด็กรู้จักการวางแผน และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น
4. แสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขัน และควรนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงป้านนิเทศ
5. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวยาวตลอดเวลา ควรกระตุ้นเร้าและ จูงใจให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็กแต่ละด้าน แตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ครูควรเสริมแรงทุกครั้ง
6. เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกต พัฒนาการของเด็ก

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของ ร่างกายอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง ฯลฯ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์

เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสาน หรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์การเคลื่อนไหวของเด็กมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. ช้า ได้แก่ การคืบ คลาน
2. เร็ว ได้แก่ การวิ่ง
3. นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน
4. ชิงชัง ได้แก่ การกระตืบเท้าตัง ๆ ตีกลองตัง ๆ
5. ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ
6. เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้าท่าทาง

ทิศทางการเคลื่อนไหว

1. เคลื่อนไหวไปมาข้างหน้าและข้างหลัง
2. เคลื่อนไหวไปข้างซ้ายและข้างขวา
3. เคลื่อนตัวขึ้นและลง
4. เคลื่อนไหวรอบทิศ

รูปแบบการเคลื่อนไหว

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็กมี 2

ประเภท

1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชื่นเข้า เคาะเท้า
เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า

1.2 การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าว

กระโดด

2. การเลียนแบบ มี 4 ประเภท

2.1 เลียนแบบท่าทางสัตว์

2.2 เลียนแบบท่าทางคน

2.3 เลียนแบบเครื่องยนต์กลไกและเครื่องเล่น

2.4 เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

3. การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง
เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน ฯลฯ

4. การท่าทางกายบริหารประกอบเพลง ได้แก่ การท่าทางกายบริหารตาม
จังหวะ และทำนองเพลง หรือคำคล้องจอง

5. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ได้เด็กคิดสร้างสรรค์
ท่าทางขึ้นเอง อาจขึ้นนำด้วยการป้อนคำถาม เคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แดบผ้า
ริบบิ้นถูทราย ฯลฯ

6. การเล่นหรือการแสดงท่าทาง ตามคำบรรยาย เรื่องราว ได้แก่ การเคลื่อนไหว
หรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยายที่ผู้สอนเล่า

7. การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางตาม
สัญญาณหรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

8. การฝึกท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางจาก
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตามกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และวิธีที่ไม่ยุ่งยากมากนักเช่น ให้เด็กได้กระจายอยู่ภายในห้องหรือบริเวณที่ฝึก และให้เคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก
 2. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ
 3. ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับและกลุ่มไม่ควรเกิน 5 – 6 คน
 4. ควรใช้สื่อของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เศษวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า ท่อนไม้ เข้าช่วยในการเคลื่อนไหวและให้จังหวะ
 5. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ หรือเปลี่ยนท่าหรือหยุดให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง
 6. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เฟลิดเฟลิน และรู้สึกสบายและสนุกสนาน
 7. ควรจัดให้มีเกมการเล่นบ้างนานๆ ครั้ง เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น
 8. กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรให้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
 9. หลังจากเด็กได้ออกกำลังเคลื่อนไหวร่างกายแล้วต้องให้เด็กพักผ่อนโดยอาจให้นอนเล่นบนพื้นห้อง นั่งพัก หรือเล่นสมมุติเป็นตุ๊กตา อาจเปิดเพลงจังหวะช้า ๆ เบา ๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน
 10. การจัดกิจกรรมควรจัดตามกำหนดตารางกิจวัตรประจำวัน และควรจัดให้เป็นที่น่าสนใจ เกิดความสนุกสนาน
4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เช่น สัมมนา อภิปราย สาธิตทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมุติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฯลฯ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น
- 4.1 การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลองรูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ
 - 4.2 การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง
 - 4.3 การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งผู้สอนอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเห็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา ฯลฯ

4.4 การทดลอง / ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิด แก้ปัญหาและส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตัวเอง เช่น ประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

4.5 การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่ง ด้วยการนำเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รวบรวมสถานศึกษา หรือนอกที่นอกสถานศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์แก่เด็ก

4.6 การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องต่างๆ ในนิทานหรือ เรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคนและรูปสัตว์ รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

4.7 การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน ข้อเสนอแนะ

1. ควรยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด

2. ผู้สอนควรยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเด็กและให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิด

3. อาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แทนผู้สอน เช่น พ่อแม่ ตำรวจ หมอ ฯลฯ ให้เด็กสนใจและสนุกสนานยิ่งขึ้น

4. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม หรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้สอนควรใช้คำถามปลายเปิดที่ช่วยให้เด็กคิด ไม่ควรใช้คำถามที่มีคำตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือมีคำตอบให้เด็กเลือกผู้สอนควรใจเย็นให้เวลาคิดเด็กคิดคำตอบ

5. ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสนใจของเด็กและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การประกอบอาหาร การปลูกพืช อาจใช้เวลานานกว่าที่กำหนดไว้

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น

5.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

5.1.1 เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น

5.1.2 เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก ฯลฯ

5.1.3 เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น

5.1.4 ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก

5.1.5 ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว

5.1.6 เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง ฯลฯ

5.2 การเล่นทราย ทรายเป็นสิ่งที่เด็กๆ ชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่างๆ ได้ และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอย พืชพรรณ ที่ตัดทราย ฯลฯ ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคาทำขอบกัน เพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่นนอกจากนี้ ควรมีวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลื้อยลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

5.3 การเล่นน้ำ เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและคลายความเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบปริมาณ ฯลฯ อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นถังที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะหรืออ่างน้ำวาลบนาที่ตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสียด้านเปียกให้เด็กใส่คลุมระหว่างเล่น

5.4 การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง เป็นบ้านจำลองสำหรับเด็กเล่น จำลองแบบบ้านจริงๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบป่าน ของจริงที่ไม่ใช้แล้ว เช่น หม้อ เตา ชาม อ่าง เตาไรต์ เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมุติ เป็นคนในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ใช้แล้วสำหรับผลิตเปลี่ยนมีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริงๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่างๆ เพื่อให้เด็กเล่นสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

5.5 การเล่นในมุมช่างไม้ เด็กต้องการการออกกำลังกายในการเคาะ ตอกกิจกรรมเล่นในมุมช่างไม้ นี้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

5.6 การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา เป็นการนำอุปกรณ์กีฬามาให้เด็กเล่นอย่างอิสระหรือใช้ประกอบเกมการเล่นที่ให้อิสระแก่เด็กให้มากที่สุด ไม่ควรเน้นการแข่งขันมุ่งหวังแพ้ – ชนะ อุปกรณ์กีฬาที่นิยมนำมา让孩子เล่น เช่น ลูกบอล ห่วงยาง หนังสติ๊ก ฯลฯ

5.7 การเล่นเกมการละเล่น กิจกรรมการเล่นเกมที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของเด็กไทย เกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แม่จูง โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณกว้าง การเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็ก / กลุ่มใหญ่ ก็ได้ ก่อนเล่นผู้สอนอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ ไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยากและเน้นการแข่งขันแพ้ - ชนะมาจัดกิจกรรมให้เด็กวัยนี้ เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. มั่นตรวตรวจตราเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ประกอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและใช้การได้ดีอยู่เสมอ

2. ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน อย่างน้อยวันละ 30 นาที

3. ขณะเด็กเล่นกลางแจ้ง ผู้สอนต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อระมัดระวังความปลอดภัยในการเล่น หากพบว่าเด็กแสดงอารมณ์เหนื่อย อ่อนล้า ควรให้เด็กหยุดพัก

4. ไม่ควรนำกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษามาใช้สอนสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะยังไม่เหมาะสมกับวัย

5. หลังจากเลิกกิจกรรมกลางแจ้ง ควรให้เด็กได้พักผ่อนหรือนั่งพัก ไม่ควรให้เด็กรับประทานอาหารกลางวันหรือดื่มนมทันที เพราะอาจทำให้เด็กอาเจียน เกิดอาการจุกแน่นได้

เกมการศึกษา เป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี

รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 – 5 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อตามแบบ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. การสอนเกมการศึกษาในระยะแรก ควรเริ่มสอนโดยใช้ของจริงเช่น การจับคู่ กระจกที่เหมือนกัน หรือการเรียงลำดับกระป๋องแบ่งตามลำดับ สูง – ต่ำ
2. การเล่นเกมในแต่ละวัน อาจให้เล่นเกมกับผู้สอนทีละกลุ่มหรือสอนทั้งชั้นตามความเหมาะสม
3. ผู้สอนอาจใช้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเกมกับผู้สอนทีละกลุ่มหรือสอนทั้งชั้นตามความเหมาะสม
4. ผู้สอนอาจให้เด็กที่เล่นได้แล้ว มาช่วยแนะนำกติกาการเล่นในบางโอกาสได้
5. การเล่นเกมการศึกษา นอกจากใช้เวลาในช่วงกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันแล้วอาจให้เด็กเลือกอิสระในช่วงกิจกรรมเสรีได้
6. การเก็บเกมที่เล่นแล้ว อาจเก็บใส่กล่องเล็กๆ หรือใส่ถุงพลาสติกหรือใช้ยางรัด แยกแต่ละเกม แล้วจัดใส่กล่องใหญ่รวมไว้เป็นชุด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์

1. ความหมายของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก : 55) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฯลฯ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลองรูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือ นิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งผู้สอนอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา ฯลฯ

การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้

เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสิ่งต่าง ๆ รอบสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติเองเป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสมมติตัวละคร ที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออก เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540 : 15) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ฟัง พูด สังเกต คิด และปฏิบัติทดลอง เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดและเพิ่มพูนทักษะต่างๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น การสนทนา ซักถามหรืออภิปราย สังเกต ทัศนศึกษาและปฏิบัติการทดลองตามกระบวนการเรียนรู้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 52) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการพูด การฟัง การสังเกต การคิด และการแก้ปัญหา โดยการจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต เล่านิทาน เป็นต้น

ไพเราะ พุ่มมัน (2551 : 16) กล่าวถึงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อสร้างประสบการณ์สำคัญ เพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา ขณะเดียวกันก็บูรณาการ กับการสร้างประสบการณ์สำคัญ ด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ และด้านร่างกาย กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับกรอบสาระที่ควรรู้มากที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กด้วย

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นการจัดกิจกรรมที่บูรณาการผ่านการกระทำ หรือการเล่น ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเสริมพัฒนาการตามวัยทั้ง 4 ด้าน

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้จัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ดังนี้

ไพเราะ พุ่มมัน (2551 : 22-40) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์หลายรูปแบบ ดังนี้

1. เน้นแบบการเล่าเรื่อง ชาว เหตุการณ์ การเล่าเรื่องเป็นประสบการณ์ทางภาษาที่ควรจัดโดยเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้พูด แสดงความคิดเห็นเล่าเรื่องประกอบภาพ เล่าประสบการณ์ของตัวเอง โดยฝึกอย่างสม่ำเสมอ เรื่องที่เล่าควรเป็นเรื่องที่เด็กสนใจหรือเกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น เรื่องภายในครอบครัว โรงเรียน การท่องเที่ยว สัตว์เลี้ยง อาหารหรือของเล่น นอกจากนี้ครูอาจพาเด็กชมรอบๆ โรงเรียน สถานที่สำคัญ ดูการประกอบอาชีพของบุคคลในชุมชน เพื่อเด็กได้นำเรื่องราวที่ตนพบเห็นมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟังตามความคิดเห็นของตัวเอง

2. รูปแบบการแสดงบทบาทสมมติ การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทั้งทางการพูดและการแสดงท่าทางตามความคิดของเด็กอย่างมีอิสระในสถานการณ์หนึ่ง โดยไม่มีการซักซ้อมล่วงหน้า ใช้สื่ออุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน

3. รูปแบบการเล่านิทาน การเล่าเรื่องให้เด็กฟัง ครูอาจเล่าด้วยปากเปล่าหรือใช้สื่อประกอบ โดยมีการสนทนา อภิปราย ซักถาม แสดงความคิดเห็น และแสดงท่าทางประกอบเรื่องราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่า

4. รูปแบบปฏิบัติการทดลอง การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและเกิดการค้นพบข้อเท็จจริงด้วยตัวเอง ภายใต้การดูแลแนะนำของครูเน้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การมองเห็น การได้สัมผัส การชิมรส การดมกลิ่น และการฟัง นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาด้านสังคมควมรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน ความเป็นระเบียบในการทำงาน

5. รูปแบบการสาธิต การทำให้เห็น การทำให้ดู การชี้แนะ ให้ทำตามเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้ดีกว่าการบรรยาย อธิบาย หรือการบอกเล่าของครู

6. รูปแบบทักษะกระบวนการกลุ่ม การจัดประสบการณ์ที่ครูกำหนดจัดเตรียมเนื้อหาต่างๆ ที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้จากการให้เด็กได้รวมกลุ่มสนทนาร่วมกันวางแผนร่วมปฏิบัติการกิจกรรมเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ

7. รูปแบบอภิปราย / สนทนา / ระดมความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูกับเด็กหรือเด็กกับเด็กด้วยกันเอง โดยที่ครูเป็นผู้ประสานงาน ครูอย่าด่วนตอบปัญหาให้เด็กเร็วเกินไป ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดตอบปัญหาด้วยตัวของเขาเอง ด้วยวิธีแนะแนวทางให้เด็กคิดไปตามลำดับ จนถึงจุดมุ่งหมายปลายทางคือคำตอบในที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการสอนให้เด็ก รู้จักคิดเป็น

8. รูปแบบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมให้เด็กอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวในสิ่งที่เขาสงสัย เข้าใจโลกที่เขาอยู่และสามารถพัฒนาการคิด การรู้จักหาคำตอบแบบวิทยาศาสตร์ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการวัด ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการลงความเห็น ทักษะการหามิติสัมพันธ์

9. รูปแบบโดยใช้เกม การสอนที่กำหนดกิจกรรมการเล่น กำหนดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เล่นได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ มีความสนุกสนานทั้งการเล่นแบบเดี่ยว แบบคู่และเป็นกลุ่ม การเล่นเกมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ การเล่นเกมจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และช่วยให้ผู้สอนได้ทราบพฤติกรรมของผู้เรียน

10. รูปแบบการศึกษานอกสถานที่ การพาเด็กไปศึกษาสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ต้องการและเพิ่มพูนประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ นอกโรงเรียนซึ่งอาจพาเด็กไปศึกษาสภาพบริเวณรอบๆ โรงเรียนไปจนถึงสถานที่ต่างๆ นอกโรงเรียน

11. รูปแบบวิธีการอื่นๆ ที่ใช้สอดแทรกการจัดประสบการณ์ต่างๆ ขณะสอน ได้แก่

11.1 การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กเพราะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งวาจา และท่าทาง ถ้าครูแสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งวาจา และท่าทาง ถ้าครูแสดงพฤติกรรมไปในทางบวกก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก แต่เป็นไปในทางลบก็จะสกัดกั้นการเรียนรู้ของเด็ก มีพฤติกรรมตอบสนองครูไปในทางลบเช่นกัน

11.2 การเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) การดึงความสนใจของเด็กในขณะที่กำลังพูดคุยหรือเล่นให้กลับมาสนใจในกิจกรรมที่ครูต้องการกิจกรรมที่ใช้เตรียมเด็กให้สงบ โดยการใช้ท่าทาง เช่น การตบมือ 3 ครั้ง พร้อมกับนับตามเบาๆ ว่า 1, 2, 3, ครูจะทำซ้ำๆ ไปจนกว่าเด็กจะสงบ การใช้เพลงหรือคำคล้องจองที่สั้นๆ สนุกสนานเด็กจำง่ายสามารถทำท่าทางประกอบได้

11.3 การชมเชยให้กำลังใจเด็กทำให้เด็กเกิดเกิดการกระตือรือร้น มีความภาคภูมิใจ เช่น การกล่าวชมเชย การใช้ท่าทาง พยักหน้า ยิ้ม ประทับมือ โอบกอด อื่นๆ การแสดงผลงานที่เด็กทำไปแสดงโชว์

11.4 การร้องเพลง กิจกรรมที่จัดให้เด็กแสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา และจังหวะดนตรี

11.5 การใช้คำถาม คำถามมีบทบาทต่อการเรียนการสอน เพราะการสอนมีการใช้คำถามอยู่ตลอดเวลา การใช้คำถามจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นกระบวนการคิด การเรียนรู้ของเด็ก

โดยสรุป แม้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์จะมีความหลากหลายรูปแบบ หากแต่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนผู้ประเมินผลผู้เรียน โดยมีเป้าหมายให้เด็กเกิดประสบการณ์ และบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการอย่างแท้จริง จากรายงานการวิจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนให้เด็กคิดในเชิงวิทยาศาสตร์ หรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้มีความสามารถด้านการคิด และเจตคติต่อการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย

เอกสารเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ (กรมวิชาการ. 2546 : 43)

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคมมีประเด็นสำคัญ คือ

1. ข้อควรตระหนักในการประเมินพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านสังคมมีดังนี้

1.1 การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะพฤติกรรม การแสดงออกของเด็ก ถือว่าเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งค่านิยมของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูที่ใกล้ชิด เด็ก นอกจากนี้ การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วงปฐมวัยนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแสดงออก และช่วงความสนใจของเด็กยังมีข้อจำกัด ทำให้การประเมินค่อนข้างยากเกิด ข้อผิดพลาดได้

1.2 การประเมินเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ แหล่งที่มาข้อมูล และเครื่องมือ ที่ใช้ ดังนี้

1.2.1 เวลา ต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลหลาย ๆ ครั้ง อย่างวางใจในการวัดประเมินเพียงครั้ง เดียว

1.2.2 สถานที่ ต้องเก็บข้อมูลจากหลายสถานที่ที่เด็กทำกิจกรรม

1.2.3 แหล่งที่มาของข้อมูล ควรมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กหลายคน

1.2.4 เครื่องมือที่ใช้ ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

1.3 การประเมินเด็กปฐมวัยจะประเมินเพื่อพิจารณาว่า พฤติกรรมของเด็กเป็นไปตามที่ คาดหวังในแต่ละวัยและตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาเด็กด้านสังคมให้ดีขึ้น ทั้งนี้ครูปฐมวัยที่จัดประสบการณ์อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการนั้น จะประเมินเด็กเพื่อสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 กำกับการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก

1.3.2 ช่วยแนะนำการวางแผนและการตัดสินใจของครู

1.3.3 ช่วยชี้ว่าเด็กคนใดที่ต้องการการสนับสนุนหรือบริการพิเศษ และ

1.3.4 รายงานและสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เด็ก

1.4 การประเมินเด็กปฐมวัยต้องตระหนักถึงวิธีการประเมินให้มีความเหมาะสมในเรื่อง ต่อไปนี้

1.4.1 วัย ได้แก่ การคาดหมายคุณลักษณะของเด็กในช่วงวัยที่ประเมินซึ่งมีผลต่อ ความถูกต้องของการประเมิน

1.4.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ การเลือก และประยุกต์ใช้เครื่องมือการ ประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุดของเด็ก

1.4.3 วัฒนธรรม ได้แก่ การพิจารณาพื้นฐานภาษาและวัฒนธรรมของเด็กที่ ประเมิน หลีกเลี่ยงการใช้สื่อ วัสดุการประเมินที่ไม่ได้อยู่ในบริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่นเดียวกับการแปลความหมายของพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

1.5 เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้นมีจำนวนไม่มากวิธีที่ ใช้ไม่ได้เลยสำหรับเด็กปฐมวัย คือ การรายงานตนเอง (Self Study) เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถอ่าน เขียนและไม่เข้าใจวิธีการตอบ หากจะใช้วิธีสัมภาษณ์จะต้องมีเทคนิคพิเศษและการคาดหวังผลที่ได้จะ แตกต่างจากการสัมภาษณ์เด็กโต เพราะเด็กปฐมวัยยังแสดงออกได้ไม่เต็มที่ รวมทั้งยังไม่สามารถ แยกแยะเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ หรือจะใช้การวาดภาพก็เป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากความสามารถใน การวาดภาพของเด็กยังทำได้ไม่ดี กล้ามเนื้อยังไม่ดีพอ การประเมินด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่นิยมใช้

มาก คือ การประเมินโดยพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ดูแล ซึ่งรู้จักเด็กเป็นอย่างดี ด้วยวิธีการสังเกตเป็นหลัก

1.6 วิธีการสังเกตเด็กปฐมวัยควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ (Systematic Observation) ซึ่งทำได้ 3 วิธี คือ

1.6.1 การสังเกตที่เป็นจริงใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก

1.6.2 การสังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต

1.6.3 การสังเกตโดยสร้างสถานการณ์ที่คิดว่าจะเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตโดยทั่วไป ครูปฐมวัยจะใช้การสังเกตตามสภาพจริงในขณะเด็กทำกิจกรรมประจำวัน เพราะการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด จะทำให้ครูรู้จักอารมณ์ จิตใจ และความสามารถทางสังคมของเด็กแต่ละคน ทั้งนี้ การประเมินเด็กปฐมวัยนั้น ผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง

1.7 การรวบรวมหลักฐานการประเมินจากการสังเกต คือ กุญแจสำคัญของการประเมิน การสังเกตจะสะท้อนให้เห็นว่า ในแต่ละวันเด็กทำอะไรได้ และเข้าใจอย่างไร ดังนั้นครูจึงต้องสังเกตเด็กในสถานที่ต่างๆ ทั้งในห้องเรียน ในสนามเด็กเล่น ระหว่างที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน กับผู้ใหญ่ กับคนแปลกหน้า การประเมินควรทำตลอดหลักสูตร เพราะเด็กจะมีโอกาสแสดงให้เห็นว่ารู้อะไร และทำอะไรได้

2. การสังเกตพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม สามารถสังเกตได้ในขณะเด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน หรือเมื่อต้องการสำรวจพฤติกรรมสังคมของเด็ก เพราะเด็กอยู่ในกระบวนการของสังคม ประกิต คือ กระบวนการเรียนรู้ที่จะทำตามความคาดหวังของสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กเติบโตขึ้นมา ดังนั้น การสังเกตปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อจะได้เข้าใจว่าเด็กสามารถแสดงออกทางอารมณ์ และใช้พฤติกรรมสังคมอย่างไร หรือมีปัญหาที่ครูจะต้องเข้าไปช่วยเหลือทั้งนี้ เครื่องมือประกอบการสังเกตที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ คือ แบบบันทึกต่างๆ และแบบสังเกตรายการ

2.1 แบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกสั้น (Anecdotal Records) แบบบันทึกยาว (Running Records) และแบบบันทึกเป็นช่วงเวลา (Time Sampling) มีความสำคัญและเรียนรู้ได้ง่าย ทั้งยังสามารถช่วยครูในการแปลผลพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี ดังนี้

2.1.1 แบบบันทึกสั้น (Anecdotal Records) เป็นการบันทึกแบบธรรมดาตามมากที่สุดของการบันทึกการสังเกต ระหว่างการสังเกตถ้าพบพฤติกรรมที่เด่น หรือเหตุการณ์ที่อธิบายพฤติกรรม การแสดงออกทางสังคมของเด็ก เหตุการณ์จะถูกบันทึกอย่างสั้น ๆ และผู้บันทึกจะมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกระทำและอธิบายความสำคัญของเหตุการณ์ สิ่งบันทึกอาจรวมการเสนอแนะการช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม

2.1.2 แบบบันทึกยาว (Running Records) ถ้ามีเหตุการณ์มากกว่า 1 เหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นมีความสำคัญที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กบันทึกแบบยาวสามารถนำมาใช้ได้ การบันทึกชนิดนี้คล้ายกับบันทึกสั้นต่างกันตรงที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องที่จะต้องถูกบันทึกโดยมีการจดบันทึกและแปลผลที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน การบันทึกนี้มีประโยชน์เฉพาะเมื่อเด็ก 2 คนขึ้นไป กำลังเล่นแสดงพฤติกรรมเป็นรายบุคคล และมีปฏิสัมพันธ์สำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจ

2.1.3 แบบบันทึกเป็นช่วงเวลา (Time Sampling) เมื่อครูต้องทราบว่าพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตปรากฏบ่อยครั้งเพียงใด ครูควรใช้การบันทึกเป็นช่วงเวลา ส่วนใหญ่การสังเกตชนิดนี้ถูกนำมาใช้เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การสังเกตเด็กเพื่อให้ได้ข้อมูลใช้ในการพิจารณาว่าพฤติกรรมนั้นรุนแรงหรือไม่ และอย่างไร โดยจะสังเกตเด็กในเวลาปกติเป็นช่วงเวลาและบันทึกไว้ ถึงแม้พฤติกรรมที่ต้องการสังเกตไม่ปรากฏก็ตาม ครูหรือผู้เกี่ยวข้องอาจสังเกตพฤติกรรมโดยบันทึกเวลาที่พฤติกรรมปรากฏ แล้วพิจารณาจำนวนครั้งที่ปรากฏทั้งหมดโดยเฉลี่ยหลังการสังเกต

นอกจากนี้ พฤติกรรมทางสังคมระหว่างที่เด็กเล่น ชนิดของการเล่น และความสามารถในการมีเพื่อนเล่น ครูสามารถสังเกตและบันทึกได้ในเวลาที่เด็กกำลังเล่นเป็นกลุ่มทั้งในและนอกห้องเรียน ส่วนพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสมก็สามารถบันทึกดูเหตุและผลที่กระทบต่อการสร้างมิตรในกลุ่มเด็กได้เช่นกัน

2.2 แบบสังเกตรายการ แบบสังเกตรายการมีประโยชน์เมื่อผู้ต้องการประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนาการด้านสังคมเป็นระยะๆ ในระหว่างปี ทั้งนี้ ครูต้องมีความสามารถในการสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก ขณะเด็กทำกิจวัตรประจำวัน และบันทึกพฤติกรรมตามข้อรายการในแบบสังเกต เป็นรายบุคคล โดยครูสามารถทำเครื่องหมาย / หน้าข้อรายการเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ดังตัวอย่างแบบรายการ ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 แบบสังเกตรายการความรู้สึกต่อตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตรายการความรู้สึกต่อตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย

ชื่อเด็ก..... วันเดือนปี.....

..... มองครูเมื่อครูพูดด้วย

..... /..... ระบุชื่อและนามสกุลของตนเองได้

..... หาเพื่อนเล่นด้วย หรือเข้าร่วมเล่นเมื่อถูกเพื่อนชักชวน

..... กลัวสิ่งแปลกใหม่บางครั้ง

..... ทำลายของหรือทำให้กิจกรรมต้องล้มเลิกบางครั้ง

..... /..... ยิ้ม ภูมิใจมีความสุขเป็นส่วนใหญ่

..... /..... แสดงภูมิใจในความสำเร็จ

..... เรียกร้องสิทธิของตน

..... เคลื่อนไหวอย่างมั่นใจพร้อมกับควบคุมการเคลื่อนไหวที่ดี

สามารถช่วยให้ผู้ประเมินการรับรู้ตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการสังเกตพฤติกรรมเด็กและบันทึกตามรายข้อสังเกต ทั้งนี้ พฤติกรรมเด็กตามรายการควรปรากฏอย่างสม่ำเสมอคงที่ มิฉะนั้น จะไม่ได้ภาพพจน์ของเด็กที่แท้จริง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูปฐมวัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาว่าเด็กรู้สึกอย่างไรต่อตนเอง เพราะบ่อยครั้งที่เด็กวัยนี้ไม่สามารถแสดงออกทางการพูด ครูจึงต้องสังเกตและบันทึกการตอบโต้หรือพฤติกรรมเฉพาะ ขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในขณะทำกิจกรรมต่างๆ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกนี้ควรเก็บไว้ในบันทึกของเด็กแต่ละคน และใช้เมื่อต้องวางแผนพัฒนาเด็ก สำหรับเด็กที่แสดงพฤติกรรมเพียง 2 – 3 ข้อรายการ ครูจำเป็นต้องจัดประสบการณ์เพื่อช่วยให้ความรู้สึกต่อตนเองของเด็กแข็งแกร่งขึ้น ตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุด หรือภาพพจน์ของเด็กที่ควรปรากฏ คือ ยิ้ม ภูมิใจมีความสุขเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเด็กที่ไม่ยิ้ม หรือไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นสุข มักจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความคับข้องใจและสื่อความหมายว่าครูจะสามารถช่วยอะไรเด็กได้

ตัวอย่างที่ 2 แบบสังเกตรายการทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
แบบสังเกตรายการทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อเด็ก.....วันเดือนปี.....

- เล่นคนเดียวห่างจากกลุ่ม
- เล่นคนเดียวแบบคู่ขนานกับเด็กอื่น
- หาเพื่อนเล่นด้วยหรือเข้าร่วมกลุ่ม
- /..... สมมติหรือแสดงบทบาทที่ตนต้องการหรือพอใจ
- ปรับการกระทำเพื่อให้กลุ่มพอใจ
- /..... ผลัดกันแสดงบทบาทหรือผลัดกับเล่นของเล่น
- สนทนากับผู้ที่เล่นด้วยอย่างเหมาะสม
- /..... แก้ข้อขัดแย้งด้วยตนเองโดยไม่มีครูช่วย

ตัวอย่างแบบสังเกตรายการทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้น ช่วยให้ครูรับรู้ว่ามีเด็กคนใดมีทักษะทางสังคม และเด็กคนใดจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะด้านนี้ ครูปฐมวัยควรสังเกตเด็กแต่ละคน โดยใช้แบบสังเกตรายการทักษะทางสังคม ในขณะที่เด็กเล่นเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ ต้องไม่เข้าแทรกแซงการเล่นของเด็กเท่าที่จะทำได้ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะทำให้มองเห็นพัฒนาการด้านสังคมของเด็กเป็นรายบุคคล ทำให้ทราบว่าเด็กคนใดสามารถแบ่งปันผลัดกันเล่น เข้าร่วมเล่นกับเพื่อนในกลุ่มได้ และแก้ไขข้อขัดแย้งได้ด้วยตนเอง เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ทักษะทางสังคมจากการเล่นกับเด็กอื่นมิใช่จากการสอนของครู บทบาทของครู คือ สร้างสถานการณ์ที่จะทำให้เด็กได้เล่นด้วยกัน และสังเกตเด็กแต่ละคนตามข้อรายการที่ให้ไว้ในแบบสังเกต สำหรับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือทางด้านนี้เป็นพิเศษ ครูสามารถช่วยได้ แต่ต้องไม่สร้างความกดดันแก่เด็กจนเกินไป พฤติกรรมบางอย่าง เช่น แบ่งปันหรือแก้ไขข้อขัดแย้งครูสามารถสร้างสถานการณ์เป็นพิเศษให้เด็กได้ฝึกนอกเหนือจากการเล่นเป็นกลุ่มสรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก และสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทางด้านสังคมของเด็ก ขณะทำกิจกรรมประจำวันตามปกติทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้เครื่องมือการประเมินบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กด้านสังคมต่อไป

สุขุม เฉลยทรัพย์ และสิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2550 : 191) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็ก หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อพัฒนาการการเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลพัฒนาการที่ดีควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลพัฒนาการที่ดีนั้นมิได้มีแต่เฉพาะการทดสอบ หรือการตัดเกรดให้คะแนนเด็ก หรือผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงเครื่องมือชนิดอื่นๆ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น การสังเกต และแฟ้มผลงานเด็กในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขอข่ายในการประเมินต้องครอบคลุมพัฒนาการทักษะของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และด้านสังคม เป็นรากฐานที่สำคัญต่อพัฒนาการระดับสูงขึ้นและเป็นส่วนที่ท้าทายในการประเมินผลเนื่องจากบางคุณลักษณะที่มองไม่เห็นภายนอก ถือเป็นพัฒนาการ “ภายใน” และสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมได้หลายลักษณะ

พัฒนาการทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อให้เข้าสังคมได้ เด็กจะเข้าสังคมได้ดีหากมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบทบาทของตนเองในสังคม และมีเจตคติที่ดีต่อสังคม พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยมี 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบของพฤติกรรมที่เข้ากับสังคมได้ หมายถึง การร่วมมือ การแข่งขัน การมีใจกว้างขวาง ความต้องการยอมรับของสังคม ความเห็นใจ การฟังผู้อื่น มีความเป็นเพื่อน ไม่เห็นแก่ตัว การเลียนแบบ การติดบุคคล

2. รูปแบบของพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับสังคม หมายถึง การต่อต้าน การล้อเลียน การข่มขู่ การก้าวร้าว การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ความลำเอียง การแบ่งเพศ ความมีอำนาจเหนือการทะเลาะวิวาท

พัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย 3 – 6 ปี เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กในวัยนี้ซึ่งเป็นวัยแห่งการสร้างบุคลิกภาพตลอดจนสร้างความมั่นใจและความศรัทธาทั้งต่อตนเอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง คุณลักษณะประจำตัวเฉพาะบุคคลที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เมื่อต้องอยู่ร่วมกัน เล่นร่วมกัน และทำงานร่วมกัน เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝัง และสร้างเสริมให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการรวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบสำหรับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแสดงออกทางพฤติกรรม การปรับตัว การเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอยู่ พฤติกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ รวมถึงมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การรู้จักกาลเทศะ และความสามารถในการแก้ปัญหาและบทบาททางสังคม โดยการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้จะได้รับการสังเกตพฤติกรรม การใช้แบบบันทึกพฤติกรรม

ในการประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ส่วนมากจะใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึกเป็นหลัก เพราะเด็กในวัยนี้จะมีการแสดงออกตามธรรมชาติของตนเองเป็นหลักการประเมินด้วยการทดสอบที่ใช้ช่วงเวลาสั้นๆ หรือเป็นครั้งคราวจะไม่สามารถสรุปพฤติกรรมของเด็กได้อย่างแท้จริงทั้งหมด จึงต้องเป็นการประเมินที่ทำอย่างสม่ำเสมอ หรือทำหลายๆ ครั้ง โดยทั่วไปอาจจะใช้การประเมินมากกว่า 1 วิธี คือนอกจากการสังเกตแล้ว อาจใช้แบบทดสอบ หรือกิจกรรมทดสอบเป็นครั้งคราวซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลหรือพฤติกรรมของเด็กได้สมบูรณ์มากขึ้น

ประโยชน์ที่รับจากการประเมิน

การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมให้แก่เด็ก ผลของการประเมินจึงควรนำมาใช้ประโยชน์ต่อ

การพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เด็ก ตลอดจนการนำมาแก้ไขพฤติกรรมรวมทั้ง

ประโยชน์ทางด้านอื่น ดังนี้

1. สามารถช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับผู้รู้จำเด็กในด้านความต้องการ ทักษะและความสนใจ เพื่อจะได้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อไป

2. สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร ช่วยให้ครูรู้จักทักษะของเด็ก จุดด้อยและจุดเด่นของเด็ก ทำให้การกำหนดหลักสูตรมีจุดเน้นตรงกับความต้องการ และความสามารถของเด็ก

3. สามารถช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสามารถแก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่ไม่พึงปรารถนา แก้ไขจุดด้อยของเด็ก จุดที่เด็กบางคนมีพัฒนาการช้า หรือจุดที่เป็นปัญหาสำหรับเด็กบางคน

4. สามารถช่วยพัฒนาขวัญ และกำลังใจแก่ครู พฤติกรรมต่างๆ ของเด็กที่เริ่มต้นมา โรงเรียน จนกระทั่งเวลาผ่านไปเป็นระยะๆ พฤติกรรมต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ย่อม นำความชื่นใจมาสู่ครูเป็นอันมาก และเกิดความภูมิใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

5. สามารถช่วยสะสมข้อมูลที่จะรายงานให้ผู้ปกครองทราบความก้าวหน้าของเด็กทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และยิ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กมากขึ้น การประเมินพัฒนาการทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรจะมีการประเมินอย่างน้อย 2 – 3 เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลง และเมื่อประเมินแล้วไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ผู้ประเมินควรหาวิธีการแก้ไข โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก การประเมินพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมจะช่วยให้ครูเข้าใจเด็ก รู้ระดับพัฒนาการทางสังคมของเด็ก สามารถช่วยเด็กให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เข้ากลุ่มเพื่อนได้ ซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่มั่นคงด้วยการช่วยเหลือให้ผ่านไปสู่พัฒนาในระดับสูงขึ้น จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย เด็กที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือก็จะมีพัฒนาการทางสังคมที่หยุดชะงักไม่เป็นไปตามวัยและติดอยู่เป็นพื้นอารมณ์ เป็นบุคลิกประจำของเด็กคนนั้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

เด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งการสร้างบุคลิกภาพ ตลอดจนสร้างความมั่นใจศรัทธาทั้งต่อตนเองและผู้เกี่ยวข้องรอบข้าง คุณลักษณะประจำตัวเฉพาะของบุคคลที่พึงประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เมื่อต้องอยู่ร่วมกัน เล่นร่วมกัน และทำงานร่วมกัน เป็นสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและเสริมให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ประสบการณ์ต่างๆ ที่จะจัดให้ควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและมีลำดับพัฒนาการตามขั้นตอน นั่นคือ ยาน้อยจันทร์ (2548 : 249) ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติเพื่อตนเองตามคำสั่ง
2. การเลือกปฏิบัติเพื่อตนเอง
3. การปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบของกลุ่ม
4. การเลือกปฏิบัติเพื่อผลงานของกลุ่ม
5. การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม
6. การเลือกปฏิบัติเพื่อผลดีของสังคม

1.1 ความหมายพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อตนเองได้โดยต้องมีคนชี้แนะออกคำสั่งจึงจะปฏิบัติ ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆ จะเกี่ยวข้องกับตัวเด็กเองเป็นส่วนใหญ่ องค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขนิสัยการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขนิสัย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจส่วนตัวได้ทุกชนิดหรือรู้จักทำสิ่งต่างๆ ให้กับตนเองโดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่น

1.2 ระดับคุณภาพของพัฒนาการ

- 1.2.1 แสดงอาการลงเลที่ จะปฏิบัติ
- 1.2.2 ปฏิบัติได้ตามแบบหรือการชี้แนะของผู้อื่น
- 1.2.3 ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

1.3 ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด

1.3.1 การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขนิสัย ได้แก่

1.3.1.1 การแต่งตัว ให้ประณีตภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ใส่และถอดเสื้อผ้า
- 2) แกะหรือกลัดกระดุม/รูตัก
- 3) ผูกเชือกกรองเท้า
- 4) เก็บและรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวอย่างเป็นระเบียบ

1.3.1.2 การรับประทานอาหาร ประณีตภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ล้างมือก่อน/หลังรับประทานอาหาร
- 2) รับประทานอาหารเองโดยไม่เลอะเทอะ
- 3) ใช้ช้อนและส้อมในการรับประทานอาหาร
- 4) มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

1.3.1.3 การใช้ห้องส้วม ให้ประณีตจากภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) บอกได้เมื่อต้องการไปส้วม
- 2) ราดน้ำเพื่อทำความสะอาดส้วมก่อนและหลังใช้
- 3) ล้างมือให้สะอาดหลังใช้ส้วม
- 4) ปิดก๊อกน้ำหลังใช้แล้วทุกครั้ง

1.3.1.4 การป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของตน

- 1) รู้จักรักษาและทำความสะอาดร่างกาย ฟัน ผมหงและเล็บ
- 2) รู้จักใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือใช้มือปิดปากทุกครั้งเมื่อไอหรือจาม
- 3) ไม่บ้วนน้ำลายลงพื้นที่ไม่มียังรองรับ
- 4) รู้จักใส่เสื้อผ้าให้เหมาะสมกับฤดูกาล

2. การเลือกปฏิบัติเพื่อตนเอง

2.1 ความหมาย พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง องค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การรู้จักตนเองและปฏิบัติขีดความสามารถได้อย่างเหมาะสม และการรู้จักแบ่งปันซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 การรู้จักตนเองและปฏิบัติตามขีดความสามารถได้อย่างเหมาะสม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความเข้าใจตนเอง และรู้จักว่าตนเองทำงานอะไรบ้าง อีกทั้งยังปรับปรุงและพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นได้

2.1.2 การรู้จักแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกโดยไม่หวงของไม่ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขอของเล่นหรือขนม รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาสอันสมควร

2.2 ระดับคุณภาพของพัฒนาการ

2.2.1 การรู้จักตนเองและปฏิบัติตามขีดความสามารถได้อย่างเหมาะสม

- 2.2.1.1 แสดงอาการลังเลที่จะปฏิบัติ
- 2.2.1.2 ปฏิบัติตามแบบหรือตามการชี้แนะของผู้อื่น
- 2.2.1.3 ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

2.2.2 การรู้จักแบ่งปัน

2.2.2.1 แสดงอาการลงมือที่จะปฏิบัติ

2.2.2.2 ปฏิบัติตามแบบหรือตามการชี้แนะของผู้อื่น

2.2.2.3 ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

2.3 ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด

2.3.1 การรู้จักตนเองและปฏิบัติตามขีดความสามารถได้อย่างเหมาะสม ได้แก่

2.3.1.1 ความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรม

ดังต่อไปนี้

- 1) มีความตั้งใจในการทำงาน
- 2) มีความเป็นระเบียบในการทำงาน
- 3) ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามกำหนดเวลา

2.3.1.2 คุณลักษณะการเป็นผู้นำและ/หรือผู้ตามที่ดี ให้ประเมินภาพรวมของ

พฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) มีความมั่นใจ กล้าพูด และกล้าแสดงออก
- 2) รู้จักแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 3) รู้จักการประนีประนอมหรือตัดสินใจเมื่อเกิดข้อขัดแย้ง

2.3.2 การรู้จักแบ่งปัน ได้แก่

2.3.2.1 การรู้จักช่วยเหลือ ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ให้เพื่อนยืมของใช้ส่วนตัว
- 2) แนะนำหรือช่วยทำในสิ่งที่เพื่อนไม่รู้หรือทำไม่ได้
- 3) รับอาสาช่วยครูหรือผู้อื่นโดยไม่รอให้ร้องขอ

2.3.2.2 การรู้จักเสียสละ ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) แบ่งอาหารหรือสิ่งของที่ตนมีอยู่ให้กับเพื่อน
- 2) ให้/บริจาคแก่ผู้ได้รับความเดือดร้อน

2.3.2.3 การรู้จักให้อภัยและแสดงความคิด ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรม

ดังต่อไปนี้

- 1) ยกโทษให้เพื่อนกระทำผิดโดยไม่ตั้งใจ
- 2) ปลอบโยนเพื่อนเมื่อเพื่อนร้องไห้หรือถูกทำโทษ
- 3) ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์

3. การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของกลุ่ม

3.1 ความหมาย

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามกฎและระเบียบของกลุ่มองค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การปฏิบัติตามที่กลุ่มมอบหมายซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติตามได้ตามที่ความรับผิดชอบที่กลุ่มของตนมอบหมายให้ ทั้งนี้ การปฏิบัติตามต่างๆ ผู้ปฏิบัติต้องตั้งใจ เต็มใจ และปฏิบัติได้เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้

3.2 ระดับคุณภาพของพัฒนาการ

- 3.2.1 แสดงอาการลังเลที่จะให้ความร่วมมือกับกลุ่ม
- 3.2.2 ให้ความร่วมมือกับกลุ่มตามคำแนะนำของกลุ่ม
- 3.2.3 ให้ความร่วมมือกับกลุ่มด้วยความเต็มใจ

3.3 ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด

- 3.3.1 การเข้าใจคำสั่ง และบอกได้ว่าต้องทำอะไร
- 3.3.2 แบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างทั่วถึง
- 3.3.3 ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

4. การเลือกปฏิบัติเพื่อผลงานของกลุ่ม

4.1 ความหมาย

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อผลสำเร็จของกลุ่มองค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.2 ระดับคุณภาพของพัฒนาการ

- 4.2.1 แสดงอาการลังเลที่จะให้ความร่วมมือ
- 4.2.2 ให้ความร่วมมือเพื่อผลสำเร็จของกลุ่มตามคำชี้แนะของครู
- 4.2.3 ให้ความร่วมมือเพื่อผลสำเร็จของกลุ่มด้วยความเต็มใจ

4.3 ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.3.1 การเล่นร่วมกับผู้อื่น ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) เสนอข้อคิดเห็นในการเล่น
- 2) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เกี่ยวกับการเล่น
- 3) เสนอตัวเป็นผู้เล่นที่มากกว่าผู้ดู
- 4) ยอมรับบทบาทหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมาย
- 5) ปฏิบัติตามกติกาการเล่น
- 6) ช่วยกันเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จแล้ว

4.3.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) เสนอข้อคิดเห็นในการทำงาน
- 2) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่เกี่ยวกับการทำงาน
- 3) แลกเปลี่ยนหน้าที่กันในการทำงาน
- 4) เก็บของใช้ต่างๆ เมื่อทำงานเสร็จแล้ว

5. การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม

5.1 ความหมาย

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ตามกฎและระเบียบของสังคมเพื่อให้ตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้อง/โรงเรียน และความเป็นประชาธิปไตย

5.2 ระดับคุณภาพของพัฒนาการ

- 5.2.1 แสดงอาการลังเลที่จะปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม
- 5.2.2 ปฏิบัติตามกฎและระเบียบได้จากการชี้แนะของผู้อื่น
- 5.2.3 ปฏิบัติตามกฎและระเบียบได้ด้วยตนเอง

5.3 ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด

5.3.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้อง/โรงเรียน ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1.) ไม่ออกนอกห้องเรียน โดยไม่ได้รับอนุญาต
- 2) ไม่ส่งเสียงดังในห้องเรียน
- 3) เก็บของเล่นทุกครั้งหลังจากเล่นเสร็จแล้ว
- 4) ไม่ทำลายสิ่งของทั้งในและนอกห้องเรียน
- 5) เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง
- 6) ไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของตน

5.3.2 ความเป็นประชาธิปไตย ให้ประเมินภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนโดยไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้อื่น
- 2) รู้จักสิทธิของตนเองและของผู้อื่น
- 3) ยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มที่เกิดผลดีต่อหมู่คณะ

6. การเลือกปฏิบัติเพื่อผลดีของสังคม

6.1 ความหมาย

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อความเป็นระเบียบของสังคมแล้วให้ตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข องค์ประกอบที่ใช้ประเมิน ได้แก่ มารยาทในการเข้าสังคมและการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

6.1.1 มารยาทในการเข้าสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงกริยาวาจาที่เรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่คณะในสังคม

6.1.2 การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกที่จะปฏิบัติตนและแนะนำผู้อื่นในเรื่องการดูแลรักษาห้องเรียน บริเวณโรงเรียนและสภาพแวดล้อม รอบบริเวณโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม

6.2 ระดับคุณภาพของการพัฒนา

6.2.1 มารยาทในการเข้าสังคม

- 6.2.1.1 แสดงอาการลังเลไม่แน่ใจที่จะปฏิบัติ
- 6.2.1.2 ปฏิบัติได้ตามแบบหรือตามการชี้นำของผู้อื่น
- 6.2.1.3 ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

6.2.2 การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

- 6.2.2.1 แสดงอาการลังเลไม่แน่ใจที่จะปฏิบัติ
- 6.2.2.2 ปฏิบัติได้ตามการชี้นำของครูและผู้อื่น
- 6.2.2.3 ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

6.3 ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด

6.3.1 มารยาทในการเข้าสังคม ได้แก่

6.3.1.1 กริยาวาจาสุภาพเรียบร้อย ให้ประเมินจากภาพรวมของพฤติกรรม

ดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ยื่นคำหว่านผู้ใหญ่
- 2) เดินก้มหัวเมื่อผ่านผู้ใหญ่
- 3) ไม่พูดหรือตะโกนผ่านหน้าผู้ใหญ่
- 4) รู้จักกล่าวคำขอบคุณหรือขอโทษและยกมือไหว้ตามโอกาสอันควร
- 5) รู้จักกล่าวคำสวัสดิ และยกมือไหว้ตามโอกาสอันควร
- 6) พูดมีคำลงท้ายคะหรือครับทุกครั้ง
- 7) ปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นและ

วัฒนธรรมของชาติได้

ดังต่อไปนี้

6.3.1.2 มีมารยาทในการฟังการพูด ให้ประเมิณภาพรวมของพฤติกรรม

- 1) ฟังอย่างตั้งใจ
- 2) ไม่พูดรบกวนผู้อื่นขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดหรือฟังผู้อื่นอยู่
- 3) ยกมือขออนุญาตทุกครั้งเมื่อต้องการพูดหรือแสดงความคิดเห็น
- 4) ไม่พูดแซงหรือแข่งพูดในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่

6.3.1.3 รู้จักยกย่องชมเชย ให้ประเมิณภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ปรบมือหรือกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นทำความดี
- 2) แสดงออกทางสีหน้าโดยการยิ้ม

6.3.1.4 มีความเกรงใจ ให้ประเมิณภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ส่งเสียงดังหรือไปรบกวนเพื่อนในขณะที่เพื่อนกำลังนอนหลับ
- 2) ไม่รบกวนขัดขวางเพื่อน เมื่อเพื่อนกำลังทำงาน

6.3.1.5 ปฏิบัติตนตามประเพณีทางศาสนาได้เหมาะสมกับวัย ให้ประเมิณภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) เมื่อพบพระสงฆ์ก็แสดงความเคารพและมีกริยาสำรวมเมื่ออยู่ต่อหน้าพระสงฆ์, พระพุทธรูป
- 2) ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงก็ไม่เข้าใกล้และถูกตัวพระ (ในกรณีที่เด็กนับถือศาสนาอื่นก็ให้ปรับใช้ตามความเหมาะสม)

6.3.2 การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ได้แก่

6.3.2.1 การดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน ให้ประเมิณภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ขีดเขียนพื้นหรือฝาผนัง
- 2) ทิ้งขยะในที่จัดไว้
- 3) หาดอกไม้มาประดับห้องเรียน

6.3.2.2 การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบบริเวณโรงเรียน ให้ประเมิณภาพรวมของพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ขีดเขียนรั้วของโรงเรียน
- 2) ปลุกและดูแลรักษาต้นไม้ในบริเวณที่ได้รับมอบหมาย
- 3) ทิ้งขยะลงในที่จัดไว้
- 4) เก็บขยะที่ผู้อื่นทิ้งไว้ทิ้งลงในที่จัดไว้

การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน การจะประเมินพฤติกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของด้านอารมณ์ จิตใจ หรือสังคม จะต้องมีการสังเกตจากหลายๆ พฤติกรรม รูปแบบของการประเมินก็ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ครูจะต้องใช้การสังเกต พฤติกรรม การแสดงออกของเด็กเพื่อหาข้อสรุป และใช้วิธีการสรุปจากข้อมูลเพื่อประเมินพฤติกรรม นอกจากนี้พฤติกรรมหลายๆ อย่างของเด็กยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์และวัฒนธรรมด้วย พฤติกรรมบางอย่างเด็กสามารถแสดงได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ที่โรงเรียน แต่อาจมีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมเมื่ออยู่ที่บ้าน หรือพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งอาจไม่เหมาะสมกับอีก สถานการณ์หนึ่งก็ได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กยากยิ่งขึ้น สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ทั้งบ้าน โรงเรียน เพื่อน ชุมชน ล้วนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก

เอกสารและการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย

1. ประวัติและความเป็นมาของขนมไทย

ขนมไทยจัดเป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประจำชาติไทยหรือที่รู้จักกันดี เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อน และประณีตในการทำ ตั้งแต่วัตถุดิบ วิธีการทำที่พิถีพิถันในเรื่องรสชาติ สี สัน ความสวยงาม กลิ่นหอม รูปลักษณ์ชวนรับประทาน ตลอดจนวิธีการทำขนมแต่ละชนิด ซึ่งยังแตกต่างกันไปตามลักษณะของขนมชนิดนั้น ๆ คนไทยทำขนมกันมานานเท่าใดไม่ปรากฏแน่ชัด หลักฐานเก่าแก่ที่ปรากฏเป็นชื่อขนมพบในหนังสือไตรภูมิพระร่วง ซึ่งเขียนขึ้นในสมัยสุโขทัย (กรรณิการ์ พรหมเสาร์ ; นันทา เบญจศิริรักษ์ ; และสุมิตร เต็มดี. 2542)

1.1 สมัยสุโขทัย

ขนมไทยที่มีมาคู่กับชนชาติไทย จากประวัติศาสตร์ที่ติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศ คือ จีนและอินเดียในสมัยสุโขทัย มีส่วนช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านอาหารการกินร่วมไปด้วย

1.2 สมัยอยุธยา

เริ่มมีการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศทั้งชาติตะวันตกและตะวันออก ไทยเรายังรับเอาวัฒนธรรมด้านอาหารของชาติต่าง ๆ มาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ เครื่องมือเครื่องใช้ วัตถุดิบที่หาได้ ตลอดจนนิสัยการบริโภคของคนไทยเอง จนบางทีคนรุ่นหลังแทบจะแยกไม่ออกเลยว่า อะไรคือขนมไทยแท้ ๆ อะไรที่เรายืมเขามา เช่น ทองหยิบ ทองหยอด และฝอยทอง หลายท่านอาจคิดว่าเป็นของไทยแท้ ๆ แต่ความจริงแล้วมีต้นกำเนิดจากประเทศโปรตุเกส โดย “มารี กี มาร์” หรือ “ท้าวทองกิมม้า” “ท้าวทองกิมม้า” หรือ “มารี กี มาร์” เกิดเมื่อ พ.ศ. 2201 หรือ พ.ศ. 2202 แต่บางแห่งก็ว่า พ.ศ. 2209 โดยยึดหลักจากการแต่งงานของเธอที่มีขึ้นในปี พ.ศ. 2225 และขณะนั้น มารี กี มาร์ มีอายุเพียง 16 ปี บิดาชื่อ “ฟานิก (Phanick)” เป็นลูกครึ่งญี่ปุ่นผสมแขกเบงกอล ผู้เคร่งศาสนา ส่วนมารดาชื่อ “อูร์สุ ลา ยามาดา (Ursula Yamada)” ซึ่งมีเชื้อสายญี่ปุ่นผสมโปรตุเกส ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในอยุธยาหลังจากพวกซามูไรชุดแรกจะเดินทางเข้ามาเป็นทหารอาสา ในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไม่นานนักชีวิตช่วงหนึ่งของ “ท้าวทองกิมม้า” ได้เข้าไปรับราชการในพระราชวังตำแหน่ง “หัวหน้าห้องเครื่องต้น” ดูแลเครื่องเงินเครื่องทองของหลวง เป็นหัวหน้าเก็บพระ

ภาษา ฉลองพระองค์และเก็บผลไม้ของเสวย มีพนักงานอยู่ได้บังคับบัญชาเป็นหญิงจำนวน 2,000 คน ซึ่งเธอก็ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ชื่นชม ยกย่อง มีเงินเดือนทองพระคลังปลามาก ๆ ระหว่างที่รับราชการนี้เองมารี ก็มาร์ ได้สอนการทำขนมหวานจำพวก ทองหยอด ทองหยิบ ฝอยทอง ทองพลุ ทองโปรง ขนมผิงและอื่น ๆ ให้แก่ผู้ทำงานอยู่กับเธอ และสาว ๆ เหล่านั้นได้นำมาถ่ายทอดต่อมายังแต่ละครอบครัวกระจายไปในหมู่คนไทยมาจนถึงปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่า “มารี ก็มาร์” หรือ “ท้าวทองกีบม้า” จะมีชาติกำเนิดเป็นชาวต่างชาติ แต่เธอก็เกิด เติบโต มีชีวิตอยู่ในเมืองไทยจนหมดสิ้นอายุขัย นอกจากนั้นยังได้ทิ้งสิ่งที่เธอค้นคิดให้เป็นมรดกตกทอดมาสู่คนรุ่นหลัง ได้กล่าวขวัญถึงด้วยความภาคภูมิใจ “ท้าวทองกีบม้า เจ้าตำรับอาหารไทย” (ศรีสมร คงพันธุ์. 2545 : 7-8)

2. ขนมกับวิถีไทย

ขนมไทยผูกพันแน่นแฟ้นกับวิถีชีวิตคนไทยมานาน และทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ จนมาถึงปัจจุบัน ขนมไทยเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ในการดำรงชีวิตของคนไทย แม้การขายขนมจะไม่มีการทำอย่างแพร่หลายในสมัยก่อน คนไทยก็รู้จักที่จะทำขนมกินกันเอง เนื่องจากวิถีชีวิตคนไทยนั้นเป็นสังคมเกษตร สังคมชนบทที่มีผลิตผลทางธรรมชาติอยู่มากมาย อาทิ มะพร้าว ตาล ที่ปลูกอยู่ในผืนดินของตนเอง ผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น กล้วย อ้อย มะม่วง รวมไปถึงข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวเม่า ข้าวตอก ฯลฯ ถ้าอยากได้กะทิก็ไปเก็บมะพร้าวมาซูดแล้วคั้นเอาน้ำ ถ้าอยากได้แป้ง ข้าวก็มีพร้อม เพราะปลูกเองกินไม่แป้งก็มีอยู่ทุกบ้านเอามาไม่เข้าไม่นานก็จะได้แป้งสำหรับทำขนมอร่อย ๆ กินกันเองในครอบครัว ถ้าทำจำนวนมากก็นำไปแบ่งปันให้เพื่อนบ้านได้ลิ้มรสด้วยก็ยิ่งไหวขนมครกกับขนมกล้วย ดูจะเป็นขนมยอดนิยมนที่สุด เพราะส่วนผสมหรือเครื่องปรุงนั้นหาง่าย ตลอดจนกรรมวิธีในการทำก็ง่ายแสนง่าย ทั้งเตาขนมครกก็มีขายมาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว ส่วนกล้วยและมะพร้าวก็นิยมนำมาอย่างเหลือเฟือ หากไม่นำมาทำขนมกินก็ต้องเหลือทิ้งไปเปล่า ๆ ขนมนี้ยังเป็นขนมอีกชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านนิยมนำมาทำกินกัน ที่ทำง่ายและนิยมกินที่สุดเห็นจะได้แก่ ขนมพวกแกงบวดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฟักทองบวด มันบวด กล้วยบวดชี ถัดจากขนมนี้ก็ยังมีการถนอมอาหารเก็บไว้กินนาน ๆ ประเภทขนมเชื่อมและขนมกวน รวมไปถึงผลไม้ดองและผลไม้แช่อิ่มอีกด้วยภายหลังเมื่อมีตลาดก็มีขนมหลายชนิดขาย วิธีการนำมาขายก็มีตั้งแต่วางขายอยู่กับที่กระเดียดกระจาด แบกกระบุง และหาบสาแหรกเร่ขาย คนไทยก็มีทางเลือกมากขึ้น เพราะมีขนมให้กินหลายชนิดขึ้น พ่อค้าแม่ขายต่างพัฒนาฝีมือการปรุงรสชาติขนมของตนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นที่ต้องการของลูกค้ามากขึ้นตลาดขนมไทย ที่ขึ้นชื่อลือชานี้มีอยู่หลายแห่งด้วยกัน เริ่มแรกนั้นมีอยู่เพียงไม่กี่เจ้าในแต่ละแห่ง แต่ต่อมาก็เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นย่านขนมหวานไปเลย ซึ่งย่านค้าขายขนมไทยที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ก็ได้แก่ ขนมไทยเมืองเพชรบุรี หมู่บ้านขนมไทยจังหวัดนนทบุรี ตลาดหนองมนของจังหวัดชลบุรี ฯลฯ นอกจากนี้ตามตลาดทุกแห่งทั่วประเทศก็มีขนมไทยวางขายและเร่ขายกันดาษดื่น คนไทยที่กินขนมไทยนั้นส่วนใหญ่เป็นคนในสังคมชนบท แต่เชื่อว่าคนเมืองจะไม่กินเอาเสียเลย เพราะนอกจากขนมฝรั่งอย่าง โดนัท เค้ก คุกกี้ พุดดิ้ง วาฟเฟิล คัสตาร์ด พาย ฯลฯ แล้วขนมไทย ๆ อย่าง ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมชั้น ขนมเบื้อง ขนมข้าวตอกไม้ ทองม้วน ก็ยังติดอันดับขนมยอดฮิตที่มีคนนิยมกินกันมากเช่นกัน (ศรีสมร คงพันธุ์. 2545: 9-10)

สรุปได้ว่า ขนมไทยมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการกินของไทยชนิดแยกกันไม่ออกมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ถึงแม้ภายหลังจะมีขนมของชาติตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากก็ตาม และแม้ขนมไทยส่วนหนึ่งจะสูญหายไปจากความนิยมในสังคมไทย แต่ก็ยังมีขนมไทยอีกเป็นจำนวนมากที่ยังสร้างสีสันด้วยรสชาติหอมหวานอยู่ในวัฒนธรรมไทย ดังนั้น คงจะไม่แปลกหรือเป็นการกินเลหากจะกล่าวเป็นสากลว่า “Thai desserts never died” หรือหากตราบไต่ที่วัฒนธรรมไทยยังคงอยู่ ขนมไทยก็จะยังคงฝังอยู่อย่างแนบแน่น

3. ประเภทของขนมไทย

ขนมไทย หมายถึง อาหารชนิดหนึ่งที่ไม่ใช่กับข้าว แต่เป็นอาหารที่รับประทานตามหลังของข้าว เช่น ในอาหารมื้อกลางวันมีกล้วยเดี่ยวไก่อเป็นของข้าว ผู้รับประทานอาจจะรับประทานทับทิมกรอบเป็นของหวาน เป็นต้น เมื่อบริโภคอาหารมื้อสำคัญ ๆ เช่น มื้อเช้ามื้อกลางวัน มื้อเย็น ควรบริโภคทั้งของข้าวและของหวาน สิ่งที่ใช่เป็นของหวานอาจเป็นขนมหรือผลไม้ก็ได้ นอกจากจะรับประทานขนมหวานหลังของข้าว เราอาจรับประทานขนมหวานในเวลาที่ได้รับประทานอาหารข้าว แต่จะรับประทานขนมหรือขนมหวานเป็นของว่าง หรือรับประทานขนมหวานกับเครื่องดื่มขนมไทยจะมีความหวานนำ หรือมีความหวานจนรู้สึกในลิ้นของผู้รับประทาน การทำขนมหวานไทยเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาและฝึกฝนต้องใช้ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ความอดทน และความเป็นระเบียบความพิถีพิถันในการประกอบ ขนมไทยแท้ ๆ ต้องมีกลิ่นหอม หวาน มัน มีความประณีต ที่เกิดขึ้นตั้งแต่การเตรียมส่วนผสม จนกระทั่งวิธีการทำขนมไทยสามารถจัดแบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ได้ตามลักษณะของเครื่องปรุง ลักษณะกรรมวิธีในการทำ และลักษณะการหุงต้ม คือ (ทิพวรรณ เฟื่องเรือง. 2528)

1. ขนมประเภทไข่ เช่น ฝอยทอง ทองหยิบ ทองหยอด สังขยา ฯลฯ
2. ขนมประเภทหนึ่ง เช่น ขนมชั้น ขนมสาเล่ ขนมบัวตอกไม้ ขนมทราย ฯลฯ
3. ขนมประเภทต้ม เช่น ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว มันต้มน้ำตาล ฯลฯ
4. ขนมประเภทกวน เช่น ขนมเปียกปูน ข้าวหริ่ม ขนมตะโก้ ฯลฯ
5. ขนมประเภทอบและผิง เช่น ขนมดอกเกตุขาว ขนมบัวปิ่น ขนมหน้าหนาว ฯลฯ
6. ขนมประเภททอด เช่น ขนมกง ขนมฝักบัว ขนมสามเกลอ ฯลฯ
7. ขนมประเภทปิ้ง เช่น ข้าวเหนียวปิ้ง ขนมจาก ฯลฯ
8. ขนมประเภทเชื่อม เช่น กล้วยเชื่อม สาเกเชื่อม ฯลฯ
9. ขนมประเภทฉาบ เช่น ฝอยฉาบ กล้วยฉาบ มันฉาบ ฯลฯ
10. ขนมประเภทน้ำกะทิ เช่น ฝอยก้านกะทิ ลอดช่องน้ำกะทิ ฯลฯ
11. ขนมประเภทน้ำเชื่อม เช่น ผลไม้ลอยแก้ว วุ้นน้ำเชื่อม ฯลฯ
12. ขนมประเภทบวด เช่น กล้วยบวดชี แกงบวดเผือก ฯลฯ
13. ขนมประเภทแช่อิ่ม เช่น มะม่วงแช่อิ่ม มะเขือเทศแช่อิ่ม กระท้อนแช่อิ่ม ฯลฯ

4. ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการประกอบขนมไทย

การประกอบขนมไทย มีหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของขนมนั้น ๆ ว่าจะประกอบด้วยวิธีการแบบใดให้ขนมสำเร็จออกมาแล้วมารับประทาน เช่น วิธีการประกอบขนมหวานไทย ดังนี้ (ทิพวรรณ เฟื่องเรือง. 2528 : 19 – 21)

1. ต้ม หมายถึง การนำอาหารใส่หม้อพร้อมกับน้ำหรือกะทิ ตั้งไฟให้เดือดจนสุกตามความต้องการการทำขนมที่ต้องต้ม และเป็นขนมที่ใช้ใบตองห่อ ต้องห่อให้สนิท ใบตองต้องไม่แตกร้าว
2. หุง หมายถึง การทำอาหารให้สุก โดยนำของที่ต้องการหุงใส่ลงในหม้อพร้อมกับน้ำตั้งไฟจนน้ำแห้ง จึงลดไฟให้อ่อนลง แล้วตักให้แห้งสนิท
3. นึ่ง หมายถึง การทำอาหารให้สุก โดยใช้ไอน้ำ โดยใส่ขนมลงในลังถึง ปิดฝาตั้งไฟให้น้ำเดือด นึ่งจนขนมสุก
4. ทอด หมายถึง การทำอาหารให้สุกด้วยน้ำมัน โดยใส่น้ำมันลงในกระทะตั้งไฟร้อนทั่ว แล้วจึงจะใส่ขนมที่จะทอดลงไป

5. ผึงและอบ ไฟบนและไฟล่างจะต้องเสมอกัน
6. กวน เริ่มต้นกวนตั้งแต่ขนมยังเป็นของเหลวในขณะที่ขนมยังเหลว ส่วนที่ควรระมัดระวัง เวลากวน คือ ก้นกระทะต้องหมั่นใช้ไม้พายชุกกลับไปกลับมา เพื่อไม่ให้ส่วนผสมติดก้นกระทะ
7. คลุก คือ การผสมของตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปให้เข้ากัน การคลุกควรใช้ช้อนส้อมพายไม้ คลุกเบา ๆ พอให้ขนมรวมกัน และมีรสเสมอกัน
8. ตีไข่ คือ การทำไข่ให้ขึ้น มีหลายขนาด
9. คน หมายถึง การคนขนมที่ประกอบด้วยเครื่องปรุงที่เป็นแป้ง ส่วนผสมชนิดอื่น ๆ จะกวนหรือหนึ่ง ควรได้มีการคนเสียก่อน เมื่อแป้งรวมตัวกับส่วนผสมอื่น ๆ แล้วจึงตักใส่ภาชนะ
10. คั่ว หมายถึง การทำให้สุก โดยใช้อาหารลงในกระทะ แล้วใช้ตะหลิวเขี่ยวัตถุนั้น ๆ ให้กลับไปกลับมา เช่น คั่ว งา
11. ร่อน คือ การแยกวัตถุที่มีเนื้อหยาบ ออกจากส่วนละเอียดหรือเกี่ยวกับการทำขนม จากความหมายของวิธีการประกอบขนมไทย สรุปได้ว่า คำที่ใช้ในการประกอบอาหารประเภทขนมไทยมีความหมายตามลักษณะการทำขนม ซึ่งการเลือกคำที่ใช้ในการประกอบอาหารประเภทขนมหวานไทยสำหรับเด็กปฐมวัย ควรเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กเป็นคำที่ต้องเรียนรู้ในขณะที่ลงมือทำขนมไทยประเภทนั้น ๆ และเป็นคำที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก

5. เทคนิคการทำขนมไทย

การทำขนมไทยให้ดี ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง คือ ต้องมีใจรัก ชอบทำมีความอดทนตั้งใจมีความพิถีพิถันในการประดิษฐ์ให้ขนมมีรูปร่างที่น่ารับประทาน ขนมหวานไทยบางชนิดต้องฝึกทำหลาย ๆ ครั้งจึงจะได้ลักษณะที่ดี ประสบการณ์ และความชำนาญในการทำบ่อย ๆ ผู้ประกอบขนมหวานไทย จะประสบความสำเร็จในการทำ การทำขนมหวานไทยของคนรุ่นก่อน ๆ จะใช้การกะส่วนผสมจากความเคยชินที่ทำบ่อย ๆ สัดส่วนของขนมจะไม่แน่นอน และยังเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้กันเฉพาะภายในครอบครัวเท่านั้น แต่ในปัจจุบันขนมหวานไทยได้วิวัฒนาการให้ทัดเทียมกับขนมนานาชาติที่มีสูตรที่แน่นอน มีสัดส่วนของส่วนผสม และวิธีทำที่บอกไว้อย่างชัดเจน ผู้ประกอบขนมหวานไทยเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์ที่เป็นมาตรฐานในการชั่ง ตวง มีถ้วยตวง ช้อนตวง ใช้ภาชนะให้ถูกต้องกับชนิดของอาหาร เช่น การกวนจะใช้กระทะทองดีกว่าหม้อ หรือกระทะเหล็ก การทอดใช้กระทะเหล็กดีกว่ากระทะทองทำตามตำรับวิธีทำขั้นตอน อุณหภูมิที่ใช้ในการทำตลอดจนเลือกเครื่องปรุงที่ใหม่ ฉะนั้น การทำขนมหวานไทย ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ (ศรีสมร คงพันธุ์. 2545 : 7-8)

1. อุปกรณ์ในการทำขนม
2. เครื่องปรุงต่าง ๆ
3. ระยะเวลา
4. สูตร เครื่องปรุง และวิธีการทำขนม
5. ชนิดของขนม
6. วิธีการจัดขนม

สีที่ใช้ในการทำขนมไทย

การทำขนมหวานไทยให้น่ารับประทานและสะอาดสำหรับผู้บริโภค สีของขนมสามารถดึงดูดใจของลูกค้าได้เป็นอย่างดีการทำขนมหวานไทยใช้สีอ่อน ๆ จะทำให้ขนมสวย ผู้ประกอบขนม

หวานไทยควรใช้สีที่ได้จากธรรมชาติของพืชชนิดต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงสีที่สังเคราะห์จากสารเคมีอันอาจมีอันตรายต่อร่างกายของผู้บริโภค ซึ่งสีที่ได้จากธรรมชาติ ได้แก่

1. ใบเตย ให้สีเขียวมีลักษณะใบยาวเรียวยาว สีเขียวจัด มีกลิ่นหอม โคนใบมีสีขาวนวล ลักษณะเป็นกอ ใบแก่มีสีเขียวจัด ให้กลิ่นหอมมาก ใบเตยมีสองชนิด คือ เตยหอม และเตยไม่หอม การเลือกใช้นิยมใช้ใบเตยหอมที่มีกอใหญ่ มีใบโต ไม่มีแมลงเจาะ วิธีการคั้นน้ำใบเตย หั่นใบเตยเป็นฝอย แล้วโขลกให้ละเอียด ใส่ผ้าขาวบาง คั้นเอาน้ำเตยออกให้เข้มข้นที่สุด กรองด้วยผ้ากรองพยายามอย่าให้กากใบเตยหล่นลงไปในส่วนที่กรองแล้ว

2. กาบมะพร้าว ให้สีดำใช้กาบมะพร้าวเผาไฟให้ไหม้จนเป็นสีดำทั้งอันใส่ในน้ำคั้นกรองด้วยผ้ากรองเอากากออกให้หมด

3. ขมิ้น ให้สีเหลืองขมิ้นเป็นพืชล้มลุกมีหัวใต้ดินลักษณะเป็นแง่ง คล้ายขิง สีเหลือง มีกลิ่นหอมใช้ผสมกับขนมที่ต้องการให้มีสีเหลือง วิธีการให้ขมิ้นให้แตก ห่อผ้าแล้วนำไปแช่กับน้ำให้ออกสี

4. ดอกอัญชัน ให้สีม่วงคราม เป็นพืชไม้เลื้อยมีดอกสีม่วงคราม ลักษณะคล้ายดอกถั่วตรงปลายสีม่วงคราม ตรงกลางมีสีขาว เวลาใช้ให้เลือกเอาแต่ส่วนที่เป็นสีม่วง วิธีการใช้ใส่น้ำเดือดเล็กน้อย แخذดอกอัญชันสักครู่คั้นให้ออกสีคราม กรองเอากากออก หยอดน้ำมะนาวลงไปสีจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง

5. ดอกดิน ให้สีดำ เป็นพืชชนิดหนึ่งจะมีตอนหน้าฝน ดอกปนกับรากไม้ชนิดอื่น เช่น รากอ้อย รากหญ้าคา ดอกดินโผล่ออกจากดินมีสีม่วงเข้ม กลีบดอกกรี ๆ ใช้ผสมกับแป้งทำขนมดอกดิน

6. หญ้าฝรั่ง ให้สีเหลือง เป็นพืชชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายเกสรดอกไม้ตากแห้ง มีกลิ่นหอมเมื่อนำมาใช้ชงกับน้ำร้อนแล้วกรองเอากากออกใช้แต่น้ำ

7. ครั่ง จะได้สีแดงใช้ครั้งมาแช่น้ำ ถ้าต้องการสีแดงคล้ำ เติมน้ำส้มลงไปเล็กน้อย

8. กระเจี๊ยบ จะให้สีแดงเข้ม ใช้ส่วนที่เป็นกลีบหุ้มผลนำมาต้มกับน้ำ

9. เกสรดอกคำฝอย จะได้สีเหลืองใช้แช่ในน้ำร้อน กรองเอาแต่น้ำ

6. วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการทำขนมไทย

การทำขนมไทย อุปกรณ์เครื่องใช้มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีให้ครบและถูกต้องตามลักษณะของขนมไทยชนิดนั้น ๆ ขนมไทยมีมากมายหลากหลายชนิด รูปทรงแตกต่างกัน การเลือกใช้ อุปกรณ์เครื่องใช้จึงต้องคำนึงถึงขนาดของอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับส่วนผสม เช่น ใช้กะทะทองใบเล็ก เตาหุงต้มใบใหญ่ จะทำให้ขนมไหม้ก่อนขนมสุกและเปลืองเชื้อเพลิง ควรเลือกซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีคุณภาพใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบขนมหวานไทย

6.1 ถ้วยตวงมี 2 ชนิด คือ ถ้วยตวงของเหลว และถ้วยตวงของแห้ง

6.1.1 ถ้วยตวงของเหลว ลักษณะเป็นแก้วทนไฟ หรือพลาสติกใส มีขีดบอกระดับของเหลวที่จะตวง 1 ถ้วยตวง = 240 ซีซี การเลือกใช้ ควรซื้อชนิดที่เป็นแก้วทนไฟเพราะจะทนทาน มีอายุการใช้งานนานกว่าการตวงที่เป็นของร้อน เช่น น้ำร้อน น้ำมัน ถ้าใช้พลาสติกใสธรรมดา หรือแก้วธรรมดาจะแตกเมื่อถูกความร้อนมาก ๆ

วิธีการใช้ วางถ้วยตวงบนพื้นเรียบ สายตาอยู่ที่ขีดบอกระดับที่เราจะตวง เทของเหลวในแก้วให้ตรงกับขีดที่เราต้องการ

6.1.2 ถ้วยตวงของแห้ง วัสดุที่ใช้ในการทำถ้วยตวงของแห้งมีหลายชนิด มีกระเบื้อง มีสแตนเลส อลูมิเนียม และพลาสติก ถ้วยตวงของแห้งมี 4 ขนาด คือ 1 ถ้วยตวง ขนาด 1/2 ถ้วยตวง ขนาด 1/3 ถ้วยตวง และขนาด 1/4 ถ้วยตวง

วิธีการใช้ ใช้ตวงของแห้งต่าง ๆ เช่น แป้ง น้ำมัน มันตัมบดละเอียด เนื้อหมู กะปิ ถ้าถ้วยตวงแห้งหรือน้ำตาลใช้ช้อนตักแห้งลงในถ้วย ใช้สันมีดปาดตรงๆหรือสปาตูล่าปาดให้เรียบ ห้ามใช้ถ้วยตวงตกลงในของที่ต้องการตวงนั้นการตวงเนื้อสัตว์สด หรือเผือกมัน ใช้ช้อนตักใส่ถ้วยกดให้แน่นพอประมาณพอเทออกมาเป็นรูปถ้วย

6.2 ช้อนตวง ช้อนตวงชนิดที่ทำด้วยสแตนเลส อลูมิเนียม พลาสติก มี 4 ขนาด คือ 1 ช้อนโต๊ะ 1 ช้อนชา 1/2 ช้อนชา และ 1/4 ช้อนชา

วิธีการใช้ ถ้าเป็นการตวงของแห้งให้ใช้ช้อนตักใส่ ช้อนตวงแล้วปาดให้เรียบ ถ้าเป็นของเหลว เช่น น้ำปลา ให้เทน้ำปลาใส่ถ้วยแล้วใช้ช้อนตวงตัก

6.3 ผ้าขาวบาง ลักษณะบางโปร่งเหมือนผ้ามุ้ง มีสีขาวดูสะอาดมากกว่าสีอื่น ๆ ซักสิ่งสกปรกออกได้ง่าย แห้งเร็ว

วิธีการใช้ ใช้กรองสิ่งสกปรกออกจากอาหาร ทบผ้าขาวบางสัก 3 ชั้น วางบนกระชอนเทน้ำเชื่อมลงเศษผงต่าง ๆ ที่จะติดอยู่บนผ้าขาวบาง วิธีนี้ใช้กรองกะทิที่มีเศษมะพร้าวดำ ๆ ได้ด้วยการนึ่งอาหาร ใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำ ปูบนลังถึงใช้แทนใบตองก็ได้ ผ้าขาวบางชุบน้ำบิดหมาด ๆ คลุมผักไว้ทำให้ผักสดเก็บไว้ได้โดยไม่เหี่ยว

6.4 กะทะแบนมีด้าม เป็นกะทะก้นหนาทำด้วยทองแดง และเหล็กขาว ใช้คู่กับตะหลิว ทีบหรือโปรง ตามความต้องการใช้ผัด ทอด อาหารที่มีปริมาณไม่มากนักเหมาะกับเตาแก๊ส เพราะก้นกะทะแบน บางที่ใช้ทำขนมใช้คู่กับไม้พายแบน

6.5 ลังถึง ลักษณะเป็นหม้อนึ่งด้านล่างก้นเรียบ ใส่ไฟเพื่อให้เกิดไอน้ำ ด้านบนก้นเจาะรูขนาดใหญ่เพื่อให้ไอน้ำขึ้นไปทำให้อาหารสุก มีสองชั้น ฝาทรงสูง ส่วนใหญ่ทำด้วยอลูมิเนียมเพราะน้ำหนักเบา ทำความสะอาดได้ง่ายทนทาน มีบ้างที่ทำด้วยสังกะสี แต่อายุการใช้งานจะสั้นกว่า

วิธีการใช้ ใส่ไฟที่ก้นลังถึงประมาณ 1/2 หรือ 3/4 ของลังถึง วางอาหารหรือขนมที่จะนึ่ง วางเรียงกัน กระระยะให้ห่างกันพอสมควร เพื่อให้มีช่องให้ไอน้ำขึ้นมา ทำให้อาหารสุก เช็ดฝาให้สะอาด ปิดฝา เมื่ออาหารสุกเวลาเปิดฝา ให้เปิดฝาลังถึงออกนอกตัว เพราะไอน้ำจะพุ่งใส่หน้าทำให้เกิดอันตราย และระวังน้ำจะหยดใส่หน้าขนมทำให้น้ำขนมหน้าเป็นรอยบูม ไม่สวยถ้านึ่งครั้งต่อไปจากครั้งแรกให้เช็ดหยดน้ำบนฝาลังถึงให้แห้งสนิท จึงปิดฝา

6.6 สปาตูล่า ลักษณะ คล้ายพายไม้ไผ่บาง ยาว ทำด้วยสแตนเลสเป็นส่วนใหญ่ สปาตูล่านี้ไม่ใช่เป็นอุปกรณ์ขนมไทย ส่วนใหญ่ใช้ในงานเบเกอรี่ แต่ขนมไทยบางชนิดต้องใช้พายไม้ไผ่บาง ๆ สำหรับแซะขนม เช่น ข้าวเกรียบปากหม้อ ข้าวเกรียบอ่อน ขนมเรไร การหาไม้ไผ่มาทำเป็นพายให้พอดีที่จะปาดขนาดได้เรียบสะอาดเป็นเรื่องยาก จึงต้องใช้สปาตูล่าแทน เพราะถ้าใช้ไม้ไผ่ต้องเปลี่ยนบ่อย ๆ และคุณภาพไม่สม่ำเสมอ

6.7 กระชอนกรองกะทิ ลักษณะคล้ายตะแกรงร่อนแป้ง แต่จะเป็นตะแกรงลวดหรือทำด้วยอลูมิเนียมเจาะรู มีด้ามถือ มีหู สำหรับพาดกะหม้อหรืออ่างเวลาคั้นกะทิ เมื่อใช้เสร็จล้างให้หมด กากมะพร้าว แขนงไว้ผึ่งให้แห้ง

6.8 ไม้ค้ำลิ้งแบ่ง ลักษณะเป็นไม้ท่อนกลม คอดปลายมีไม้เล็ก 2 ข้าง พอเหมาะมือ สำหรับจับค้ำลิ้ง ไม้ค้ำลิ้งแบ่งที่ดีต้องมีน้ำหนัก ค้ำลิ้งแล้วเรียบสม่ำเสมอ ถ้าไม่มีไม้ค้ำลิ้งแบ่งใช้ขวดเปล่าค้ำลิ้งแทนก็ได้

6.9 พายยาง ลักษณะคล้ายพายไม้ แต่ทำด้วยพลาสติก ใช้สำหรับผสมส่วนผสมให้เข้ากันหรือปาดส่วนผสมที่เกาะอยู่ปากอ่างให้รวมอยู่ด้วยกัน แต่ไม่ควรกวาดผสมของร้อน หรือนำไปผัดแทนตะหลิว เพราะความร้อนจะทำให้พลาสติกละลายปนกับอาหารทำให้เกิดอันตรายได้

6.10 ช้อนไม้ พายไม้ พายไม้ลักษณะปลายแบนยาว มีด้ามสำหรับถือ ใช้กวนหรือผสมส่วนผสม สำหรับช้อนไม้ ลักษณะคล้ายพายแต่รูปร่างเป็นช้อนขนาดใหญ่ ทำด้วยไม้ ทั้งพายไม้และช้อนไม้ ส่วนใหญ่ใช้คู่กับกระทะทอง หม้อตุ๋น สำหรับกวนขนม เช่น เปีย กปูน ตะโก้ วุ้น หรือ ตุ่นสังขยา ทาขนมปัง

6.11 กระทะทอง ทำด้วยทองเหลือง ควรเลือกชนิดหนาเพื่อเวลากวนขนมนาน ๆ จะได้ไม่ไหม้ใช้คู่กับช้อนไม้หรือพายไม้

6.12 อ่างเคลือบ หรืออ่างกระเบื้อง อ่างเคลือบที่ใช้มีหลายขนาด ตั้งแต่เล็กจนถึงเป็นกะละมังขนาดใหญ่สำหรับใช้ล้างของ สาเหตุที่ต้องใช้อ่างเคลือบเพราะขนมไทยบางชนิดมีส่วนประกอบของน้ำปูนใส เกลือ ไข่ ถ้าใช้โลหะพวกเหล็ก หรืออลูมิเนียม สารประกอบของโลหะที่ทำภาชนะอาจปนเข้าไปกับอาหาร อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ถ้าไม่ชอบอ่างเคลือบ อาจเลือกอ่างสแตนเลสก็ได้ แต่จะมีราคาแพงกว่า

6.13 ถาดขนมสี่เหลี่ยม ลักษณะเป็นถาดอลูมิเนียม ส่วนใหญ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีหู 2 ข้างสำหรับจับ ใช้ได้ทั้งอบ ผิง หรือนึ่ง ส่วนใหญ่ใช้ทำขนมชั้น ขนมหม้อแกง ขนมสาเล่ ใช้เสร็จแล้วล้างให้สะอาด ระวังเรื่องเศษอาหารที่ติดตามซอกมุมด้วย ถ้าหมักหมมนาน ๆ อาจเกิดเป็นพิษต่อร่างกายได้

6.14 ตะแกรงร่อนแป้ง ลักษณะเป็นตะแกรง ทำด้วยสแตนเลส ทองเหลือง หรือไม้ ไม่มีด้ามถือ ใช้ร่อนแป้ง น้ำตาล ในส่วนผสมของขนมที่ต้องการความละเอียด พูเบา ขนมบางชนิดต้องผนแป้งดิบ เช่น ขนมขี้หนูหรือขนมทราย ใช้ตะแกรงร่อนแป้งร่อน จะได้เม็ดขนมที่ละเอียด ดีกว่าผนด้วยกระชอนกรองกะทิเมื่อใช้เสร็จล้างน้ำใช้แปรงขัดสิ่งสกปรกที่ตะแกรงออกให้หมด ผึ่งแดดให้แห้งสนิท ก่อนนำมาใช้ครั้งต่อไป ถ้านำมาใช้ขณะที่ตะแกรงยังไม่แห้ง แป้งจะเกาะติดทำให้อุดตัน ร่อนแป้งไม่ออก

6.15 ถ้วยตะไล ลักษณะเป็นถ้วยเคลือบดินเผา สีขาวขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.5 นิ้ว ก่อนใช้ต้องล้างให้สะอาด ใช้ทำขนมถ้วยฟู ขนม น้ำดอกไม้ม้วน ต้องนึ่งถ้วยให้ร้อนเสียก่อน ขนมจะหลุดออกจากพิมพ์ได้ง่าย ถ้าทำขนมปุยฝ้ายใส่กระทงกระดาดลงในถ้วยอีกทีจึงหยอดแป้งลงไป เมื่อใช้เสร็จแล้วล้างน้ำให้สะอาด ใส่ตะแกรงผึ่งให้แห้งซ้อนกันไว้เก็บใส่กล่อง

6.16 พิมพ์อลูมิเนียมรูปต่าง ๆ ลักษณะของพิมพ์ จะเป็นอลูมิเนียมรูปต่าง ๆ เช่น ถ้วยกลมจีบ ถ้วยสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม รูปกระต่าย รูปปลา พิมพ์ชนิดนี้ถ้าจับถึ ๆ จะทำความสะดวกยาก เวลาใช้เสร็จควรแช่น้ำให้สิ่งสกปรกที่ติดหลุดออกจึงล้าง เหมาะที่จะใช้เป็นพิมพ์วันต่าง ๆ ขนมชั้น ขนมปุยฝ้ายเพราะทนความร้อนได้ดี

6.17 พิมพ์ดอกจอก ลักษณะของพิมพ์เป็นทองเหลือง ทำเป็นรูปดอกไม้อัป่อง มีเหล็กยาวสำหรับถือติดกับตัวพิมพ์วิธีการใช้ ดอกจอกเป็นขนมที่ต้องทอดในน้ำมันมาก ๆ ก่อนใช้แช่พิมพ์ในน้ำมันร้อนจัด เพื่อให้พิมพ์ร้อนเสียก่อน เมื่อพิมพ์ร้อนแล้ว จุ่มพิมพ์ลงในแป้งที่ผสมไว้ เพื่อให้แป้งเกาะพิมพ์เป็นรูปทรงก่อนจึงนำลงทอดในน้ำมันร้อนปานกลาง พอสุกค่อย ๆ ใช้ปลายมีดแซะขนมออกจาก

พืชม ขนมหจะหลุดง่าย ตักขนมขึ้นจากน้ำมันวางบนก้นถ้วยขนาดเล็กเท่ากับถ้วยข้าวต้มที่คว่ำไว้ กลับขนมจะบานออกเป็นรูปดอกไม้ เมื่อเย็นจึงเก็บบรรจุถุงหรือขวดโหลไว้เพื่อรอนาน ส่วนพืชมล้างให้สะอาดก่อนเก็บ ทาด้วยน้ำมันอีกครั้ง แล้วจึงแขวนไว้ในที่ลมโกรก

6.18 พืชม์ครองแครง หรือร่อนกครองแครง ลักษณะของพืชม์เป็นไม้หรือพลาสติกมีร่องถี่ ๆ เป็นแนวยาวมีด้ามถือ ถ้าร่อนห่างหรือใหญ่ไป ขนมหจะไม่สวย ควรเลือกร่องถี่พอสมควรและร่องลึก

วิธีการใช้โรยนวลแป้ง บนตัวพืชม์แล้วเคาะออกอย่าให้หนาเกินไปเป็นก้อนกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร ใช้หัวแม่มือกดแป้งออกนอกตัวแป้งก็จะมันวาวเป็นตัวหอย มีรอยหยักลึกตามพืชม์

6.19 พืชม์พลาสติกรูปร่างต่าง ๆ ลักษณะของพืชม์เป็นพลาสติกรูปร่างต่าง ๆ เช่น รูปกระต่ายรูปปลา รูปแมว จะทำความสะอาดง่าย เมื่อใช้แล้วแช่น้ำ สิ่งสกปรกจะหลุดออกได้ง่าย โดยไม่ต้องออกแรงถูมาก ทนความร้อนไม่ได้วิธีการใช้ ใช้ตัดแป้ง หรือขนมคุกกี้ ส่วนขนมไทยใช้ตัดส่วนผสมประเภทกวน ได้แก่ ถั่วกวน เผือกกวน มันกวน เป็นต้น ตกแต่งเพิ่มอีกหน่อยตามรูปร่างที่จะตัด จะได้รูปสัตว์ตามต้องการ

6.20 พืชม์ทองเอก และสำปันนี่ ลักษณะของพืชม์เป็นแท่งยาว กว้างประมาณ 2x9 นิ้วหนา 1 นิ้ว ขุดลงในเนื้อพลาสติกเป็นรูปร่างต่าง ๆ เช่น ดอกไม้ ผลไม้ พืชม์ชนิดนี้เหมาะสำหรับทำขนมทองเอก สำปันนี่ ถ้าพืชม์ลายละเอียดเกินไป ขนมออกมาจะไม่สวย เพราะจะเห็นลายไม่ชัดเจน ถ้าลายหยาบแต่ลึก ขนมที่ออกมาจะมีลายคมชัดสวยงามกว่า และทำให้ทำความสะอาดด้วยวิธีการใช้ ใส่เนื้อขนมลงในช่องที่เป็นลวดลาย กดให้แน่น แกะออก ถ้าติดพืชม์หรือขนมค่อนข้างแฉะ ใช้แป้งมันโรยที่พืชม์ การโรยแป้งไม่ต้องมาก ถ้าโรยแป้งหนาไป ขนมออกมาจะไม่สวย เมื่อโรยแป้งเคาะแป้งออกให้เหลือแค่ติดพืชม์ จากนั้นกดเนื้อขนมลงไปแล้วเคาะออก ขนมจะเป็นลวดลายตามต้องการ

6.21 พืชม์รูปเรือ ลักษณะของพืชม์ หัวและท้ายจะเรียวแหลม คล้ายรูปเรือ ใช้ทำขนมไทย เช่น ขนมหน้านวล ขนมผิง วุ้นต่าง ๆ ส่วนเบเกอรี่ใช้ทำพวกพาย เช่น พายสับปะรดวิธีการใช้ ถ้าเป็นขนมหน้านวลหรือขนมผิง ทาด้วยน้ำมันพืชหรือน้ำมันหมูด้านในพืชม์บาง ๆ ก่อนจะใส่ส่วนผสมของแป้งและนำไปอบ ขนมจะไม่ติดพืชม์ เวลาสุกขนมจะร่อนออกจากพืชม์ได้ดีเมื่อใช้เสร็จแล้วล้างน้ำให้สะอาด เช็ดให้แห้ง ซ้อนกันไว้เก็บใส่กล่องเก็บไว้ในที่ไม่มีมดหนู หรือแมลงสาบ

6.22 พืชม์กดวุ้น ลักษณะของพืชม์จะเป็นอลูมิเนียม เหล็ก หรือทองเหลืองเป็นเส้นคมขดหรือตัดเป็นรูปร่างต่าง ๆ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ นก สัตว์ต่าง ๆ ใช้สำหรับกดลงไปบนขนมหรือของที่ไม่แข็งมากเป็นการตกแต่งให้สวยงามที่ใช้กันมากได้แก่ กดลงไปบนวุ้นกะทิ หรือวุ้นหวานต่าง ๆ ถ้ากดลงบนผักหรือผลไม้ แล้วนำไปประกอบอาหารก็ได้เช่นกัน

6.23 แหนบจิบขนม ลักษณะคล้ายแหนบที่ใช้ถอนขน แต่มีลักษณะแบนเรียบ หรือมีลวดลายเพื่อความสวยงาม ทำด้วยทองเหลือง หรือเหล็ก ใช้ทำขนมจิบ ขนมซ่อม่วง ปั้นลึบวิธีการใช้ เมื่อปั้นแป้งเป็นโครงร่างตามต้องการ ใช้แหนบบีบริมให้เกิดรอยหยัก ในกรณีขนมปั้นลึบ ถ้าเป็นขนมซ่อม่วงปั้นเป็นก้อนกลมและจิบตั้งแต่ส่วนกึ่งกลางของลูกให้เป็นกลีบดอกด้านในและจิบไล่ออกมาเป็นกลีบดอกด้านนอก

6.24 เชียง เชียงที่ใช้ทำขนมหรือเรียกว่า “เชียงหวาน” ลักษณะจะกลม หรือเป็นรูปสี่เหลี่ยมแต่จะบางกว่าเชียงควา เชียงควาส่วนใหญ่จะเป็นรูปกลมหนาทำด้วยไม้มะขาม เพื่อความทนทานงานหนักในการหั่นสับอาหารต่าง ๆ ส่วนเชียงหวานรูปร่างจะสวยและบอบบางกว่า เพราะงานที่ทำจะเป็นงานหั่นซอยเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่น หั่นใบเตย ซอยใบมะกรูด หั่นผลไม้

6.25 ทัพพีทิบ ใช้คู่กับหม้อ ใช้คนอาหารในหม้อตักอาหารจากหม้อใส่ภาชนะ

6.26 ตะหลิวโปร่ง ใช้สำหรับผัดอาหาร ตักอาหารขึ้นจากส่วนที่เป็นน้ำ

6.27 ทัพพีกลมเจาะรู สำหรับตักอาหารในน้ำ โดยไม่ตักน้ำขึ้นมาด้วย ทำให้สะดวกรวดเร็วขึ้นใช้ในความมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากตะกร้อ เพราะทัพพีมีความลึกเล็กน้อย ตะกร้อลึกมาก เวลาสะบัดอาหารจึงไม่หลุด ทัพพีนี้ใช้ช้อนอาหารขึ้นจากส่วนที่เป็นน้ำ

6.28 กระชอนลวด ใช้สำหรับลวกเส้นหมี่ เส้นก๋วยเตี๋ยว เนื้อสัตว์ ผักในหม้อน้ำเดือด ใส่อาหารที่ทอดหรือลวกไว้ให้สะเด็ดน้ำ ใช้ยัดผักผลไม้ หรือกะทิที่เป็นลูกให้ละเอียด ใช้ยัดแบ่งในการทำขนมขึ้นหนู ใช้ทำไขร่างแหในการทำขนมหัตตรา หรืออาหารว่างควา คือหุ้ม เป็นต้น

6.29 มือแมว คันชัก ลักษณะมือแมวชุดมะพร้าวจะคล้ายกับมือของแมวจริง ๆ มะพร้าวที่ชุดออกมาจะเป็นฝอย แต่ถ้าชุดมะพร้าวอ่อนที่ใช้ทำข้าวเหนียวเปียก ต้องให้ติดกันเป็นชิ้นใหญ่ ส่วนคันชักใช้ชุดมะพร้าวที่ทึงให้เป็นเส้น มะพร้าวที่ชุดด้วยคันชักเส้นมะพร้าวจะใหญ่กว่าเส้นมะพร้าวที่ชุดด้วยมือแมว

วิธีการใช้ ใช้ชุดมะพร้าวทั้งกะลา ชุดเอาเนื้อขาว ๆ โดยชุดวงรอบนอกเข้าหาข้างในสุดจะชุดง่ายกว่าชุดสะเปะสะปะ

6.30 ตีไข่ มีทั้งชนิดทำด้วยมือและใช้ไฟฟ้า ที่ตีไข่ของไทยก็เหมือนกับของฝรั่งหรือของต่างชาติ เพราะได้รับอิทธิพลการทำขนมมาจากต่างชาติ ส่วนใหญ่จะเป็นขนมที่มีส่วนผสมไข่เป็นหลัก เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ได้รับอิทธิพลมาจากโปรตุเกส ขนมไข่ สาลี่ ก็ดัดแปลงมาจากพวกขนมเค้ก

วิธีการใช้ที่ตีไข่แบบใช้มือตี ต้องเลือกภาชนะที่ใช้ตี ปากไม่กว้างจนเกินไป เพราะไข่จะขึ้นฟูได้น้อย ภาชนะตลอดจนที่ตีไข่ต้องแห้งสนิท ไม่เปื้อนน้ำมันหรือไม่มีส่วนผสมที่เป็นน้ำหยดลงไปในไข่ การตีไข่ต้องตีให้อากาศแทรกตัวเข้าไปในไข่ให้มาก ไข่จึงจะขึ้นดี โดยวิธีตีเข้าหาตัว ไม่ใช้วิธีตีกลงให้เปตรง ๆ จะทำให้ไข่ขึ้นช้า ถ้าเป็นที่ตีไข่แบบใช้ไฟฟ้าก็จะง่ายขึ้นเพราะจะมีสปีดบอกไว้แล้วที่ตัวเครื่อง เมื่อใช้แล้วทำความสะอาดทุกซอกมุมให้ทั่ว ถ้าเป็นแบบใช้ไฟฟ้า อย่าให้น้ำถูกมอเตอร์เพราะจะทำให้ไฟฟ้าช็อตได้ ถ้าสกปรกมากก็ใช้ผ้าชุบน้ำบิดหมาด ๆ เช็ดให้สะอาด

6.31 มิด มิดมีอยู่หลายชนิด ประกอบด้วย มิดสับ มิดหั่น มิดปอกผลไม้ มิดคว้าน

6.31.1 มิดสับ จะมีลักษณะใหญ่ หนา มีน้ำหนักมาก เพื่อให้มีแรงกดลงไป ช่วยย่นระยะเวลาในการสับให้สั้นขึ้น

6.31.2 มิดหั่น จะแคบ บาง เรียว ถ้ามีหนาไปจะหั่นลำบาก ของที่หั่นออกมาจะไม่สวย

6.31.3 มิดปอกผลไม้ ใช้มีขนาด 1.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5 นิ้ว มีทั้งชนิดปลายแหลมและปลายมน ควรลับมิดให้คมอยู่เสมอ เพราะผักและผลไม้ที่ปอกจะได้ไม่ช้า

6.31.4 มิดคว้าน ปลายแหลมเล็ก โค้ง ใช้สำหรับคว้านเมล็ดผลไม้ แกะสลักผัก ผลไม้ของหรืออื่นที่ต้องการให้สวยงาม มิดต้องคม ปลายต้องแหลมจะได้ลวดลายที่สวยงาม

6.32 ครก ครกที่ใช้เป็นครกหิน หรือครกไม้ ครกดินก็ได้ตามแต่ที่บ้านจะมี ส่วนใหญ่ไว้ใช้โขลกถั่วลิสงคั่ว งาคั่ว เผือกบด กล้วยบด

6.33 กรวยสำหรับบรรจุไส้กรอก ใช้บรรจุไส้กรอกชนิดต่าง ๆ เช่น ไส้กรอกข้าวโพด โดยสอดที่ปลายไส้ด้านหนึ่ง แล้วใช้ซ้อนเล็ก ๆ อัดใส่ลงไป

7. เกร็ดความรู้เกี่ยวกับขนมไทย

ขนมไทยแต่ดั้งเดิมน่าจะเริ่มต้นด้วยกรรมวิธีอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เพียงแต่ทำให้แป้งสุก คลุกน้ำตาลก็เป็นขนมแล้ว แต่การคิดค้นและผสมผสานทางวัฒนธรรมนั้นไม่หยุดนิ่ง จึงเกิดกรรมวิธีทำขนมอันหลากหลาย ดังต่อไปนี้ (ศรีสมร คงพันธุ์. 2545) ขนมหวาน ส่วนมากใช้กะทาทองเหลืองหวาน ตั้งแต่เป็นน้ำใสจนแห้งงวด แล้วเทใส่พิมพ์หรือใส่ถาด เมื่อเย็นจัด ตัดเป็นชิ้น ๆ เช่น ตะโก้ ลี้มกลืน เปียกปูน สีลาอ่อน ข้าวเหนียวแก้ว ข้าวเหนียวแดงกะละแม และบรรดาผลไม้ที่มีเนื้อเพื่อในแต่ละฤดูกาล เมื่อกินไม่หมดก็เก็บมาหวาน เช่น ทูเรียนหวานเผือกหวาน พุทราหวาน มะม่วงหวาน เป็นต้นขนมหนึ่ง ภาชนะที่ใช้เรียกว่า ลังถึง ใช้วัสดุพื้นบ้าน เช่น ใบตอง ใบจาก ใบมะพร้าวห่อขนมแล้วหนึ่ง เช่น ข้าวต้มมัด ขนมตาล ขนมใส่ไส้ ขนมเนียน ขนมกล้วย ขนมในยุคลัง ๆ ใส่ถ้วยตะไลใส่ถาดพิมพ์แล้วหนึ่ง เช่น ขนมชั้น ขมน้ำดอกไม้มันขยา เป็นต้นขนมเชื่อม ผลไม้นานาชนิดนำมาเชื่อมได้ทั้งนั้น โดยนำมาใส่ลงในน้ำเชื่อมที่กำลังเดือดเช่น มันเชื่อม สาเกเชื่อม จาวตาลเชื่อม รวมไปถึงขนมที่ทำจากไข่ เช่น ฝอยทอง ทองหยิบ ทองหยอดเม็ดขนุน ก็ใช้กรรมวิธีเดียวกันนี้ ขนมทอด เช่น กล้วยทอด ข้าวเม่าทอด ขนมนกง ขนมค้างคาว ขนมฝักบัว ขมนางเล็ด เป็นต้น ขนมต้ม ใช้หม้อหรือกะทะต้มน้ำเดือด แล้วใส่ขนมลงไป จากนั้นตักขึ้นมาคลุกหรือโดยด้วยมะพร้าว ได้แก่ ขนมถั่วแปบ ขนมต้ม ขนมเหนียว ขนมเรไร เป็นต้นขนมต้ม น้ำตาล หรือน้ำกะทิ เช่น ฟักทองแกงบวด มันแกงบวด กล้วยบวชชี ขนมน้ำลอยสาคุเปียก ถั่วเขียวต้มน้ำตาล ลอดช่อง ข้าวหิรัญ และผลไม้ลอยแก้วขนมอบ วิธีนี้มาพร้อม ๆ กับการรับขนมต่างชาติ ขนมที่ทำด้วยกรรมวิธีนี้บางชนิดสุกแล้วนิ่ม เช่น หม้อแกง แต่บางชนิดก็แข็งอย่าง ขนมฝิง ขนมหน้าवल ขนมกลีบลำดวน สาเล็กรอบขนมจ่ามงกุฎ ขนมปัง เช่น กล้วยปัง เผือกปัง ซึ่งรวมถึงขนมเบี๊ยะ ขนมดอกเลาเจียก ขมน้ำปิ่นขนมแป้งจี๊ ที่ใช้ความร้อนบนเตาด้วย กรรมวิธีการเตรียมวัตถุดิบก่อนการทำขนม

7.1 กล้วย เมื่อฝานทำขนมให้จุ่มลงในน้ำมันาว หรือน้ำเกลืออ่อน ๆ จะทำให้กล้วยไม่ดำ-เผือก การล้างเผือกนั้นจะคันมือ ให้นำเผือกไปอังไฟก่อนจะไม่เกิดอาการคัน

7.2 ใบตอง ควรใช้ใบตองกล้วยน้ำว้า เพราะบาง ห่อง่าย ขนมสุกเร็ว มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ

7.3 ไข่ขาวที่เหลือ ขนบบางประเภทที่ใช้ จะใช้แต่ไข่แดงล้วน ๆ เพราะฉะนั้นจะมีไข่ขาวที่เหลือถ้าทิ้งไว้นานจะแข็ง กระด้าง ให้ตีไข่ขาวแล้วเติมน้ำส้มลงไป 3 หยด ต่อไข่ขาว 1 ฟอง แล้วคนให้เข้ากัน

7.4 ผงฟู ที่เหลือจากการใช้ควรเก็บใส่ซองปิดฝาให้มิดชิด วิธีทดสอบว่าผงฟูยังมีคุณภาพดี ให้เอาน้ำใส่ถ้วยไว้เล็กน้อย แล้วตักผงฟูลงไปนิดหน่อยในน้ำ ถ้าน้ำเดือดเป็นฟองแสดงว่า ผงฟูยังมีคุณภาพอยู่

7.5 น้ำปูนใส ใช้ปูนขาว หรือปูนแดงผสมน้ำมาก ๆ ทิ้งให้นอนกันแล้วรินแต่น้ำใส

7.6 พิมพ์ต่าง ๆ ก่อนใช้ให้แช่น้ำเย็นไว้ การเคาะอาหารออกจากพิมพ์ให้แช่ไว้ในน้ำอุ่น

7.7 เคียววุ้น ใช้ไฟอ่อน ๆ ในการเคียว หมั่นช้อนฟองออกแล้วพรมน้ำ จะทำให้วุ้นใสเหนียวและไม่มีตะกอน ถ้าผสมเยลลี่สักเล็กน้อยทำให้รสชาติอร่อย เวลากรองต้องใช้ผ้าชุบน้ำบิดให้แห้ง

7.8 การกวนขนมไม่ให้ก้นกะทะไหม้ ให้ใส่เหรียญห้าสิบบาทลงไปด้วย 1 เหรียญเมื่อคน เหรียญนั้นจะเคลื่อนที่และกวนก้นกะทะไม่ให้ของที่กวนติดกะทะ (ศรีสมร คงพันธุ์. 2545 : 7-8)

สรุปได้ว่า การประกอบอาหารประเภทขนมไทยนั้น เด็กจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับรายละเอียด และเทคนิคเล็ก ๆ น้อยๆ ในการทำขนมไทย เพราะในขณะเด็ก ๆ ลงมือทำขนมไทย เป็นกิจกรรมที่เด็กๆ จะได้รับประสบการณ์ตรงได้พบปัญหาในขณะทำ เด็ก ๆ จะได้ทดลองค้นพบวิธีแก้ปัญหา เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ค้นพบและพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยตนเองดังนั้น ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย เด็กปฐมวัยควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำขนมไทย เพื่อให้เด็ก ๆ ได้ตระหนักถึงคุณค่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและในการจัดกิจกรรมการทำขนมไทย ควรส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติตามกระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในขณะทำกิจกรรมขนมไทย เด็กปฐมวัยต้องมีการช่วยเหลือแบ่งปัน แก้ปัญหาด้วยกัน เป็นการส่งเสริมการใช้ทักษะในการรับรู้ และเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศศิรินทร์ ศิริธาดากุลพัฒน์ (2551 : 178 – 179) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างโครงร่างรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และทดลองประเมิน ขั้นที่ 2 ศึกษา นำร่องรูปแบบการเรียนการสอนโดยการทดลองใช้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 50 คน โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร ขั้นที่ 3 ทดสอบประสิทธิผลรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Control – Group Pretest Posttest Design ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ โดยเป็น กลุ่มทดลอง 25 คน เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ ช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มควบคุม 25 คน เรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) คู่มือผู้สอน 2) แบบทดสอบทักษะทางสังคม 3) แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความสามารถทางอารมณ์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้ ประกอบด้วย

กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ 1) การจุดประกายความคิด 2) การขยายความคิด 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การนำเสนอผลงาน 5) การสรุปและประเมินผล 6) การประยุกต์และการนำความรู้ไปใช้ 2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะ ทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษพบว่า 2.1 คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางด้านทักษะทางสังคมหลังการทดลอง ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางด้านความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง (2542 : 85-102) ได้ศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป (High/Scope) ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป (High/Scope) 5 ประการ คือ วัสดุการกระทำ การเลือก การใช้ภาษาของเด็ก และการสนับสนุนของผู้ใหญ่ ผู้วิจัยมีการใช้ ในปริมาณที่แตกต่างกัน โดยในระยะที่ 1 ใช้การสนับสนุนของผู้ใหญ่มากที่สุด เพื่อให้เกิดความไว้วางใจระยะที่ 2 ยังคงใช้การสนับสนุนมากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด ระยะที่ 3 ผู้วิจัยใช้ปัจจัย คือ การเลือก การใช้ภาษาของเด็ก การกระทำ และวัสดุเท่าๆกัน เพื่อให้เด็กสามารถเลือก และตัดสินใจด้วยตนเอง 2. เด็กมีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ตามระยะเวลา โดยในระยะที่ 1 เด็กไม่กล้าคิดทำทาง ด้วยตนเอง และแสดงออกด้วยท่าทางมากกว่าวาจา ระยะที่ 2 เด็กเริ่มคิดทำทางด้วยตนเอง สนทนาด้วย ข้อความที่ยาวขึ้น ระยะที่ 3 เด็กแสดงออกด้วยท่าทางที่หลากหลาย สนทนาด้วยข้อความที่ยาว กล้าที่จะอาสาสมัครเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมเป็นคู่และกลุ่มได้อย่างมั่นใจ 3. บทบาทของผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นครูในการจัดกิจกรรม โดยระยะที่ 1 ผู้วิจัยมีบทบาทมากที่สุด ด้วยการเป็นผู้นำทางความคิด ระยะที่ 2 ผู้วิจัยมี บทบาทกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดในการเลือกและตัดสินใจ ระยะที่ 3 ผู้วิจัยลดบทบาทลง เพราะเด็ก สามารถเลือกวัสดุ แสดงออกด้วยท่าทาง และวาจาได้อย่างมั่นใจกล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป (High/Scope) มีการพัฒนา ความเชื่อมั่นในตนเอง

สุภาภรณ์ สงนวน (2551 : 87) ได้ศึกษาผลการกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สามารถส่งเสริม พฤติกรรมทางด้านสังคมในทางที่ดีให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านกับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้น อนุบาล 2 จำนวน 44 คน จาก 2 ห้องเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนบ้านพราน ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน และแบบสังเกตทักษะทางสังคมมี 6 ด้าน คือ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคมสถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ t – test (Dependent Samples) และ Hotelling's T2 ผลการวิจัย เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีทักษะทางสังคมหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้น อยู่ในระดับ ดี มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมมากกว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีทักษะทางสังคมสูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อริสา โสคำภา (2551 : 79) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย 1 ห้องเรียนจาก 4 ห้องเรียนแล้วสุ่มนักเรียนจากห้องที่เลือกได้จำนวน 15 คน ใช้เป็นกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.9 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated - measures ANOVA) และ t - test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดช่วงการทดลองยกเว้นสัปดาห์ที่ 3 เท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อย เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และ ด้านการแบ่งปัน พบว่า คะแนนพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ด้านความร่วมมือ ช่วงสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และด้านการแบ่งปันสัปดาห์ที่ 1, 2 และ สัปดาห์ที่ 3 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในช่วงสัปดาห์ที่ 4, 7 และ สัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 - 6 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปว่าการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองส่งเสริมให้พฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจน

สังเวียน พิงแสง (2552 : 68 - 69) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน แล้วสุ่มนักเรียนจำนวน 15 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือแผนการจัดกิจกรรมการสอบแบบจิตปัญญา และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่มีค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตเท่ากับ .913 สถิติที่ใช้ใน

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated – measures ANOVA) และ t-test แบบ Dependent ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ ก่อนการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาและ หลังจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญามีค่าเฉลี่ยพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านและ โดยรวมแตกต่างกัน คือหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาแต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อน การจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาในทุก ๆ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีผลทำให้พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในทุกๆ ด้าน และโดยรวมและเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละช่วงเวลาของพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกๆ ช่วงเวลา

กมลทิพย์ ลบรัมย์ (2553 : 69 - 70) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดประสบการณ์ที่ ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ภาษา ในการสื่อสารผ่านการเล่นบทบาทสมมติโดยใช้บทบาทสมมติจากนิทาน หรือ เรื่องราวที่มีอยู่ใกล้ตัวเด็ก ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการเล่น ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และพัฒนาความสามารถทางภาษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความ มุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้บทบาทสมมติ และเพื่อ เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ บทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโนนเหลื่อม จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้บทบาทสมมติชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 แผน และแบบ วัดความสามารถทางภาษาจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบประเมินภาคปฏิบัติ จำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.26 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่น (rcc) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการเล่นและการแต่งประโยคจากภาพ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีความเชื่อมั่นหรือความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ประเมินจำนวน 2 คน โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (rxy) และพบว่า มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.73 - 0.88 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าร้อยละ ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t – test (Dependent Samples) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ ผลการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กมี พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.01 และรายด้านจำแนกเป็น ด้านร่างกายร้อยละ 85.55 ด้านอารมณ์-จิตใจร้อยละ 86.29 ด้านสังคมร้อยละ 85.55 และด้านสติปัญญาร้อยละ 80.37 เด็กปฐมวัย มีการพัฒนาความสามารถทางภาษาหลังการจัดประสบการณ์ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

วริศรา จุ้ยตอนกลอย (2553 : 69 - 70) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะ ทางสังคมสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาวะสมาธิสั้น จำนวน 334 คน ในการสร้างแผนการจัด กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมและแบบประเมินทักษะทางสังคม ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนที่คาดว่าสมาธิสั้น ที่มีคะแนนจากแบบสำรวจทักษะทางสังคมที่เป็น ปัญหา (51 คะแนน ขึ้นไป) จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้าง ทักษะทางสังคมที่ได้จากการสังเกตก่อนดำเนินการทดลองของนักเรียนเป็นรายคู่ แล้วสุ่มอย่างง่าย

(Sample Random Sampling) เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง (วิธีการทางการแพทย์ควบคู่กับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม) 6 คนและกลุ่มควบคุม (วิธีการทางการแพทย์) 6 คน และระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ชนิด คือ แบบสำรวจทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม แบบประเมินทักษะทางสังคม แบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นสำหรับผู้ปกครอง และแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม ดำเนินการทดลองโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมกับกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 6 กุมภาพันธ์ – 19 มีนาคม พ.ศ.2553 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ มัชยฐาน พิสัยควอไทล์ สถิติทดสอบ The Sing Test for Median : One Sample, The Wilcoxon Matched-Paris Signed-Ranks Test และ The Mann-Whitney U Test. ผลการวิจัยพบว่า 1. ได้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นที่เชื่อถือได้ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วนดังนี้ คือ (1) แบบสำรวจทักษะทางสังคมมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.26 – 0.81 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ค่าคะแนนจุดตัดอยู่ที่ 51 คะแนน (2) แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 70.4/75.8 (3) แบบประเมินทักษะทางสังคมก่อนและหลังการทดลอง มีค่าดัชนีความเชื่อมั่นในการสังเกตเท่ากับ 0.81 และแบบประเมินทักษะทางสังคมระหว่างจัดกิจกรรม มีค่าดัชนีความเชื่อมั่นในการสังเกตเท่ากับ 0.95 2. โปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนที่มีสมาธิสั้น โดย (1) ทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น อยู่ในระดับมาก 3. โปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ คือ ความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างทางทักษะสังคม อยู่ในระดับมาก

วรรณภรณ์ มะลิรัตน์ (2554 : 71 - 72) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดคันลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย หนึ่งห้องเรียนจากสองห้องเรียน และสุ่มนักเรียนจากห้องที่เลือกได้มาจำนวน 15 คน ใช้กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที รวมระยะเวลา 32 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน และแบบประเมินทักษะทางสังคม ได้ค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างทักษะทางสังคมกับจุดประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One Way Repeated – Measures ANOVA) Partial η^2 และ t – test แบบ Dependent Sample ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยมีระดับคะแนนทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวม

($F(8,112)=1836.253$; $Sig = .00$) และทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ($F(8,112)=1386.595$; $Sig = .00$) ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ($F(8,112)=1473.90$; $Sig = .00$) ทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ($F(8,112)=876.53$; $Sig = .00$) และทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก ($F(8,112)=538.70$; $Sig = .00$) โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมโดยรวมร้อยละ 99 (Partial $\eta^2 = .99$) ส่งผลต่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ทักษะทางสังคมด้านการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ทักษะทางสังคมด้านการกล้าแสดงออก คิดเป็นร้อยละ 99 และผลการศึกษาศึกษาการเปลี่ยนแปลง พบว่า คะแนนทักษะทางสังคมโดยรวม และทุกรายด้านของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกช่วงสัปดาห์ แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน

วไลพร พงศ์ศรีทัศน์ (2536 : 63-64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกับแบบปกติที่มีผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกับแบบปกติ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกัน เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกับแบบปกติ มีทักษะการวัดไม่แตกต่างกัน

สนอง สุทธาอามาตย์ (2545 : 49-53) ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร ก่อนและหลังการทดลองมีความสามารถด้านการฟังแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร มีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงขึ้นว่า ก่อนการทดลอง

วัชรินทร์ เทพมณี (2545 : 35) ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์

อมรรัตน์ เจริญชัย (2525 : 4 -5) กล่าวว่า อาหารดี คืออาหารตามธรรมชาติมีอยู่ในฤดูกาล ถ้าสะอาดดีแล้วก็กินดิบๆ ถ้าไม่แน่ใจว่าจะมีจุลินทรีย์หรือเชื้อพยาธิปามาต้องทำให้สุกเสียก่อน ความร้อนควรเพียงพอที่จะฆ่าเชื้อให้ตาย ไม่ต้องเคี้ยวนานเพราะจะทำให้เสียคุณค่าทางโภชนาการควรกินอาหารสด สุกใหม่ๆ ยิ่งเก็บไว้นานหรือผ่านกระบวนการปรุงแต่งหลายขั้นตอน ยิ่งจะลดประโยชน์ลงไป ควรกินอาหารในปริมาณที่พอดี จะต้องมีผัก ผลไม้ ข้าว เนื้อสัตว์ และน้ำมันอยู่พร้อมๆ กัน ตามลำดับความมากน้อย คือ มีผักมากที่สุด รองลงมาเป็น ผลไม้ ข้าว เนื้อ และน้ำมันน้อยที่สุดรวมกันแล้วอิมพอดี ไม่อิมมาก ถ้าอายุเกิน 25 แล้ว กินพอเกือบจะอิมจะดีที่สุด สิ่งสำคัญคือ ระวังรักษาน้ำหนักตัวให้คงที่

ชมพูช จันทรางกูร (2548 : 45) ขนมหอยเกิดขึ้นได้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและสามารถจัดแบ่งประเภทของขนมหอยได้ตามลักษณะของเครื่องปรุงและวิธีการทำ การทำขนมหอยมีกรรมวิธีการทำวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้มีหลายชนิดเด็กได้ร่วมมือปฏิบัติการทำขนมหอยตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและใช้ประสาทสัมผัสในขณะทำกิจกรรมขนมหอยส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ทักษะการจำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่เรียงลำดับและการวัด ซึ่งเป็นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญทางเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Kasper (2005 : 474 - A) ได้ศึกษาเรื่องการสนับสนุนการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมองโดยใช้แบบฝึกในระดับประถมศึกษาของนักเรียนในชนบทโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างให้ครู 6 คนนำไปทดลองใช้แบบฝึกตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมองได้แบ่งการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ระยะ ระยะแรกให้ครูทั้งหมดในโรงเรียนเลือกเอาครูที่อาสาสมัครโรงเรียนละ 3 คนใช้เทคนิคดังนี้ สังเกตสัมภาษณ์จากการสำรวจ 30 ห้องเรียน ระยะที่ 2 ของการศึกษาค้นคว้าให้ครูอาสาสมัครรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตจากห้องเรียนพร้อม แนะนำเงื่อนไขการใช้ชุดฝึกภายใต้ข้อตกลงเพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมอง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ระยะที่สามสรุปรวบรวมข้อมูลจากคณะสำรวจ ครูอาสาสมัครที่นำชุดฝึกไปทดลองใช้แต่ละห้องเรียนและการสัมภาษณ์ข้อมูลภายใต้เทคนิคการปฏิบัติจริงตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมอง ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมอง ที่ใช้เครื่องมือช่วยสอนหรือแบบฝึกทำให้เกิดผลดีในตัวผู้เรียนและช่วยพัฒนาสติปัญญาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

Jamison (2001 : 3839-A) ได้ศึกษาผลของการใช้ระบบจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการกับการสอนในห้องเรียนเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ ขณะทำงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยที่ผ่านมาเน้นการใช้ระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อถ่ายทอดการสอนแบบเป็นส่วนตัวสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พยายามที่จะนำรูปแบบใหม่ ๆ เชื่อมต่อการถ่ายทอดการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ในห้องเรียน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ในการวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับเกรด 4 เพื่อพิจารณาถึงเวลาที่ให้นักเรียนทำ ใบงานเปอร์เซ็นต์ของการตอบสนองต่อบทเรียนที่ถูกต้องจำนวนของบทเรียนที่สมบูรณ์และระดับของผลสัมฤทธิ์ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญเมื่อนำไปใช้กับรูปแบบของการเรียนรู้แบบบูรณาการอาจไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการศึกษาโดยในการวิจัยในอนาคตต้องการได้รับการรับรอง

McClatchy (2011 : 351) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างไรที่ส่งผลให้เด็กมีทักษะสังคม ซึ่งการปฏิบัติที่ส่งผลให้เด็กมีทักษะสังคมรวมถึงมารยาทในสังคมที่เหมาะสม การมีสุขภาพอนามัยที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมในสังคมโดยมีเครื่องมือเป็นชุดการเรียนรู้ที่เน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม หรือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้มีทักษะทางสังคม เพราะการเป็นตัวอย่างที่ดี และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ไปด้วย ผลการวิจัยพบว่า การใช้ชุดการเรียนรู้ที่เน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม หรือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้มีทักษะทางสังคมมากขึ้นและเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

Herman และคณะ (2011 : 113) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของหมู่ชนอเมริกันและแอฟริกัน โดยใช้บุคคลเป็นศูนย์กลางมีวิธีการที่เป็นตัวแปรในการจำแนกประเภทโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของหมู่ชนอเมริกันและแอฟริกัน ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านการตีแผ่แอลกอฮอล์จะมีรูปแบบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของหมู่ชนอเมริกันและแอฟริกันแตกต่างกัน

Docksai (2011 : 12-13) ได้ศึกษารูปแบบที่ส่งผลต่อทักษะทางสังคมของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะสังคม เพราะนักเรียนส่วนมากมีปัญหาในการปรับตัวและส่งผลการเรียนรู้และคะแนนผลการเรียนต่างๆ ที่ตามมา จึงศึกษาการใช้รูปแบบในการพัฒนาทักษะทางสังคมแบบ SEL (Social and Emotion Learning) ที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคม การรู้จักดูแลผู้อื่นและสร้างมิตรภาพ การสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ผลการศึกษาพบว่า วิธีการใช้รูปแบบในการพัฒนาทักษะทางสังคมแบบ SEL (Social and Emotion Learning) ที่เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมมากขึ้น จึงมีการบรรจุรูปแบบในการพัฒนาทักษะทางสังคมแบบ SEL (Social and Emotion Learning) เป็นหลักสูตรในการเรียนของอีกหลายประเทศ

Corwin (1978 : 6584-A-) ได้เปรียบเทียบวิธีสอนแบบปฏิบัติการโดยใช้การทดลองกับวัสดุอุปกรณ์ เทคนิคการพับกระดาษกับวิธีสอนเดิม ซึ่งใช้วิธีบรรยาย-อภิปราย ไม่มีกิจกรรมปฏิบัติการเลยทดลองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มทดลองเรียนจากวิธีสอนที่มีกิจกรรมปฏิบัติการรวม 18 กิจกรรม ประกอบกับการศึกษาจากตำรา กลุ่มควบคุม เรียนจากวิธีสอนแบบบรรยายอภิปราย ผลการวิจัย พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนั้น นักเรียนและครูในกลุ่มทดลอง มีความเห็นทางบวกต่อการใช้กิจกรรมปฏิบัติการ และมีการลงความเห็นว่า การทดลองกับวัสดุอุปกรณ์ช่วยให้นักเรียนเกิดจินตนาการเห็นภาพและเข้าใจสิ่งกับทางเรขาคณิต

Bryant (1977 : 44 – 49) ศึกษาเกี่ยวกับวิเคราะห์กลวิธีสอนความคิดรวบยอด และค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลโดยทดลองสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมและปัญหามลภาวะใช้เวลาทดลองสอน 1 เดือน ผลปรากฏว่า นักเรียนอนุบาลสามารถสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลสืบเนื่องของสิ่งแวดล้อม และสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และได้อภิปรายผลเพิ่มเติมว่า ข้อค้นพบนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากว่าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนเช่นนี้ในระดับอนุบาลมีน้อยมาก และการสอนเช่นนี้ก็มีใช้สิ่งที่กระทำได้โดยง่ายความสำเร็จในการสร้างความคิดรวบยอดและค่านิยมขึ้นอยู่กับการพัฒนาแบบการสอนด้วยผู้สอนจะต้องให้ความรู้อย่างพอเพียงและกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น สิ่งที่สำคัญที่ควรพิจารณาก็คือ ต้องสอนให้เด็กเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะสอนถึงผลสืบเนื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการสอนที่พัฒนาทักษะทางสังคมกับนักเรียนในระดับชั้นปฐมวัย ชี้ให้เห็นว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็กได้เล่น ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ ความต้องการของเด็ก และยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่มีคุณค่าต่อตัวเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต การที่เด็กมีทักษะทางสังคมที่ดีและเหมาะสมกับวัย ย่อมเป็นการสร้างความก้าวหน้าให้กับสังคม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะทางสังคมให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้เลือกกิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยมาเพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดกับตัวเด็กเพราะเด็กได้เข้ากลุ่ม ลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เข้าสังคมกับเพื่อนในห้องเรียน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มสังคมขนาดเล็ก และยังเป็นการปูพื้นฐานทักษะทางสังคมให้กับเด็กในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นในสังคมขนาดใหญ่ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังรายละเอียดหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จาก 3 ห้องเรียน จำนวน 95 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยเป็นเด็กระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย จำนวน 4 แผน แผนละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วันๆ ละ 2 ชั่วโมง (สำหรับวันเวลาเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม)
2. แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยครู มีจำนวน 2 ฉบับ แบบก่อนและหลังการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
3. แบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยผู้ปกครอง จำนวน 2 ฉบับ แบบก่อนและหลังการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ. 2546 : 77 - 78)

1.2 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย (อนุบาล) ปีที่ 1 (อายุ 4 ปี) ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2547

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา กิจกรรมเสริมประสบการณ์และทักษะทางสังคม ที่สอดคล้องในการจัดกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็น จำนวน 4 แผน แผนละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วันๆ ละ 2 ชั่วโมง (สำหรับวันเวลาเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม) ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเสริมประสบการณ์และทักษะทางสังคม

ลำดับที่	แผนที่	กิจกรรม	ทักษะทางสังคม						
			ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมี	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นตามคำแนะนำ	ด้านการแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมตามคำแนะนำได้	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ - ผู้ตามตามคำแนะนำได้	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ได้
1	1	ขนมบัวลอย							
2	2	ขนมวุ้น							
3	3	ขนมใส่ไส้							
4	4	ขนมนางเล็ด							

1.5 เขียนแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมอาหารว่าง ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 4 แผน แผนละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วันๆ ละ 2 ชั่วโมง (สำหรับวันเวลาเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม) โดยแต่ละแผนจะประกอบด้วย

- 1.5.1 สารสำคัญ
- 1.5.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.5.3 สารการเรียนรู้
- 1.5.4 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5.5 สื่อ และแหล่งการเรียนรู้
- 1.5.6 การวัดและประเมินผล
- 1.5.7 กิจกรรมเสนอแนะและข้อคิดเห็นของครูผู้สอน
- 1.5.8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย
- 1.5.9 บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

1.6 เขียนแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย โดยกำหนดเนื้อหา สารสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ซึ่งแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรูปแบบ และองค์ประกอบดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

โดยใช้กิจกรรม การทำขนมไทย

เรื่อง ขนมบัวลอย เวลา 2 ชั่วโมง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. สารสำคัญ
2. จุดประสงค์
3. เนื้อหา
4. การดำเนินการ
 - 4.1 ขั้นนำ
 - 4.2 ขั้นสอน
 1. ขั้นดำเนินการวางแผน
 2. ขั้นปฏิบัติตามแผน
 3. ขั้นทบทวน
 - 4.3 ขั้นสรุป
5. สื่อและอุปกรณ์การเล่นตามมุมประสบการณ์
6. การวัดและประเมินผล

1.7 สร้างแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรม

1.8 นำแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมขนมไทยที่แก้ไขแล้ว และแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1.8.1 อาจารย์ประภา จันทมาศ ค.บ. สาขาวิชาการศึกษาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกสะอาด อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สอนการศึกษาปฐมวัย

1.8.2 อาจารย์ศิริพร ปาณะไผ่ ค.บ. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงราชบุรี ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแขวงสุวรรณบุรี (อุบลรัตน์) อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สอนการศึกษาปฐมวัย

1.8.3 อาจารย์ปราณี ดามาพงษ์ ค.บ. สาขาวิชาการศึกษาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโคกเจริญรอยศิลปาคาร อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สอนการศึกษาปฐมวัย

1.8.4 อาจารย์वासนา พัดชุดทด ค.บ. สาขาวิชาการศึกษาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโคกหินตั้งศึกษาศิลป์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สอนการศึกษาปฐมวัย

1.8.5 อาจารย์พิมพ์พา จันท์เต็มดวง กศ.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครอง ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและวัดผลประเมินผลทางการศึกษา

1.9 ผู้เชี่ยวชาญประเมิน โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 69 - 71)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.10 นำแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมิน มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมมีค่าเท่ากับ 4.62 หมายความว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ความเหมาะสมมากที่สุด

1.11 นำแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอน (Tryout) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู อําเภอบําเหน็จณรงค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู อําเภอบําเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 25 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา เนื้อหาการใช้สื่อ และปริมาณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.12 นำแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมชมรมไทยที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองจริง

2. แบบประเมินทักษะทางสังคม 2 ฉบับ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.2 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 ศึกษาแบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย อ.02/1 ด้านสังคมชั้นอนุบาลปีที่ 1

2.5 นำแบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย อ.02/1 ด้านสังคม ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

2.6 นำแบบประเมินทักษะทางสังคม 2 ฉบับ พร้อมแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแก้ไขความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ภาษาและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตามข้อ 1.9 เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะทางสังคม โดยพิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.7 นำแบบประเมินทักษะทางสังคม 2 ฉบับ ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมิน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบประเมินกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้สูตร IOC (สมบัติท้ายเรือคำ. 2551 : 101) โดยเลือกแบบประเมินค่า IOC ตั้งแต่ .05 -1.00 เป็นแบบประเมินที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ผลปรากฏว่าแบบประเมินทั้ง 1 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8 ถึง 1.00

2.8 นำแบบประเมินทักษะทางสังคม 1 ฉบับ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.9 นำแบบประเมินทักษะทางสังคม 1 ฉบับ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Tryout) ใช้ควบคู่กับแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู อําเภอบําเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 25 คน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ในกาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบทดลอง (Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยอาศัยการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลหลังการทดลอง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 60) นำมาปรับให้เหมาะสมกับงานวิจัย ดังในตาราง 5

ตาราง 5 แบบแผนการทดลอง One Group Pre - test Post - test Design

กลุ่มทดลอง T1 X T2
เมื่อ T1 แทน การประเมินทักษะทางสังคม ก่อนการทดลอง
X แทน การดำเนินการจัดกิจกรรม
T2 แทน การประเมินทักษะทางสังคม หลังการทดลอง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การทดลองการสอนกระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 แผน แผนละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วันๆ ละ 2 ชั่วโมง (สำหรับวันเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม) โดยไม่รวมเวลาที่ใช้ในการประเมินก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดประสบการณ์ โดยใช้ผู้ประเมินพฤติกรรม 2 คนได้แก่ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูด้านการศึกษาศาสตร์ และสอนระดับชั้นอนุบาล ได้รับการอบรมวิธีการใช้แบบประเมินชุดนี้จนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยใช้จัดประสบการณ์ ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 การจัดกิจกรรมการทำขนมไทย

สัปดาห์ที่	ชื่อกิจกรรม	วัน/เวลา
1	ขนมบัวลอย	วันพุธ 09.30- 11.30 น.
2	ขนมบัวลอย	อังคาร 09.30- 11.30 น.
3	ขนมวุ้น	วันพุธ 09.30- 11.30 น.
4	ขนมวุ้น	พฤหัสบดี 09.30- 11.30 น.
5	ขนมไส้ไส้	จันทร์ 09.30- 11.30 น.
6	ขนมไส้ไส้	วันพุธ 09.30- 11.30 น.
7	ขนมนางเล็ด	วันพุธ 09.30- 11.30 น.
8	ขนมนางเล็ด	พฤหัสบดี 09.30- 11.30 น.

หมายเหตุ ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นวันเวลาได้ตามความเหมาะสม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้การจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์ มาวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมในกิจกรรมการทำขนมไทย

3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้การสอนแบบทดลอง จำนวน 4 แผน แผนละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วันๆ ละ 2 ชั่วโมง (สำหรับวันเวลาเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม) ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2558

3.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน ของนักเรียนโดยใช้ผู้ประเมิน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ซึ่งเป็นครูด้านการศึกษาปฐมวัยและสอนระดับชั้นอนุบาล ได้รับการอบรมวิธีการใช้แบบประเมินชุดนี้จนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว

3.4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะทางสังคมหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมและปฏิบัติเช่นเดียวกับการประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน

3.5 แบบประเมินทักษะทางสังคมหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคมทั้ง หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบประเมินทักษะทางสังคมโดยประเมินความสอดคล้องจากสูตรการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 220) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$$\frac{\sum R}{n} \text{ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด} \\ \text{แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 122)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2553 : 29)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดในกลุ่ม
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2553 : 46)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน ข้อมูลแต่ละค่าของหน่วยตัวอย่าง
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบทักษะทางสังคม ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่า t – test (Dependent Sample) คำนวณใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 12) มีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
D แทน ผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนน (Standard Deviation)
df	แทน	ค่าระดับองศาเสรี
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของนัยสำคัญทางสถิติ
$*$	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการทำขนมไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นการศึกษา โดยที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ดำเนินการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยกับเด็กระดับปฐมวัย เพื่อเป็นการประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน หรือ ก่อนที่ผู้วิจัยจะใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยกับเด็กระดับปฐมวัย มีผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียน ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่าง
ก่อนเรียน และหลังเรียน

ค่าเฉลี่ย ทางสถิติ	ทักษะทางสังคมก่อนเรียน	ทักษะทางสังคมหลังเรียน
n	25	25
$\sum x$	390	438
$\bar{X}$	15.60	17.52
SD	0.87	0.70
ร้อยละ	74.28	83.43

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.60 คิดเป็นร้อยละ 74.28 ของคะแนนเต็มทั้งหมด และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนประเมินหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 17.52 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.43 ของคะแนนเต็มทั้งหมด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริม
ประสบการณ์

การดำเนินการวิเคราะห์ผลการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยกับเด็กระดับ
ปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557
โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์
อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 1
ห้องเรียน จำนวน 25 คน โดยผู้วิจัยนำเสนอเป็นตารางสรุปผลการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของ
เด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย ดังแสดงในตาราง 8

โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนกิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยของนักเรียน
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 4 กิจกรรม จำนวน 4 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 1 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง โดย
การประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน มีผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่าง
ก่อนเรียน และหลังเรียน

ค่าเฉลี่ย ทางสถิติ	ทักษะทางสังคม (21 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
n	25	25
$\sum x$	384	438
$\bar{X}$	15.36	17.52
SD	1.00	0.70
ร้อยละ	73.14	83.43

จากตารางที่ 8 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน โดยครู มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.60 คิดเป็นร้อยละ 73.14 จากคะแนนเต็ม 525 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินหลังเรียน โดยครู เฉลี่ยรวมเท่ากับ 20.68 คิดเป็นร้อยละ 98.47 จากคะแนนเต็ม 525 คะแนน แสดงว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยที่มีคุณภาพสูง และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน โดยผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72.00 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินหลังเรียน โดยผู้ปกครอง เฉลี่ยรวมเท่ากับ 19.92 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 94.85 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน แสดงว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยที่มีคุณภาพสูง

โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนกิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 4 กิจกรรม จำนวน 4 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 1 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง โดยการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน มีผลดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่าง
ก่อนเรียน และหลังเรียน

ค่าเฉลี่ย ทางสถิติ	ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนจากการประเมินทักษะทางสังคม				รวม	หลังเรียน (21คะแนน)
		บัวลอย	นางเล็ด	วุ้น	ไส้ไส้		
n	25	25	25	25	25	25	25
$\sum x$	390	384	450	467	500	1,801	517
$\bar{X}$	15.60	15.35	18.00	18.68	20.00	72.04	20.68
SD	0.87	1.22	0.76	0.62	0.00	1.79	.47
ร้อยละ	74.28	73.14	85.71	88.95	95.23	88.09	98.47

จากตาราง 9 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน โดยครู มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.60 คิดเป็นร้อยละ 73.14 จากคะแนนเต็ม 525 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินหลังเรียน โดยครู เฉลี่ยรวมเท่ากับ 20.68 คิดเป็นร้อยละ 98.47 จากคะแนนเต็ม 525 คะแนน แสดงว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยที่มีคุณภาพสูง

โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนกิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 4 กิจกรรม จำนวน 4 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 1 วัน ๆ ละ 2 ชั่วโมง โดยการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้ปกครอง มีผลดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน

เลขที่	ทักษะทางสังคม						
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ด้านการมีมารยาทในการฟัง และการพูด	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
n	25	25	25	25	25	25	25
$\sum x$	399.5	377	360.5	394.5	375	393	381.5
$\bar{X}$	15.98	15.08	14.42	15.78	15.00	15.72	15.26
SD	0.92	1.29	1.46	1.09	1.59	1.28	1.32
ร้อยละ	76.09	71.805	68.66	75.14	71.42	74.86	72.67

จากตาราง 10 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เป็นด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.98 คะแนน (คะแนนเต็ม 21 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 76.09 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด รองลงมาเป็นด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.78 คิดเป็นร้อยละ 75.14 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด และด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.72 คิดเป็นร้อยละ 74.86 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นด้านการมีมารยาทในการฟัง และการพูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.42 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.66 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละจากผลการประเมินทักษะทางสังคม หลังเรียน

เลขที่	ทักษะทางสังคม						
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ด้านการมีมารยาทในการฟัง และการพูด	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
n	25	25	25	25	25	25	25
$\sum x$	502	508	514	518.5	506.5	510.5	505.5
$\bar{X}$	20.08	20.32	20.56	20.74	20.26	20.42	20.22
SD	0.82	0.70	0.71	0.39	0.66	0.87	0.69
ร้อยละ	95.62	96.76	97.90	98.76	96.47	97.24	96.28

จากตาราง 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินหลังเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เป็นด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.74 คะแนน (คะแนนเต็ม 21 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 98.76 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด รองลงมาเป็นด้านการมีมารยาทในการฟัง และการพูด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.56 คิดเป็นร้อยละ 97.90 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด และด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.42 คิดเป็นร้อยละ 97.24 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.08 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.62 ของจำนวนคะแนนเต็มทั้งหมด

ตาราง 12 เปรียบเทียบการประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน และหลังเรียน

เลขที่	คะแนนแบบประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนแบบประเมินทักษะทางสังคม หลังเรียน (21 คะแนน)	คะแนนพัฒนา (D)
n	25	25	25
$\sum x$	384	507.5	123.50
$\bar{X}$	15.36	20.30	4.94
SD	1.00	0.37	
ร้อยละ	73.14	96.66	

ตาราง 12 การเปรียบเทียบการประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน และหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินทักษะทางสังคมก่อนเรียน เท่ากับ 15.36 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.14 ของคะแนนเต็ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.00 และคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินทักษะทางสังคมหลังเรียน เท่ากับ 20.30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 96.66 ของคะแนนเต็ม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 ผลการเปรียบเทียบการประเมินทักษะทางสังคม มีคะแนนพัฒนา 4.94

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะทางสังคมก่อนเรียน และหลังเรียน

ทักษะทางสังคม	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	2.64	0.48	ดี	2.69	0.24	ดี
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	2.16	0.37	ปานกลาง	2.96	0.14	ดี
3. ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูด	2.02	0.10	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
4. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	2.02	0.10	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
5. ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	2.16	0.36	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	2.16	0.36	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
7. ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น	2.16	0.36	ปานกลาง	3.00	0.00	ดี
รวม	2.19	0.30	ปานกลาง	2.95	0.05	ดี

จากตาราง 13 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านทุก ๆ ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 (คะแนนเต็ม 3.00 คะแนน) อยู่ในระดับดี

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมก่อน และหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย

ตาราง 14 การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมเป็นรายด้านก่อนเรียน และหลังเรียน

ทักษะทางสังคม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	15.98	0.92	20.08	0.81	24	-15.75*	<0.001
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	15.08	1.29	20.32	0.70	24	-20.305*	<0.001
3. ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูด	14.42	1.46	20.06	0.68	24	-18.22*	<0.001
4. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	15.78	1.08	20.74	0.38	24	-20.165*	<0.001
5. ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	15.00	1.58	20.26	0.65	24	-15.955*	<0.001
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	15.28	1.27	20.42	0.86	24	-15.25*	<0.001
7. ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น	15.42	1.31	20.22	0.68	24	-15.33*	<0.001
รวม	15.28	1.27	20.30	0.68	24	20.28*	<0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 พบว่า การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมเป็นรายด้านก่อนเรียน และหลังเรียน ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน ประกอบด้วย ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง ด้านการมีมารยาทในการฟัง และการพูด ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม และด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น โดยทั้ง 7 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ทักษะทางสังคม โดยการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทย และแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทย กับเด็กระดับปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีผลสรุปการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมไทย
2. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้รับจากการจัดกิจกรรมเสริมทักษะทางสังคม

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย มีทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย เรื่องการทำขนมไทยและผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมมีค่าเท่ากับ 4.62
2. ผลการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยพบว่า
 - 2.1 ศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการประเมินก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.60 คิดเป็นร้อยละ 74.28 ของคะแนนเต็มทั้งหมด และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนประเมินหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 17.52 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.43 ของคะแนนเต็มทั้งหมด
 - 2.2 ผลทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย อยู่ในระดับดี เด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย มีทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย ผู้วิจัยขออภิปราย ดังนี้

1. ผลทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการจัดประสบการณ์กิจกรรมอาหารว่างให้กับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย การทำขนมบัวลอย ขนมนางเล็ด ขนมวุ้น และการทำขนมไส้ใส่ โดยการดำเนินการมีกระบวนการที่ชัดเจนเน้นให้ผู้เรียนรู้เป็นผู้สร้าง ค้นพบ และแสวงหาความรู้ด้วยตัวของพวกเขาเอง การเรียนรู้ของผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสื่อ อุปกรณ์ และกิจกรรมที่หลากหลาย โดยนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้สังเกต ได้ค้นคว้า ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น การดำเนินการต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะทางสังคมของในช่วงวัยของเด็กปฐมวัย และเป็นไปตามความต้องการของนักเรียนปฐมวัย ประกอบด้วย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ดึงดูดความสนใจ ให้นักเรียนมีอิสระในการคิด การดำเนินการ นักเรียนทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในทุก ๆ ขั้นตอน ซึ่งเป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินกิจกรรมนี้ ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะทางสังคมที่สูงขึ้น ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา บุญพิมพ์ (2552) ได้ศึกษาการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย พบว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพร ทับทิมศรี (2554) ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณที่มีต่อสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า สัมพันธภาพทางสังคมหลังมีการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน และสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร ผกามาศ (2554) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารไทย พบว่า อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งเมื่อเทียบกับการทดลองพบว่า สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพร ทับทิมศรี (2554) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณที่มีต่อสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า สัมพันธภาพทางสังคมหลังมีการทดลองอยู่ในระดับดี ทุก ๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ สงนวน (2551) ได้ศึกษาผลการกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านสังคมในทางที่ดีให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน และแบบสังเกตทักษะทางสังคมมี 6 ด้าน ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมีทักษะทางสังคมหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้น อยู่ในระดับ ดี มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

2. เด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย มีทักษะทางสังคมหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน โดยผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมทั้ง 7 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง ด้านการมีมารยาทในการฟัง และการพูด ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม และด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น นั้น คะแนนทักษะทางสังคมทั้งในภาพรวม และรายด้านหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ วิธีการทำขนมบัวลอยให้เด็กได้ดูขั้นตอนการทำขนมบัวลอยใน VCD แนะนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ทำขนมบัวลอย แป้ง น้ำตาล น้ำ หม้อ เทปแปรงใส่ทาด ช่วยส่งเสริมทักษะด้าน ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ เพื่อให้เด็กได้คลุกเคล้าแป้งทำคำแนะนำพอลูกคลุกเคล้าแป้งได้เหมาะสมพอให้แบ่งได้ให้เหนียว ก็ให้เด็กได้ปั้นแบ่งเป็นทรงกลมตามจินตนาการ ช่วยส่งเสริมทักษะด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ เด็กถ่าปั้นลูกให้ให้เด็กได้ปรับขนาดพอประมาณตามคำแนะนำ ส่งเสริมทักษะด้านการแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมตามคำแนะนำได้ เสร็จแล้วให้เด็กได้นำแบ่งที่ปั้นเสร็จใส่ลงในหม้อเพื่อทำการต้มแบ่งให้สุกถ้าสุกแบ่งจะมีลักษณะสีของแบ่งจะใส ขั้นตอนต่อไปก็ให้เด็กได้นั่งดูครูได้ทำขนมบัวลอยให้เด็กได้รับประทานโดยมีครูพูดสาธิตให้เด็กได้เข้าใจ จากนั้นให้เด็กได้ช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์และล้างมือให้สะอาด ส่งเสริมด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีผู้แนะนำและด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตามคำแนะนำได้ ครูและเด็กร่วมสนทนาให้เด็กได้ออกมาพูดหน้าชั้นเรียนและมีเพื่อนรับฟังได้อย่างมีมารยาท ส่งเสริมทักษะด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ และ การทำขนมใส่ไส้ ให้เด็กได้ดูขั้นตอนการทำขนมใส่ไส้ ใน VCD แนะนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำขนมใส่ไส้ ส่งเสริมทักษะด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำได้ ให้เด็กได้คลุกเคล้าแป้งตามคำแนะนำ ให้เด็กได้ห่อขนมใส่ไส้ครูคอยแนะนำ เด็กเอาแบ่งทำแบบๆ แล้วตักใส่ใส่แบ่งจากนั้นให้เอาแบ่งปิดไส้เสร็จแล้ววางบนใบตองครูช่วยห่อโดยมีเด็กให้มีส่วนร่วมในการห่อ ส่งเสริมทักษะด้านการช่วยเหลือตนเองตามในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นตามคำแนะนำได้ ด้านการแก้ปัญหาในขณะปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ หลังจากที่เอาขนมใส่ไส้ไปนั่งให้สุกครูและเด็กช่วยกันเก็บของทำความสะอาดได้เรียบร้อย ช่วยส่งเสริมด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีผู้แนะนำ หลังจากห่อเสร็จแล้ว เอาไปนั่งให้สุกแล้วนำขนมใส่ไส้ให้เด็กได้รับประทาน แล้วให้เด็กได้ออกมาสนทนากลับมาเกี่ยวกับการทำขนมโดยมีเพื่อนนั่งฟัง ช่วยส่งเสริมด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตามคำแนะนำได้ การทำขนมวุ้น เด็กได้ดูขั้นตอนจาก VCD ในการทำวุ้น ครูแนะนำวัสดุอุปกรณ์ หม้อ น้ำ ผงวุ้น น้ำตาลทราย น้ำเกลือป่น สีแดง สีเขียว แบบพิมพ์การทำวุ้น ช่วยส่งเสริมด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ ครูตั้งหม้อใส่น้ำ น้ำเดือดแล้วใส่ผงวุ้นคนให้เข้ากันพอประมาณใส่น้ำตาลใส่น้ำเกลือป่น คนพอสักพัก ยกหม้อลงจากเตา พักไว้พอให้หายร้อนพอประมาณจากนั้นนำน้ำวุ้นที่เราปรุงเสร็จแล้วใส่ถ้วยวางให้เด็กแต่ละกลุ่มให้เด็กได้เอาช้อนตักใส่แบบพิมพ์ตามคำแนะนำ เสร็จพักไว้ให้วุ้นแข็งตัว ช่วยส่งเสริมด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นตามคำแนะนำได้ ด้านการแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมตามคำแนะนำได้ ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เด็กช่วยครูเก็บอุปกรณ์ ส่งเสริมด้านการปฏิบัติตนข้อตกลงโดยมีผู้แนะนำ จากนั้นให้เด็กได้ออกมาสนทนากลับมาเกี่ยวกับขั้นตอนการทำขนมมีเพื่อนนั่งฟัง ตามคำแนะนำได้ ส่งเสริมด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตามตามคำแนะนำได้ การทำขนมนางเล็ด ให้เด็กได้ดูขั้นตอนการทำขนมนางเล็ดใน VCD ในการทำขนม แนะนำวัสดุอุปกรณ์ให้เด็ก

ข้าวเหนียวที่นึ่งสุกแล้ว น้ำตาลปี๊บ จากนั้นครูสาธิตให้เด็กได้ดูในการปั้นขนม ช่วยส่งเสริมด้านมีมารยาท ในการฟังการพูดตามคำแนะนำจากนั้นครูก็แบ่งข้าวเหนียวให้เด็กได้ปั้นเป็นทรงแบนบางทำเสร็จใส่ทาด เพื่อนำไปตากให้ข้าวเหนียวแห้ง สัก 2 วัน ตามคำแนะนำได้ ช่วยส่งเสริมด้านการช่วยเหลือตนเองในการ ปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นตามคำแนะนำได้ ด้านการแก้ปัญหาในการทำกิจกรรมตามคำแนะนำได้ ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ จากนั้นก็นำไปทอดให้กรอบไฟก็ ประมาณปานกลาง เมื่อทอดเสร็จแล้ว ทำน้ำตาลโดยเอาน้ำตาลปี๊บเคี้ยวไปอ่อนๆ ดูแล้วให้น้ำตาลปี๊บ เหนียวๆ จากนั้นให้นำไปหยอดใส่แผ่นข้าวเหนียว แล้วนำขนมมาวางเส็ดให้เด็กได้รับประทาน เสร็จแล้ว ช่วยครูเก็บของทำความสะอาดได้ ช่วยส่งเสริมด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ จากนั้นให้เด็ก ได้ออกมาสนทนาเกี่ยวกับ ขั้นตอนการทำขนม รสชาติของขนม แล้วใช้อะไรทำตาม คำแนะนำ โดยมีเพื่อนคอยนั่งฟัง ช่วยส่งเสริมด้านมีมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ ด้าน การปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตามคำแนะนำได้ การลงมือทำขนมเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและสนุกสนานมา ช่วยในการพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้าด้าน คือ การฟัง การมองเห็น การชิมรส การสัมผัส และการดม กลิ่น เข้ามาพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็ก อีกทั้งพัฒนาการทางด้านสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีผลอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ และเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก เพราะกิจกรรม เสริมประสบการณ์ยังสามารถช่วยพัฒนาเด็กในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ภาษา ทักษะทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ ด้านมิติสัมพันธ์ ความร่วมมือ และยังทำให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย แล้วยังเกิดการ เรียนรู้ทักษะทาง สังคมแวดล้อมรอบตัวเด็กควบคู่กันไปด้วย ตลอดจนสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็ก ปฐมวัยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีสุขแล้ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปเป็น แนวทางสำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มี ประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา บุญพิมพ์ (2552) ได้ศึกษาการส่งเสริม พัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย พบว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของ เด็กปฐมวัยให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยวัลย์ บุญประสงค์ งานวิจัยของ ดวงพร ผกามาศ (2554) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมประกอบอาหารไทย พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการ จัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยมีการเพิ่มจากพื้นฐานเดิมร้อยละ 25.63 และความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังจากที่รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยมี ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้อง กับงานวิจัยของ อรพร ทับทิมศรี (2554) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการ ประกอบอาหารไทยโบราณที่มีต่อสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า สัมพันธภาพทางสังคม หลังมีการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การสัมผัส การดมกลิ่น การลิ้มรส การฟังเสียง เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสของเด็กปฐมวัย

1.2 การจัดกิจกรรมควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เช่น ให้เด็กเป็นคนเลือก กิจกรรมตามความสนใจของเด็ก และมอบหมายให้เด็กช่วยจัดหาวัสดุ และอุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบของการทำกิจกรรม โดยเน้นกิจกรรมที่เด็กมีความสนใจ และต้องทำกิจกรรมนั้น พร้อมทั้ง สามารถหาวัสดุ และอุปกรณ์ได้ในบ้าน และโรงเรียน หรือ เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กคุ้นชินในชีวิตประจำวัน

1.3 ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเลือกเวลาที่เหมาะสมที่เด็กคิดว่าเวลาช่วงนั้นเป็นเวลาที่มีความพร้อมในการเรียนรู้กิจกรรม รวมถึงปรับเวลาไม่ใช้เวลาสั้นเกินไป และยาวเกินไป โดยครูเป็นผู้สังเกตการณ์จากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสนใจในกิจกรรมนั้น หรือ เริ่มไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมนั้น ๆ เมื่อผ่านเวลามาระยะหนึ่ง

1.4 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และให้เป็นไปตามความสนใจของเด็ก เพราะเด็กมีความสนใจในการเลือกกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ

1.5 ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการจูงใจให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขผ่านสื่อ อุปกรณ์ สิ่งที่เป็นสีสัน หรือ สิ่งแปลกใหม่ และกิจกรรมที่หลากหลาย

1.6 เสริมสร้างกิจกรรมทุกครั้งควรมีการสรุปผลของกิจกรรม โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเป็นผู้แสดงความคิดเห็น เล่าถึงความรู้สึกรู้สึกในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการแสดงผลงานที่เด็กเป็นผู้สรรค์สร้างขึ้นงานด้วยตัวของเด็กเอง

1.7 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้พบเจอกับกิจกรรมที่แปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา

1.8 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัย โดยทักษะทางสังคม สามารถฝึกฝน และแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตลอดทั้งปรับชีวิตประจำวันของเด็ก โดยปรับให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย และครูต้องให้เวลากับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ครูต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจในการทำกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้แสดงออกอย่างเป็นอิสระ ครูจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานกับเด็ก เพื่อให้เด็กรู้สึกไว้วางใจ และเชื่อมั่นในการกล้าแสดงออก

1.9 ครูผู้สอนในระดับชั้นเด็กปฐมวัยควรนำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทยไปใช้สอนในทุกระดับชั้นได้

1.10 ผู้บริหาร ควรสนับสนุนให้ครูจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทยให้มากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

- 2.1 ควรให้ความสำคัญกับตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลถึงการทดลอง หรือ ข้อค้นพบของการวิจัยได้ เช่น รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว กิจกรรมที่ได้ทำกับครอบครัว เป็นต้น
- 2.2 ควรเพิ่มวิธีการศึกษาแบบเจาะลึกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อผู้วิจัยจะได้ข้อมูลในเชิงลึกซึ่งเป็นประโยชน์ต่อข้อค้นพบที่จะนำไปใช้ได้ตรง หรือ ใกล้เคียงกับสภาพการณ์มากที่สุด
- 2.3 ควรศึกษารูปแบบกิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลาย พร้อมนำผลผลสัมฤทธิ์ของแต่ละกิจกรรมมาเปรียบเทียบกับในแต่ละรูปแบบ เพื่อแสวงหารูปแบบที่ดีที่สุด หรือ กิจกรรมที่ดีที่สุดที่เหมาะสมกับช่วงวัยปฐมศึกษาซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาทักษะทางสังคม
- 2.4 ควรศึกษาการส่งเสริมทักษะทางด้านอื่น ๆ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทย
- 2.5 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะทางด้านอื่น ๆ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์การทำขนมไทยในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ลบรัมย์. ผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- กรมวิชาการ. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิดมอนเตสซอรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- . คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กฤษฎาภรณ์ ทิพย์ใส. การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนบ้านตูม (นพค.15กรบ.กลางอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- กองแพง ทองเหลือง. การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- กุลา ตันติผลาชีวะ. การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์, 2547.
- . การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์, 2546.
- . รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2542.
- จีระพันธ์ พูลพัฒน์ และคำแก้ว ไกรสรพงษ์. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดของมอนเตสซอรี. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543.
- ชมพูนุช จันทรางกูร. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548.
- ญาณิศา บุญพิมพ์. การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2552.
- ดวงพร ผกามาศ. ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยที่มีต่อการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2554.
- ทิพวรรณ เพื่องเรือง. อาหาร - ขนม. กรุงเทพฯ : พรวนการพิมพ์, 2528.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ธนกร โสแสนน้อย. ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบไฮ สโคปเสริมด้วยคำถามปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และพฤติกรรมกลุ่มของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

- นภเนตร ธรรมบวร. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- นันทิยา น้อยจันทร์. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : นิติชัย, 2548.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ประสานการพิมพ์, 2551.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประณต คำฉิม. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2549.
- ปัทมา ดวงศรี. “การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป,” วารสารวิชาการ และวิจัยสังคมศาสตร์. 10(3) : 101-108 ; มีนาคม, 2558.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา, 2543.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดไฮสโคป. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.
- พัฒนา ชัชพงศ์. “โครงสร้างและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาก่อนประถมศึกษา,” วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(2) : 20-24 ; มีนาคม, 2540.
- พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง. การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- ไพเราะ พุ่มมัน. การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยสู่ผลงานทางวิชาการ. ชลบุรี : ชลบุรีการพิมพ์, 2551.
- ภรณ์ คุรุรัตน์ และวนาท รักสกุลไทย. กระบวนการทัศน์ใหม่ของการศึกษาปฐมวัยในเรื่องเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เซเวน พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2542.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. การละเล่นของเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2553.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- . เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 1 - 8. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์ พิมพ์แม่ค, 2544.
- มูลนิธิชมรมไทยอิสราเอลในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2543.
- เยาวพา เตชะคุปต์. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2542.
- ราศี ทองสวัสดิ์. “หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา,” ใน เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. หน้า 1-9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

- วรรณภรณ์ มะลิรัตน์. ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2554.
- วรารณ รักษ์วิชัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน, 2533
- วรสิรา จัยดอนกลอย. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาวะสมาธิสั้น. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2553.
- วไลพร พงษ์ศรีทัศน์. ผลของการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกับแบบปกติที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- วัชรินทร์ เทพมณี. ผลของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี. “การพัฒนาสติปัญญาทางอารมณ์เพื่อความสำเร็จในการทำงาน,” วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 40(8) : 20 – 22 ; สิงหาคม, 2542.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- ศรีสมร คงพันธ์. อาหารเตาอบ. กรุงเทพฯ : แสงแดด, 2545.
- ศศิณันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความสามารถพิเศษ. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2551.
- ศิริพรรณ สิทธิพูนอนุภาพ. การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเสริมตามแนวคิดไฮ/สโคป (High/Scope). การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สนอง สุธามาศย์. ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.
- สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. : ประสานการพิมพ์, 2551.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กทม. : ประสานการพิมพ์, 2551.
- สังเวียน พิงแสง. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2552.
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานฯ, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดกิจกรรมค่ายอาเซียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2554.
- _____. นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค, 2544.
- _____. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวดำเนินงานศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2548.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2552.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. การวัดและประเมินผลแนวใหม่ เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547.
- _____. แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวคิดการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย). กรุงเทพฯ : อิเลคทรอนิกส์เวิลด์, 2538.
- _____. “หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต,” ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา ECED 201 การศึกษา ปฐมวัย. หน้า 5-7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- สุขุม เอลยทรัพย์ และสิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. ทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- สุขุมล เกษมสุข. การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- สุภาภรณ์ สงนวน. การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กิจกรรมการเล่นพื้นบ้านกับการจัดกิจกรรมแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สมน อมรวิวัฒน์. วิธีการเรียนรู้ : วิทยานิพนธ์คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย. กรุงเทพฯ : พริกหวาน กราฟฟิค, 2546.
- สุทัศน์ อัครเดชากุล. คุณค่าโภชนาการของขนมไทย. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2546.
- หทัยวัลย์ บุญประสงค์. ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยที่มีต่อการใช้ ประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2551.
- อมรรัตน์ เจริญชัย. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีไขมันชนิดทรานส์ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- อรพร ทับทิมศรี. ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารไทยโบราณที่มีต่อ สัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2554.
- อริสา โสคำภา. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2551.
- อารยา ล้อมสาย. ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมขนมไทยตัดหยอด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2552.
- อุษณีย์ โพธิ์สุข. E.Q. ปัญญาของมนุษย์ชาติ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์, 2545.
- Bar - Tal, D. and others. “Helping Behavior Among Preschool Children : An Observational Study,” Child Development. 14(53) : 396 – 402 ; June, 1982.

- Batey, J.J. "Development of Peer Competence in Preschool : Preservice Early Childhood Teachers' Beliefs about Influence and Importance," Dissertation Abstracts International. 63(6) : 2123-A ; December, 2002.
- Broman, B. The Early Years in Childhood Education. Boston : Houghton Mifflin, 1982.
- Bryant, C.K. and H.R. Hungerford. "An Analysis of Strategies for Teaching Environmental Concepts and Values Clarification in Kindergarten," The Journal of Environmental Education. 9(1) : 44 - 49 ; July, 1977.
- Chinnery, A.H. "Response and Responsibility : On Levinas and Moral Education," Dissertation Abstracts International. 64(8) : 2821-A ; February, 2004.
- Chiricos, C.A. "The Effects of Modified Incidental Teaching Strategy on the Social Skill Development of Three Toddlers with Development Delays," Dissertation Abstracts International. 60(12) : 4378 - A ; June, 2000.
- Corwin, L. and F. P. Greenleaf. "Singular Fourier Integral Operators and Representations of Nilpotent Lie Groups," Communications on Pure and Applied Mathematics. 31(6) : 681-705 ; November, 1978.
- Docksai, R. "Theaching Social Skills Washington," The Futurist. 44(3) : 12-13 ; March, 2011.
- English, H.B. and A.C. English. A comprehensive dictionary of psychological and psychoanalytical terms. New York : David McKay, 1958.
- Erikson, E.H. Childhood and Society. New York : Morton, 1975
- Goleman, D. Emotional Intelligence ; Why it can Matter More than IQ. New York : Bantam Book, 1995.
- Hargie, O. and J. McCartan. Social Skill Training and Psychiatric Nursing. London : Groom Helm, 1986.
- Herman, K.C. and others. "Developmental Origins of perfectionism Among African American Youth," Journal of Counseling Psychology. 58(3) : 321-334 ; July, 2011.
- Hurlock, E.B. Child Development. 6th ed. New York : McGraw - Hill Book, 1978.
- Jamison, L.R. "Matching Texts and Readers: Leveling Early Reading Materials for Assessment and Instruction," The Reading Teacher. 55(4) : 348 - 356 ; January, 2002.
- Kasper, V.M. "Supporting Brain-Based Education: A Study Investigating Instructional Practices of Rural Elementary Teachers," Dissertation Abstracts International. 66(2) : 474 - A ; August, 2005.
- Rigigo, R.E. "Assessment of Basic Social Skills," Journal of Personality and Social Psychology. 51(3) : 649-660 ; September, 1986.
- Schloss, J.P. and M.A. Smith. Applied Behavior Analysis in Classroom. America : Allyn Bacon, 1994.
- Schneps, J.S. "Language, Social Skill and Behavior Problems in Preschool Children," Dissertation Abstracts International. 63(4) : 2092 - B ; October, 2002.
- Seefeldt, C. Teaching Children. New Jersey : Prentice - Hall, 1980.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแบบไฮ/สโคป

แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทย

สัปดาห์ที่ 32 สาระสำคัญ สิ่งต่างๆ รอบตัวเรา หน่วยการเรียนรู้ ขนมบัวลอย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์
 1. เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติการทำขนมบัวลอยได้
 2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำขนมร่วมกับเพื่อนและครูได้
 3. เพื่อให้เด็กมีมารยาทในการฟังและการพูดในการปฏิบัติกิจกรรม
 4. เพื่อให้เด็กเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2. การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมเด็กให้สงบก่อนดำเนินกิจกรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การร้องเพลง การแสดงท่าทางตามคำสั่ง ฯลฯ
2. ให้เด็กทั้งหมดมานั่งเป็นวงกลม
3. ครูแนะนำอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ โดยบอกข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ แนะนำอุปกรณ์การทำขนมบัวลอย และการจัดเก็บอุปกรณ์หลังจากทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้นักเรียนได้ร่วมทำขนมบัวลอยกับครู

3. ขั้นสอน

1. ขั้นดำเนิน
 - 1.1 ครูให้เด็กดูรูปภาพวิธีทำขนมบัวลอยและอธิบายให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้นถึงวิธีการ
 - 1.2 ครูบันทึกการวางแผนของเด็ก
 - 1.3 เมื่อเด็กได้ฟังจากการอธิบายในการทำขนมเรียบร้อยแล้ว ให้ทำกิจกรรมต่อในขั้นปฏิบัติ
2. ขั้นปฏิบัติ
 - 2.1 เด็กทั้งหมดแบ่งกลุ่ม 4 – 5 คน และปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำขนมบัวลอยโดยมีครูคอยแนะนำ
 - 2.2 เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้ทุกคนร่วมกันทำความสะอาดและจัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
3. ขั้นทบทวน
 - 3.1 ให้เด็กทั้งหมดมานั่งรวมกัน และให้เด็กที่ทำกิจกรรมออกมาเล่าถึงอุปกรณ์ ขั้นตอนรสชาติ และการเป็นเป็นลักษณะแบบใดของการทำขนมบัวลอย
 - 3.2 ครูแนะนำผลงานของเด็ก วิธีการทำขนมบัวลอย

4. ขั้นสรุป

1. สนทนาและซักถามถึงวิธีการทำขนม ปัญหา ที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และให้เด็กได้รับประทานขนมบัวลอยร่วมกับเพื่อน
2. สังเกตพฤติกรรม

หมายเหตุ

1. ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรม
2. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการทำขนม เป็นเวลา 2 ชั่วโมง (วันและเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม)

5. สื่อและอุปกรณ์

1. ทาตลอง ผสมแป้ง การปั้นขนมบัวลอย

2. สื่ออุปกรณ์

2.1 รูปภาพ แป้งข้าวเหนียว น้ำ น้ำตาล กะทิ ไข่ไก่

2.2 แป้งที่ได้ผสมช่วยกันเรียบร้อยแล้ว ให้เด็กได้ปั้นตามอิสระตามจินตนาการเด็กว่าอยาก

ปั้นเป็นรูปอะไรตามจินตนาการเด็ก

6. การวัดและประเมินผล

1) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยครู

2) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยผู้ปกครอง

7. กิจกรรมเสนอแนะและข้อคิดเห็นของครูผู้สอน

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

9. บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

9.1 ผลการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

9.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

9.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขพัฒนา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินทักษะทางสังคม (ครู/ผู้ปกครอง)

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู

ครั้งที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ การทำขนมบัวลอย วันที่.....เดือนปี

คำชี้แจง บันทึกพฤติกรรมโดยเขียนตัวเลขลงในช่องทักษะทางสังคม ที่สังเกตได้ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 ดี

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

ระดับคุณภาพ 1 ควรเสริม

ชื่อ - สกุล	ด้านทักษะทางสังคม							คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมาย	ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ		

เกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ยังไม่แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
3. ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างมีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแต่ไม่มีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างมั่นใจ ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้แต่ไม่มั่นใจ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้

แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทย

สัปดาห์ที่.....สาระสำคัญ สิ่งต่างๆ รอบตัวเรา หน่วยการเรียนรู้ ขนมใส่ไส้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์
 1. เพื่อให้นักเรียนได้แก้ปัญหาในการทำขนมใส่ไส้โดยมีครูแนะนำ
 2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตามโดยครูแนะนำ
 3. เพื่อให้นักเรียนเล่นและทำกิจกรรมได้

2. การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้เด็กเข้าแถวแล้วพาเด็กออกกำลังกายตามจังหวะเพลงและปฏิบัติตามคำสั่ง
2. ครูซักถามเกี่ยวกับขนมไทยมีอะไรบ้าง เคยกินบ้างไหม
3. ครูเอ่ยชื่อขนมใส่ไส้ซักถามเด็กเคยกินบ้างไหม คุณพ่อคุณแม่เคยทำให้กินไหม วันนี้ครูจะพาทำขนมใส่ไส้กันนะค่ะ

3. ครูแนะนำอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ โดยบอกข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์
แนะนำอุปกรณ์การทำขนมใส่ไส้ และการจัดเก็บอุปกรณ์หลังจากทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว
โดยให้นักเรียนได้ร่วมทำขนมใส่ไส้โดยมีครูแนะนำ

3. ขั้นสอน

1. ขั้นดำเนิน
 - 1.1 ครูให้เด็กดู VDO วิธีการทำขนมใส่ไส้และโดยครูกอยแนะนำอธิบายให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้นถึงวิธีการทำขนมใส่ไส้
 - 1.2 ครูบันทึกการวางแผนการทำขนมใส่ไส้ของเด็กโดยครูกอยแนะนำ
 - 1.3 เมื่อเด็กได้ฟังจากการอธิบายถึงการทำขนมเรียบร้อยแล้ว ให้ทำกิจกรรมต่อในขั้นปฏิบัติ
2. ขั้นปฏิบัติ
 - 2.1 ครูแบ่งเด็กกลุ่มละ 4 – 5 คน และปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำขนมใส่ไส้โดยมีครูกอยแนะนำในช่วงเวลาที่เด็กทำครูก็พูดถึงประโยชน์ และโทษของขนมด้วย เมื่อเด็กทำเสร็จแล้วก็เอาขนมที่เด็กช่วยห่อปิ้งให้สุก
 - 2.2 เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้ทุกคนรวมกันทำความสะอาดและจัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
3. ขั้นทบทวน
 - 3.1 ให้เด็กทั้งหมดมานั่งรวมกัน และให้เด็กที่ทำกิจกรรมออกมาเล่าถึงอุปกรณ์ ขั้นตอนรสชาติ และการห่อขนมใส่ไส้เป็นอย่างไรบ้าง
 - 3.2 ครูแนะนำผลงานของเด็กโดยการทำขนมใส่ไส้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง

4. ขั้นสรุป

1. สนทนาและซักถามถึง ประโยชน์ และโทษ วิธีการทำขนม ปัญหา ที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และให้เด็กได้รับประทานร่วมกัน
2. สังเกตพฤติกรรม

หมายเหตุ

1. ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรม
2. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการทำขนมไส้ไส้โดยใช้กิจกรรม

เสริมประสบการณ์ เวลา 2 ชั่วโมง

5. สื่อและอุปกรณ์

1. ถาด ข้าวเหนียวสุสุ น้ำตาลปีบ
2. สื่ออุปกรณ์
 - 2.1 VDO การทำขนมไส้ไส้

6. การวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยครู
- 2) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยผู้ปกครอง

7. กิจกรรมเสนอแนะและข้อคิดเห็นของครูผู้สอน

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.\

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

9. บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

9.1 ผลการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

9.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

9.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขพัฒนา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินทักษะทางสังคม (ครู/ผู้ปกครอง)
 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู
 ครั้งที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ขนมหัสนั้ วันที่.....เดือนปี

คำชี้แจง บันทึกพฤติกรรมโดยเขียนตัวเลขลงในช่องทักษะทางสังคม ที่สังเกตได้ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 ดี

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

ระดับคุณภาพ 1 ควรเสริม

ชื่อ - สกุล	ด้านทักษะทางสังคม							คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมาย	ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ		

เกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ยังไม่แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
3. ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างมีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแต่ไม่มีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างมั่นใจ ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้แต่ไม่มั่นใจ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้

แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทย

สัปดาห์ที่ สาระสำคัญ สิ่งต่างๆ รอบตัวเรา หน่วยการเรียนรู้ ขนมวัน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์
 1. เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูแนะนำ
 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ
 3. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทในการฟังและการพูดในการปฏิบัติกิจกรรมตามคำแนะนำ
 4. เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้

2. การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้เด็กเข้าแถวแล้วพาเด็กออกกำลังกายเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมและร้องเพลงประกอบเพลง และปฏิบัติตามคำสั่ง
2. ให้เด็กดูภาพวันจากอินทราเน็ตลักษณะและรูปแบบต่างๆ
3. ครูแนะนำอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ โดยบอกข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ แนะนำอุปกรณ์การทำวัน และการจัดเก็บอุปกรณ์หลังจากทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้นักเรียนได้ร่วมทำวันโดยมีครูแนะนำ

3. ขั้นสอน

1. ขั้นดำเนิน
 - 1.1 ครูให้เด็กดู VDO วิธีการทำวันและโดยครูคอยแนะนำอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงขั้นตอนวิธีการทำวันในแบบพิมพ์ลักษณะต่างๆ
 - 1.2 เด็กได้วางแผนว่าอยากทำวันสีอะไรจะทำพิมพ์แบบไหนของเด็กโดยครูคอยแนะนำ
 - 1.3 เมื่อเด็กได้ฟังจากการอธิบายในการทำวันเรียบร้อยแล้ว ให้ทำกิจกรรมต่อในขั้นปฏิบัติ
2. ขั้นปฏิบัติ
 - 2.1 ครูแบ่งเด็กกลุ่มละ 4 – 5 คน และปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำวันโดยมีครูคอยแนะนำ
 - 2.2 เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้ทุกคนร่วมกันทำความสะอาดและจัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
3. ขั้นทบทวน
 - 3.1 ให้เด็กทั้งหมดมานั่งรวมกัน และให้เด็กที่ทำกิจกรรมออกมาเล่าถึงอุปกรณ์ ขั้นตอนรสชาติ และการเทน้ำวันลงแบบพิมพ์ว่ามีกี่แบบและมีสี
 - 3.2 ครูแนะนำผลงานของเด็กวันแบบต่างๆ

4. ขั้นสรุป

1. สนทนาและซักถามถึงประโยชน์ ส่วนประกอบ วิธีการทำวัน ปัญหา ที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และให้เด็กได้รับประทานร่วมกับเพื่อน
2. สังเกตพฤติกรรม

หมายเหตุ

1. ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรม
2. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการทำวันโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นเวลา 2 ชั่วโมง (วันเวลาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม)

5. สื่อและอุปกรณ์

1. ถาด แบบพิมพ์ ผงวุ้น สีธรรมดา
2. สื่ออุปกรณ์
 - 2.1 VDO การทำวุ้น ภาพจากอินเทอร์เน็ต

6. การวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยครู
- 2) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยผู้ปกครอง

7. กิจกรรมเสนอแนะและข้อคิดเห็นของครูผู้สอน

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

9. บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

9.1 ผลการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

9.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

9.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขพัฒนา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครังรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินทักษะทางสังคม (ครู/ผู้ปกครอง)

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรีงมย์
ครั้งที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ การทำขนมวัน วันที่.....เดือนปี

คำชี้แจง บันทึกพฤติกรรมโดยเขียนตัวเลขลงในช่องทักษะทางสังคม ที่สังเกตได้ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 ดี

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

ระดับคุณภาพ 1 ควรเสริม

ชื่อ - สกุล	ด้านทักษะทางสังคม							คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมาย	ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ		

เกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ยังไม่แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
3. ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างมีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแต่ไม่มีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างมั่นใจ ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้แต่ไม่มั่นใจ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้

แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทย

สัปดาห์ที่.....สาระสำคัญ สิ่งต่างๆ รอบตัวเรา หน่วยการเรียนรู้ ขนมนางเล็ด

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์
 1. เพื่อให้นักเรียนได้แก้ปัญหาในการทำขนมนางเล็ดโดยมีครูแนะนำได้
 2. เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตามโดยครูแนะนำได้
 3. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทในการฟังและการพูดในการปฏิบัติกิจกรรมตามคำแนะนำได้
 4. เพื่อให้นักเรียนเล่นและทำกิจกรรมได้

2. การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูให้เด็กเข้าแถวแล้วพาเด็กออกกำลังกายเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำกิจกรรมและร้องเพลงประกอบเพลง

2. ครูสนทนาเกี่ยวกับขนมไทยว่ามีอะไรบ้าง และประโยชน์ของขนมไทย

3. ครูแนะนำอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ โดยบอกข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์

แนะนำอุปกรณ์การทำขนมนางเล็ด และการจัดเก็บอุปกรณ์หลังจากทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยให้นักเรียนได้ร่วมทำขนมทาแยมโดยมีครูแนะนำ

3. ขั้นสอน

1. ขั้นดำเนิน

1.1 ครูให้เด็กดู VDO วิธีการทำขนมปังกาแยมและโดยครูคอยแนะนำอธิบายให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้นถึงวิธีการ

1.2 เมื่อเด็กได้ฟังจากการอธิบายวัสดุอุปกรณ์ในการทำขนมเรียบร้อยแล้ว ให้ทำกิจกรรมต่อไปในขั้นปฏิบัติ

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูแบ่งเด็กกลุ่มละ 4 – 5 คน และปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำขนมนางเล็ดโดยมีครูคอยแนะนำ

2.2 เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้ทุกคนร่วมกันทำความสะอาดและจัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

3. ขั้นทบทวน

3.1 ให้เด็กทั้งหมดมานั่งรวมกัน และให้เด็กที่ทำกิจกรรมออกมาเล่าถึงอุปกรณ์ ขั้นตอนรสชาติ และการปั้นเป็นลักษณะแบบไหนของการทำขนมนางเล็ด

3.2 ครูแนะนำผลงานของเด็ก วิธีการทำขนมนางเล็ด

4. ขั้นสรุป

1. สนทนาและซักถามถึงวิธีการทำขนม ปัญหา ที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และให้เด็กได้รับประทานร่วมกับเพื่อน

2. สังเกตพฤติกรรม

หมายเหตุ

1. ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรม

2. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการทำขนมปังกาแยมโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นเวลา 2 ชั่วโมง

5. สื่อและอุปกรณ์

1. ถาด ขนมปัง แยม เกล็ดโรยหน้า

2. สื่ออุปกรณ์

2.1 VDO การทำขนมนางเล็ด

6. การวัดและประเมินผล

1) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยครู

2) แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยผู้ปกครอง

7. กิจกรรมเสนอแนะและข้อคิดเห็นของครูผู้สอน

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรีงมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

9. บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์

9.1 ผลการจัดประสบการณ์

.....

.....

.....

9.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

9.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขพัฒนา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา)

ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินทักษะทางสังคม (ครู/ผู้ปกครอง)

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรณู
ครั้งที่ 1 หน่วยการเรียนรู้.....วันที่.....เดือนปี

คำชี้แจง บันทึกพฤติกรรมโดยเขียนตัวเลขลงในช่องทักษะทางสังคม ที่สังเกตได้ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 ดี

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

ระดับคุณภาพ 1 ควรเสริม

ชื่อ - สกุล	ด้านทักษะทางสังคม							คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมาย	ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ		

เกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ยังไม่แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
3. ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดหมายร่วมกันได้	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างมีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแต่ไม่มีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างมั่นใจ ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้แต่ไม่มั่นใจ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างรูปภาพกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมการทำขนมไทย

ภาพกิจกรรมทำขนมบัวลอย

ภาพกิจกรรมทำขนมบัวลอย

ภาพกิจกรรมทำขนมวุ้น

ภาพกิจกรรมทำขนมวุ้น

ภาพกิจกรรมการทำขนมใส่ไส้

ภาพกิจกรรมการทำขนมใส่ไส้

ภาพกิจกรรมขนมนางเล็ด

ภาคผนวก ค

แบบประเมินทักษะทางสังคมโดยครู จำนวน 7 ด้าน และแบบประเมินทักษะทางสังคม
โดยผู้ปกครอง จำนวน 7 ด้าน ก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบประเมินทักษะทางสังคม (ครู)

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรีงมย์

ครั้งที่ 1 หน่วยการเรียนรู้วันที่.....เดือน ปี

คำชี้แจง บันทึกพฤติกรรมโดยเขียนตัวเลขลงในช่องทักษะทางสังคม ที่สังเกตได้ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 ดี

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

ระดับคุณภาพ 1 ควรเสริม

ชื่อ – สกุล	ด้านทักษะทางสังคม							คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมาย	ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ		

เกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ยังไม่แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
3. ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างมีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแต่ไม่มีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 สามารถแก้ปัญหาในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างมั่นใจ ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้แต่ไม่มั่นใจ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้

แบบประเมินทักษะทางสังคม (ผู้ปกครอง)

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเรีงมย์

ครั้งที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ การทำขนมบัวลอย วันที่.....เดือนปี

คำชี้แจง บันทึกพฤติกรรมโดยเขียนตัวเลขลงในช่องทักษะทางสังคม ที่สังเกตได้ตามเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 ดี

ระดับคุณภาพ 2 ปานกลาง

ระดับคุณภาพ 1 ควรเสริม

ชื่อ – สกุล	ด้านทักษะทางสังคม							คะแนนรวม	ร้อยละ
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมาย	ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตาม	ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ		

เกณฑ์การประเมินทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ยังไม่แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน
2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยมีการแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มโดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม
3. ด้านมารยาทในการฟังและการพูดตามคำแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ควบคุมมารยาทในการฟังและพูดได้โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมกับผู้อื่นโดยมีจุดหมายร่วมกันได้	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มอย่างมีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแต่ไม่มีจุดหมายร่วมกัน ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมคนเดียวเป็นส่วนใหญ่
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยมีผู้อื่นแนะนำ	ระดับคุณภาพ 3 สามารถแก้ปัญหาในขณะปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 สามารถแก้ปัญหาในขณะปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างมั่นใจ ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติตนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้แต่ไม่มั่นใจ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติไม่ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรมต่าง	ระดับคุณภาพ 3 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ระดับคุณภาพ 2 ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยการชี้แนะ ระดับคุณภาพ 1 ปฏิบัติกิจกรรมไม่ได้

ภาคผนวก ง
แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินกับจุดประสงค์เชิง
พฤติกรรมของแบบทักษะทางสังคม

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยครู

เลขที่	ทักษะทางสังคมก่อนเรียน โดยครู (21 คะแนน)	ทักษะทางสังคมก่อนเรียน โดยครู (21 คะแนน)
1	16	14
2	17	14
3	17	15
4	15	15
5	17	15
6	15	15
7	15	14
8	15	14
9	15	16
10	15	14
11	15	15
12	16	14
13	17	14
14	16	15
15	15	16
16	15	14
17	15	14
18	15	14
19	15	16
20	15	15
21	15	17
22	15	15
23	17	18
24	17	17
25	15	16
Σx	390	378
$\bar{x}$	15.60	15.12
SD	.87	1.13
ร้อยละ	74.28	72

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างครูกับ
ผู้ปกครอง

เลขที่	ทักษะทางสังคม โดยครู (21 คะแนน)		ทักษะทางสังคม โดยผู้ปกครอง (21 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	16	21	14	20
2	17	20	14	20
3	17	21	15	19
4	15	21	15	20
5	17	21	15	20
6	15	21	15	19
7	15	20	14	20
8	15	21	14	20
9	15	21	16	20
10	15	20	14	20
11	15	20	15	20
12	16	21	14	20
13	17	20	14	20
14	16	20	15	20
15	15	21	16	20
16	15	21	14	20
17	15	21	14	20
18	15	21	14	20
19	15	21	16	20
20	15	21	15	20
21	15	21	17	20
22	15	21	15	20
23	17	21	18	20
24	17	20	17	20
25	15	20	16	20
Σx	390	517	378	498
$\bar{x}$	15.60	20.68	15.12	19.92
SD	.87	.47	1.13	0.27
ร้อยละ	74.28	98.47	72	94.85

การประเมินประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน โดยครู

เลขที่	ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนจากการประเมินทักษะทางสังคม				รวม	หลังเรียน (21คะแนน)
		บัวลอย	นางเล็ด	วุ้น	ไส้ไส้		
1	16	17	19	18	20	74	21
2	17	17	16	18	20	71	20
3	17	17	19	19	20	75	21
4	15	15	16	18	20	69	21
5	17	17	19	20	20	76	21
6	15	16	19	19	20	74	21
7	15	15	19	19	20	73	20
8	15	14	18	18	20	70	21
9	15	16	18	18	20	72	21
10	15	15	18	19	20	72	20
11	15	15	18	19	20	72	20
12	16	15	18	19	20	72	21
13	17	15	18	19	20	72	20
14	16	15	18	19	20	72	20
15	15	15	18	19	20	72	21
16	15	14	18	18	20	70	21
17	15	15	18	19	20	72	21
18	15	16	18	19	20	73	21
19	15	15	18	17	20	70	21
20	15	15	18	19	20	72	21
21	15	15	18	19	20	72	21
22	15	15	18	18	20	71	21
23	17	18	18	19	20	75	21
24	17	12	18	19	20	69	20
25	15	15	17	19	20	71	20
Σx	390	384	450	467	500	1,801	517
$\bar{x}$	15.60	15.35	18.00	18.68	20.00	72.04	20.68
SD	.87	1.22	.76	.62	.00	1.79	.47
ร้อยละ	74.28	73.14	85.71	88.95	95.23	88.09	98.47

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยผู้ปกครอง

เลขที่	ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนจากการประเมินทักษะทางสังคม				รวม	หลังเรียน (21คะแนน)
		บัวลอย	นางเล็ด	วุ้น	ไส้ไส้		
1	14	11	17	17	20	65	20
2	14	12	18	17	20	67	20
3	15	10	19	16	20	65	19
4	15	11	18	15	20	64	20
5	15	10	18	20	20	68	20
6	15	11	18	16	20	65	19
7	14	10	19	17	20	66	20
8	14	11	18	18	20	67	20
9	16	11	18	16	20	65	20
10	14	11	17	17	20	65	20
11	15	12	17	18	20	67	20
12	14	13	18	16	20	67	20
13	14	10	18	17	20	65	20
14	15	11	19	17	20	67	20
15	16	11	18	17	20	66	20
16	14	11	19	17	20	67	20
17	14	12	18	17	20	67	20
18	14	11	19	18	20	68	20
19	16	11	18	17	20	66	20
20	15	11	19	18	20	68	20
21	17	11	18	18	20	67	20
22	15	11	17	17	20	65	20
23	18	11	18	18	20	67	20
24	17	11	17	16	20	64	20
25	16	12	18	18	20	68	20
Σx	378	277	451	428	500	1,656	498
$\bar{x}$	15.12	11.08	18.04	17.12	20.00	66.24	19.92
SD	1.13	.70	.67	1.01	.00	1.26	.27
ร้อยละ	72.00	52.76	85.90	81.52	95.23	78.85	94.85

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียน โดยครู

เลขที่	ทักษะทางสังคม						
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูด	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
1	15	16	16	17	15	17	16
2	17	16	18	16	18	17	17
3	18	16	16	18	17	16	18
4	15	16	14	15	15	14	16
5	18	16	16	18	17	18	16
6	16	15	14	15	15	16	14
7	16	15	14	15	13	17	15
8	15	15	15	15	16	14	15
9	16	15	14	15	13	17	15
10	16	16	14	14	14	16	15
11	16	15	14	15	16	14	15
12	15	16	16	17	15	17	16
13	18	16	16	18	18	16	17
14	15	16	16	17	17	16	15
15	16	16	14	14	15	15	15
16	15	15	15	15	14	16	15
17	16	15	14	15	17	14	14
18	15	15	15	15	15	15	15
19	16	16	14	14	15	16	14
20	15	16	16	17	15	17	16
21	16	15	14	15	13	17	15
22	16	16	14	14	16	14	15
23	15	15	15	15	13	17	15
24	18	16	18	16	18	17	16
25	18	16	16	18	17	18	16
Σx	403	390	376	390	386	400	385
$\bar{x}$	16.12	15.60	15.04	15.60	15.44	16.00	15.40
SD	1.09	.50	1.24	1.38	1.64	1.26	.96
ร้อยละ	76.76	74.28	71.61	74.28	73.52	76.19	73.33

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างหลังเรียน โดยครู

เลขที่	ทักษะทางสังคม						
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูด	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
1	21	21	21	21	21	21	21
2	19	20	20	21	19	21	20
3	21	21	21	21	21	21	21
4	21	21	21	21	21	21	21
5	21	21	21	21	21	21	21
6	21	21	21	21	21	21	21
7	19	21	19	21	19	21	20
8	21	21	21	21	21	21	21
9	21	21	21	21	21	21	21
10	19	20	20	21	21	20	19
11	21	19	19	21	19	20	21
12	21	21	21	21	21	21	21
13	19	20	20	21	21	19	20
14	19	20	20	21	20	19	21
15	21	21	21	21	21	21	21
16	21	21	21	21	21	21	21
17	21	21	21	21	21	21	21
18	21	21	21	21	21	21	21
19	21	21	21	21	21	21	21
20	21	21	21	21	21	21	21
21	21	21	21	21	21	21	21
22	21	21	21	21	21	21	21
23	19	20	20	21	21	19	20
24	21	19	19	21	20	19	21
25	21	21	21	21	21	21	21
Σx	513	516	514	525	517	515	519
$\bar{x}$	20.52	20.64	20.56	21.00	20.68	20.60	20.76
SD	.87	.64	.71	.00	.69	.76	.52
ร้อยละ	97.71	98.28	97.90	100.00	98.47	98.09	98.85

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างก่อนเรียน โดยผู้ปกครอง

เลขที่	ทักษะทางสังคม						
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูด	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
1	16	12	13	15	13	15	14
2	15	13	12	16	14	13	15
3	16	15	13	16	13	15	17
4	16	15	13	16	15	14	16
5	15	16	13	16	16	16	13
6	15	15	14	16	14	16	15
7	15	13	12	16	14	15	13
8	16	12	13	15	13	16	13
9	15	17	16	16	14	17	17
10	16	12	13	15	14	15	13
11	16	15	13	16	13	15	17
12	16	12	13	15	13	15	14
13	15	13	12	16	14	13	15
14	15	16	13	16	16	14	15
15	17	15	16	16	17	17	14
16	15	13	12	16	13	15	14
17	16	12	13	15	14	15	13
18	16	12	13	15	14	14	14
19	15	17	16	16	15	17	16
20	16	15	13	16	13	15	17
21	17	17	16	18	16	17	18
22	16	15	13	16	15	16	14
23	17	19	18	18	18	18	18
24	17	18	16	17	18	17	16
25	17	15	16	16	15	16	17
Σx	396	364	345	399	364	386	378
$\bar{x}$	15.84	14.56	13.80	15.96	14.56	15.44	15.12
SD	.75	2.08	1.68	.79	1.53	1.29	1.67
ร้อยละ	75.42	69.33	65.71	76.00	69.33	73.52	72.00

ผลการประเมินทักษะทางสังคมระหว่างหลังเรียน โดยผู้ปกครอง

เลขที่	ทักษะทางสังคม						
	ด้านการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม	ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง	ด้านการมีมารยาทในการฟังและการพูด	ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันได้	ด้านการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตาม	ด้านการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
1	19	20	20	21	20	20	20
2	20	20	19	21	20	21	19
3	18	20	20	18	19	18	20
4	19	20	20	21	20	19	21
5	20	20	19	21	20	21	19
6	20	18	18	20	19	19	19
7	19	20	20	21	20	21	19
8	20	20	19	21	20	19	21
9	19	21	20	20	20	20	20
10	20	20	19	21	20	21	19
11	19	20	21	20	20	19	21
12	21	19	19	21	20	21	19
13	19	21	20	20	21	20	19
14	20	20	19	21	20	21	19
15	19	20	20	21	20	21	19
16	20	21	19	20	18	21	21
17	20	21	20	19	21	20	19
18	21	20	19	20	20	19	21
19	19	20	20	21	20	21	19
20	20	20	20	20	19	21	20
21	19	21	20	20	20	21	19
22	21	18	20	21	20	21	19
23	19	20	20	21	20	19	21
24	20	20	19	21	20	21	19
25	20	20	19	21	19	21	20
Σx	491	500	489	512	496	506	492
$\bar{x}$	19.64	20.00	19.56	20.48	19.84	20.24	19.68
SD	.76	.76	.65	.77	.62	.97	.85
ร้อยละ	93.52	95.23	93.14	97.52	94.47	96.38	93.71

ผลการเปรียบเทียบการประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยครู

เลขที่	คะแนนแบบประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนแบบประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนพัฒนา (D)
1	16	21	5
2	17	20	3
3	17	21	4
4	15	21	6
5	17	21	4
6	15	21	6
7	15	20	5
8	15	21	6
9	15	21	6
10	15	20	5
11	15	20	5
12	16	21	5
13	17	20	3
14	16	20	4
15	15	21	6
16	15	21	6
17	15	21	6
18	15	21	6
19	15	21	6
20	15	21	6
21	15	21	6
22	15	21	6
23	17	21	4
24	17	20	3
25	15	20	5
Σx	390	517	127
$\bar{x}$	15.60	20.68	5.08
SD	.87	.47	
ร้อยละ	74.28	98.47	

ผลเปรียบเทียบการประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยผู้ปกครอง

เลขที่	คะแนนแบบประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนแบบประเมินทักษะทางสังคม ก่อนเรียน (21 คะแนน)	คะแนนพัฒนา (D)
1	14	20	6
2	14	20	6
3	15	19	4
4	15	20	5
5	15	20	5
6	15	19	4
7	14	20	6
8	14	20	6
9	16	20	6
10	14	20	6
11	15	20	5
12	14	20	6
13	14	20	6
14	15	20	5
15	16	20	4
16	14	20	6
17	14	20	6
18	14	20	6
19	16	20	4
20	15	20	5
21	17	20	3
22	15	20	5
23	18	20	2
24	17	20	3
25	16	20	4
Σx	378	498	120
$\bar{x}$	15.12	19.92	4.8
SD	1.13	.27	
ร้อยละ	72.00	94.85	

ภาคผนวก จ
ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ของแบบประเมินทักษะทางสังคม 7 ด้าน

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ของแบบประเมินทักษะทางสังคม 7 ด้าน (สำหรับครู) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ทักษะทางสังคม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่น แนะนำ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง โดยมีการแนะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. ด้านมารยาทในการฟังและ การพูดตามคำแนะนำ	+1	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่นโดยมีจุดหมายร่วมกันได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยผู้อื่น แนะนำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรม ต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ของแบบประเมินทักษะทางสังคม 7 ด้าน (สำหรับผู้ปกครอง) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ทักษะทางสังคม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	ค่าเฉลี่ย	สรุปผล
1. ด้านการช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจกรรมโดยมีผู้อื่น แนะนำ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
ข2. ด้านการปฏิบัติตามข้อตกลง โดยมีการแนะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. ด้านมารยาทในการฟังและ การพูดตามคำแนะนำ	+1	+1	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
4. ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่นโดยมีจุดหมายร่วมกันได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. ด้านการแก้ปัญหาโดยผู้อื่น แนะนำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6. ด้านการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ – ผู้ตาม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7. ด้านการเล่นและทำกิจกรรม ต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ
แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทย

แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทย ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านต่อข้อความในแต่ละรายการว่ามีความเหมาะสมเพียงใด
 โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกันระดับความคิดเห็นของท่านซึ่งมี 5 ระดับคือ
 ระดับ 5 เหมาะสมมากที่สุด
 ระดับ 4 เหมาะสมมาก
 ระดับ 3 เหมาะสมปานกลาง
 ระดับ 2 เหมาะสมน้อย
 ระดับ 1 เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สำคัญ 1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในหลักสูตร 1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา 1.3 เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1.4 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา 2.2 ข้อความชัดเจนเข้าใจง่าย 2.3 เหมาะสมกับวัยของเด็ก 3. เนื้อหา 3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 3.2 กำหนดเนื้อหาเหมาะสมกับ 3.3 เหมาะสมกับระดับชั้นของเด็ก 3.4 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย 4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา 4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 4.3 เหมาะสมกับวัยของเด็ก 4.4 เหมาะสมกับเวลาที่สอน 4.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเร้าความ สนใจ					

แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำอาหารว่างของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านต่อข้อความในแต่ละรายการว่ามีความเหมาะสมเพียงใด
 โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกันระดับความคิดเห็นของท่านซึ่งมี 5 ระดับคือ
 ระดับ 5 เหมาะสมมากที่สุด
 ระดับ 4 เหมาะสมมาก
 ระดับ 3 เหมาะสมปานกลาง
 ระดับ 2 เหมาะสมน้อย
 ระดับ 1 เหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน 5.1 สอดคล้องกับเนื้อหา 5.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 5.3 ได้รับความสนใจของผู้เรียน 5.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ 5.5 ช่วยประหยัดเวลาในการสอน 5.6 เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน 6. ด้านการวัดและประเมินผล 6.1 สอดคล้องกับเนื้อหา 6.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 6.3 ส่งเสริมการวัดพุทธิพิสัยจิตพิสัย และทักษะพิสัย 6.4 การวัดที่ระบุไว้สามารถประเมินได้ 6.5 ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม					

ภาคผนวก ข
ผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์ของ
นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง ผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการทำขนมไทย จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

รายการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\bar{X}$	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. สารสำคัญ							
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตร	4	4	5	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
1.3 เหมาะสมกับวัยของเด็ก	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
1.4 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	5	4	5	4	4	4.40	เหมาะสมมาก
รวม	4.75	4.50	4.75	4.50	4.50	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 ข้อความชัดเจน เข้าใจง่าย	5	4	5	4	4	4.40	เหมาะสมมาก
2.3 เหมาะสมกับวัยของเด็ก	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	5.00	4.66	5.00	4.66	4.66	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
3. เนื้อหา							
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	4	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 กำหนดเนื้อหาเหมาะสมกับเด็ก	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 เหมาะสมกับระดับชั้นของเด็ก	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.4 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4	4	5	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.75	4.75	4.75	4.75	5.00	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน							
4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4.3 เหมาะสมกับวัยของเด็ก	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4.4 เหมาะสมกับเวลาที่สอน	4	4	4	4	4	4.00	เหมาะสมมาก
4.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
4.6 ได้รับความสนใจ	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.83	4.66	4.66	4.83	4.83	4.66	เหมาะสมมากที่สุด

รายการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\bar{X}$	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน							
5.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	4	5	4	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ได้รับความสนใจของผู้เรียน	4	4	5	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
5.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วม	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.5 ช่วยประหยัดเวลาในการสอน	4	4	4	4	4	4.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.6 เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.66	4.50	4.66	4.66	4.83	4.66	เหมาะสมมาก
6. ด้านการประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	4	4	5	5	4.00	เหมาะสมมาก
6.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	เหมาะสมมากที่สุด
6.3 ส่งเสริมการวัดพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	4	4	5	4	5	4.40	เหมาะสมมาก
6.4 การวัดที่ระบุไว้สามารถประเมินได้	4	4	4	5	4	4.20	เหมาะสมมาก
6.5 ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	4	5	4	4	5	4.40	เหมาะสมมาก
รวม	4.40	4.40	4.40	4.60	4.83	4.40	เหมาะสมมาก

ภาคผนวก ซ
ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.5 (2) / ว.๒๒4๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ปราณี ดามาพงษ์

ด้วย นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแบบไฮสโคป” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพือนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ห้ายเรือคำ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5 (2) / ว. 2240

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ณัฐพัชร มณีโรจน์

ด้วย นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแบบโฮสโคป” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5 (2) / ว.๒๒๔๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์พิมพ์พา จันทร์เต็มดวง

ด้วย นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแบบไฮสโคป” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5 (2) / ว. ๕๕๔๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ศิริพร ปาณะไผ่

ด้วย นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแบบโฮสโคป” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกาญจนา พงษ์สุภา
วันเกิด	วันที่ 13 เมษายน 2526
สถานที่เกิด	อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 2 บ้านกุดตาตลาด อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญรัมย์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกุดตาตลาด จังหวัดชัยภูมิ
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพรานวิบูลวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2545	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนเทคโนโลยีชนะพลพันธ์ จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2547	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนเทคโนโลยีชนะพลพันธ์ จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2549	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (โทรคมนาคม)
พ.ศ. 2553	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พ.ศ. 2559	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

